

ATEITIS

Nr. 9.

1923 m. Rugsėjo mėn.

XIII metai.

Einamieji mūsų veikimo pažangos reikalai.

Draugija, kaip organizmas, arba auga, stiprėja arba skursta, silpsta, nyksta. Vietoje čia stovėjimo būti negali be nusižengimo draugijos tikslui. Juo labiau tai liečia kilnių idealų siekiančią ateitininkų organizaciją, jos kuopas ir kuopeles. Juo mat idealus kokios draugijos uždavinys, juo tenka rimčiau ir uoliau visados rūpintis, kad pilkasis gyvenimas ne pavergtų jos sielos, nenutrauktų jos nuo idealios aukštumos viendienių, apsileidėlių slėnin. Ypač tai svarbu atsiminti pradedant naujus mokslo metus. Tikrą tiesą reiškia žinomos patarlės: gera pradžia — pusė darbo; kokia pradžia, tokia ir pabaiga. Iš tikro, jeigu iš pradžių pasiduo-tume nerangumui, be susitarimo rimtam darbui pakrikę gyven-tume, paskui būtų labai nelengva susidėjusius tokiu būdu neti-kusius papročius panaikinti; o praleisto apsileidime laiko jau niekados nesusigrąžintume.

Rimtai pažanga besirūpinant, reikia kasmet stengtis šį tą nauja įnešti organizacijos gyveniman: pakeisti kas ne taip tinka-mai buvo daroma, pradėti reikalingą uolų darbą ligi šiol visai arba per daug apleistose srityse, dar labiau imti gerinti tai, kas buvo iki šiol gerai atliekama. Kas čia kokioj kuopoj šių metų bendrame veikime reiktų nauja įvesti, tik žinant tos kuopos lig-šiolinę padėtį ir vietos aplinkybes galima būtų įsakmiai šis tas pasakyti, tai privalo nuspręsti vietos sumanesni ateitininkai. Yra betgi dalykų, kurie įvestinos pažangos atžvilgiu turėtų neatidėtinai rūpėti visoms kuopoms ar bent jų daugumai. Apie tokius daly-kus galima ir naudinga viešai spaudoje padiskutuoti. Manau tad būsiant neprošalį šitame straipsnyje atkreipus kuopų dėmesį bent į keletą svarbesnių tos rūšies dalykų.

1. Ne nuo šiandien prikišama moksleiviams mandagumo stoką apsiėjime, žodžiuose bei darbuose. Tai pagalios negina ir patys susipratę ateitininkai. Toji stoka pareina ir del nežinojimo reikalingų mandagaus elgimosi dėsnių ir del įsigyvenusios ne-paisingumo tariamų atgyvenusio poniškumo papročių. Čia kalti ir iš demokratizmo vėžių daugiau ar mažiau sąmoningai į dema-gogiją dažnai nukrypę, ypač mūsų valstybės kūrimosi pradžioj, jaunesni ir net vyresni baigę mckslus inteligentai. Norėdami la-

biau patraukti plačiąsias minias, pasirodyti joms visu kuo artimais, tą artimumą neretai steigėsi tarp kitko reikšti vengdami švelnumo, demonstruodami storžieviškumą žodžiuose, griaumediškumą visame užsilaikyme. To šiurkštumui pavergto demokratizmo žymių dar ir šiandien galima į valias pastebėti mūsų aukštesnių ir žemesnių valdininkų, o taipgi visuomenės darbuotojų tarpe. Jų netikusio elgimosi pavyzdžiai darė ir daro negeistinos įtakos ir mūsų moksleivijai. Tuo tarpu mandagumas labai yra svarbus dalykas, kaipo švelnesnių, socialesnių jausmų reiškimas, ypač doriniu ir žmonių tarpusavio lemtiesnio sugyvenimo atžvilgiu; tą gi atžvilgių svarbą nėra reikalo ateitininkams aiškinti. Be abejo, mandagumas, kurs yra tik paviršutinis, nuduotas, neišreiškias sielos nusistatymo, yra nenatūraliu daiktu, pasibiaurėtina karikatūra. Bet tokią mandagumo karikatūrą aš ir nemanau siūlyti ateitininkams įsigyti. Kaip iš to, jog gali būti nuduoto dievobaimingumo, nuduotos artimo meilės paviršutinių reiškinių, visai neišeina, kad mes delto turėtume nesirūpinti tų dorybių įsigalėjimu mūsų sieloje ir jų pasireiškimu visame mūsų gyvenime, taip panašiai yra ir su mandagumu; mes privalome rūpintis, kad mandagumas įsigalėtų ir giliai mūsų sieloje ir reikštųsi visame mūsų pasielgime.

Negalint būti ginčų apie reikalą įsigyti mandagumą, tą vieną iš aukštesnio kultūringumo pažymių, svarbu pasirūpinti sunaudoti visas galimas priemones mandagumui ateitininkų tarpe įsigalėti. Pirmučiausia reikia susipažinti su mandagumo dėsniais ar tai iš knygų, ar tai iš pamokų, kur tokios yra ar galima suorganizuoti. Yra šiokių tokių knygelių apie mandagumą išleistų šv. Kazimiero draugijos ir kitur. Kai kur gimnazijose tam tikru laiku daroma apie elgimąsi pamokos, kur to nėra, reiktų pačioms ateitininkų kuopoms pasiėmus iniciatyvą organizuoti apie mandagumą paskaitas-pamokas, kviečiant jas laikyti atatinkamus mokytojus ar šiaip inteligentus. Toliau, reikia rūpintis mandagumą savo pasielgime, savo papročiuose įgyvendinti.

2. Drauge su mandagumu labai svarbu rūpintis saviukla. Moksleiviai daugiausia yra kilę iš šeimynų, kur apie auklėjimą neturima lemto supratimo. Delto dažnai taip trūksta moksleiviams įprastos dorinės ir socialinės nuovokos. Kur, pavyzdžiui, išauklėtas asmuo tuojau nedvejodamas, iš įpratimo patarnaus savo artimui, kuomet jis tai gali lengvai padaryti, tai žiūrėk neišauklėtas, kuomet jam nebus aiškaus įsakymo tai daryti, išsyk atsisakys tai daryti ir tik, jei turės progos ilgiau giliau pasvarstyti, po kokiam laikui iš žinomų kilnių principų gal būt įstengs išvesti pagalios, kad šitame atvejuje principas verčia arba bent skatina tokį patarnavimą padaryti. Tinkamas auklėjimas suharmonizuoja valią, visą sielą, ne tik su aukštų principų bendra prasme, bet ir su jų išvadomis ir paprastai gyvenime pasitaikančiais jų pritaikymo būdais. Negavus iš tėviškės reikalingo išauklėjimo, reikai pačiam rūpintis savęs auklėjimu. Tiesa, saviukla turi rūpėti

kiekvienam žmogui per visą gyvenimą, nors kažin kaip jis būtų buvęs gerai tėvų auklėtas. Mat, laikui slenkant, įgijome naujų žinių, patenkame į naujas gyvenimo aplinkybes, tai ir kas kart tai atatinamai turime nustatinėti savo valią, visą savo sielą. Žinoma, tasai kuris iš tėvų namų neišsinešė gero išauklėjimo, turi kur kas daugiau čia padirbėti. Bet ir apskritai jaunuoliui, stiprėjant fiziniu atžvilgiu, reikia nuolat pažanga daryti ir valios, sielos nustatyme, tai yra savęs auklėjime. Reiktų moksleiviams atsidėjus skaityti ir studijuoti po keletą kartų ypač M. Pečkauskaitės verstą iš vokiečių kalbos knygą apie auklėjimą; joje liečiamieji klausimai turėtų būti kuopelės referatuose gvildenami ir šiaip diskutuojami. Neprivalėtų rasti nė vieno aukštesnių klasių moksleivio, kurs gerai su tuo veikalu nebūtų susipažinęs.

3. Iš lavinimosi dalykų pirmučiausia privalo rūpėti geras susipažinimas su pasaulėžiūros klausimais, ir vienos svetimos kalbos geras pramokimas; nekalbu čia apie įvairių dėsčių dalykų mokyklose svarbą, nes jų pakankamą mokėjimą paprastai išspaudžia iš moksleivių pati mokykla; to ji nepadaro kai dėl įvardintų dviejų dalykų (pasaulėžiūros ir vienos svetimos kalbos gero pažinimo). Apie pasaulėžiūros klausimų *kiekvienam* ateitininkui gero pažinimo reikalą, aš čia daugiau nekalbėsiu, nes šitas dalykas yra visiems aiškus.*) Čia aš noriu primygtinai kreipti ypač aukštesnių klasių moksleivių dėmesį uoliai, uoliau negu ligi šiol, imtis mokytis vokiečių arba prancūzų kalbos taip, kad baigiant gimnaziją kiekvienas galėtų liusiai viena tų kalbų kalbėti ir be žodyno įstengti visokio turinio tuoj kalboj knygas skaityti. Paraginti prie uolesnio čia darbo turėtų būti ateitininkų kuopų uždavinys. Mat mūsų kalboj iš viso maža yra knygų, o ypač mokslinių; taip kad žmogui, nemokant kokios turtingos savo raštija svetimos kalbos negalima atatinamai išsilavinti. Čia prašant, manau neatsisakytų padėti ir vietos svetimų kalbų mokytojai (-jos), ar kiti svetimas kalbas mokantieji inteligentai.

4. Daugelyje vietų ateitininkai nemaža prisideda prie kultūrinio visuomeninio darbo: uoliai dalyvauja ypač pavasarininkų kuopose ir kuopelėse, prisideda prie kovos su girtavimu, prie užvedimo geresniu liuoslaikiui sunaudoti papročiu kaimo jaunimo tarpe. Bet yra nemaža kuopų, kur šiuo atžvilgiu daug ir labai daug apsileidimo. Tuo tarpu aiškiai visiems suprantama prievolė pasirūpinti, kad ten, kur yra, verta savo vardo ateitininkų kuopa, pavasarininkų judėjimas eitų pilnos energijos vaga, reikia stengtis, kiek tai galima, ir pačioje kuopos rezidencijos

*) Būtų čia galima kalbėti apie įvairius trūkumus pasaulėžiūros rišime kai kurių ateitininkų susipratime. Bet tąją temą pradėjus kiek rimčiau judinti išeitų per ilgas straipsnis. Aš čia pastebėsiu keistų reiškinių, kad nemaža ateitininkų, baigusią gimnazijas, nesupranta lemtai sąryšio, kokį turi literatūra ir istorija su pasaulėžiūra ir nemoka tinkamai nusistatyti studijų eigą universitete.

vietoje pavasarininkams padėti šviestis ir geresnių papročių įsigyti (pav. atprantant visai nuo alhogolio vartojimo, nuo rūkymo, nuo nepadorų vakaruškų) ir darbą pasidalinus, kiek tai galima, šventadieniais lankant pavasarininkų susirinkimus artimesniuose ir tolimesniuose sodžiuose. Nemaža taipgi ateitininkai galėtų visuomenei naudos atnešti platindami, prikalbinėdami užsisakyti gerus laikraščius ir knygas ir skleisdami susipratimą, kad nebūtų perkama ir skaitoma blogų knygų ir laikraščių; jeigu kiekvienas ateitininkas gerai suprastų ščia savo prievolę ir ją kaip reik atliktų, tai mūsų laikraštijai ir apskritai spaudai didelė skurdo dalis greitai išnyktų.

5. Svarbus visuomenės darbas bus atliktas, jeigu pačioj ateitininkų kuopoj veikimas eis gyvas geros organizacijos pavidalu. Ateitininkų kuopoj turi būti išauklėta kilni, draugininė visų narių sąmonė. Kuopoj neprivalo būt tokių, kurie tik nario vardą nešiotų, o jokio organizacijos darbo nedirbtų. Molio Motiejai, viendieniai, slinkiai-apsileidėliai — tai didžiausi neprieteliai kiekvienos draugijos, kuriai tenka nelaimė juos savo narių skaičiuje turėti. Jeigu tokie yra vyresni, tai jie ypač daro blogos įtakos jaunesniems, mažina kuopos idealizmą ir kompromituoja ateitininko vardą. Tokių nelemtų gaivalų betgi atsiranda kiekvienoj bent kiek didesnėj kuopoj. Kad atsvėrus netikusią tokių nenau-dėlių įtaką, reikia, kad kuopoje būtų pakankamai asmenų, kurie dirbtų virš normos, reikia, kad būtų iniciatyvos grupė ar sekcija, kuri žiūrėtų kuopos veikimo pažangos. Tokia iniciatyvos sekcija galėtų būti sudaryta šitokiu būdu: kuopa per savo susirinkimą vieną ar du, kuriuos įgaliotų, pasirinkus dar keletą, sudaryti tokią sekciją. Iniciatyvos sekcija papildytų revizijos komisijos darbą; revizijos komisija žiūri, kad visa kuopoje būtų daroma einant įstatais ir kuopos nutarimais; gi iniciatyvos sekcija rūpintųsi, kad būtų vis daroma kuopoje pažanga, kad moksleivių viešoji nuomonė kas kart būtų idealesnė; visų kilnesnių, labiau susipratusių narių būtų prievolė iniciatyvos sekcijai visame padėti jos kilniems sumanymams vykinti.

6. Kas įgijęs yra daugiau mokslo, daugiau turi kultūros, tam savaime, kad ir demokratingiausioje visuomenėje, tenka vadauti žemiau kultūroje stovintiems piliečiams. Moksleiviai dabar iš visų pusių girdi, kad jiems ateityje teks tokia garbinga rolė būti visuomenės vadais, ir jie tai noriai dedasi omenin. Tasai ateities uždavinio įsisąmoninimas yra geras dalykas, jei su juo greta eina atatinkamas dorinis susipratimas bei nusistatymas. Reikia gerai įsigyventi toje mintyje, kad kaip kiekviena valdžia, taip ir kiekvienas vadovavimas turi būti daromas valdomųjų, vadujamųjų labui, turi būti tarnavimas tam labui. Tik toks žmogus gali būti doru visuomenės vadu, neužgaunančiu vadujamųjų žmogiškos asmens vertybės, kurs supranta, jaučia, kad jis tik kaipo tarnas aukštesnės dorinės tvarkos gali imtis rolės ki-

iems vadovauti. Mat žmogus vien iš savęs ant kito žmogaus jokios valios neturi; joks žmogus vien savo asmens interesų vardu neturi teisės kitam ką įsakyti. Būtų nedora, jeigu kas nors kitą žmogų laikytų vien įrankiu savo asmens gerovei. Kiekviena valdžia pareina iš Dievo, energingai yra pabrėžęs šv. Paulius apaštalas; tai reiškia, kad tokia valdžia, kuri eina prieš nustatyta, iš Apreiškimo ar protu sužinomą Dievo tvarką, kuri negali išsilegitimuoti tos tvarkos reikalavimais, negali ir tikrai saistyti kieno nors sąžinę prie paklusnumo. Tik tas, kurs eina paskui kilnią, Dievui tarnavimą šiaip ar taip reiškiančią idėją, turi teisės norėti ir stengtis, kad toj linkmėj su juo greta ar paskui jį (jei kas nepasekė eiti greta) eitų ir kiti žmonės. Tik tasai turi teisės vadinti save visuomenės vadu, kuriam bent tuose dalykuose, kuriuose jisai imasi vado rolės, yra vadas šiaip ar kitaip išreikšta Dievo valia.

Be šitokio dorinio susipratimo vadovavimas greitai pavirsta į silpnėsniųjų išnaudojimą, į tuščios garbės vaikymą, rimto darbo vengimą, ištaigingo gyvenimo ieškojimą. Juk įprastą daugelio manyti, kad aukštesnė inteligento vieta tuo yra brangi, kad ją pasiekus galima bus mažiau dirbti, daugiau sauvaliauti ir smaguriauti. Tuo tarpu, einant Evangelijos mokslu, kur pasakyta, kad kam daugiau duota, nuo to bus daugiau ir reikalaujama, kaip tik priešingai privalo būti. Iš tikro aukštesnėj vietoj esąs žmogus pasiima prieš Dievą didesnę atsakomybę ir, turėdamas daugiau galios, turi prievolę daugiau Dievo garbei darbuotis, nes visiems privaloma Dievo meilės dorybė reikalauja iš kiekvieno visomis išgalėmis Dievui tarnauti. Žmogus inteligentas, turintis daugiau mokslo, įstengias giliau ir plačiau pažinti Dievo valią, turi prievolę atitinkamai giliau ir plačiau reikšti Dievo valiai paklusnumą. Žmogus esąs aukštesnėj vietoj daugiau turi rūpesčių, kad nepraleidus progos gerai daryti, daugiau turi saugotis, nes daugiau turi galimybes kitiems pakenkti.

Z.

Juozas Paukštelis.

Našlaitės rauda.

Ant kranto Šešupės, po šimtmečiu gluosniu
Jaunutė našlaitė sėdėjo,
Jos veidas nuo skausmo pavargęs vis balo,
Ir lūpos nusilpę šnibždėjo:
„Oi gluosni, tu gluosni!.. žaliasis gluosneli
Prikelki man mano močiutę!..

Ji ilsis užmigus aukštajam kalnely...
Ramu jai ir miela ten būti...
Bet jos dukružėlė viena pasilikus...
Jai niekur nėra užvejėlės,
Tik aukštas kalnelis paguoda brangiausia,
ir kapo sužydusios gėlės.
Pakelk šakužėles, prikelt man močiutę —
Dukrelė išsilgus jos laukia!..
Nuo rūščių žodelių, karčių ašarėlių
Jai dienos visai apsiniaukia...
Oi gluosni, gluosneli!.. Stiprus šimtšakėli,
Priglausk nors prie savo šalelės!..
Juk niekas nekviečia, žodeliais neguodžia
Varge apleistos našlaitėlės!“
Taip verkė našlaitė ir plaukus sau plėšė,
Ir gluosnį apėmus bučiavo,
Bet medžio krūtinė kurčia negirdėjo —
Ji vėsi iš lėto alsavo.

Kaunas. 23.IX.23.

Juozas Paukštelis.

Solistė.

Tartum deivė tolių žydrių,
Apsileidus šilko šydrų
Ji išėjo...
Lyg gėlėlė ankstų rytą
Rasužėlėm's nusagstyta,
Šyptelėjo,
Linktelėjo... ji didinga...
Jalėj užesys sustingo
Godžiai laukia.
Šit rojalio švelnūs tonai
Tartum rojaus siūsti monai
Tylūs piaukia,
Ir lyg jūros bangos supos...
Ji kaip sfinksas... rausvos lūpos
Iik suvirpo...
Ir dainelė iš krūtinės
Lyg zefiras koks patvinęs
Liejos, tirpo.

Nun dievaitis šitos salės,
Veidas jos staiga pabalęs.
Skaisčios akys —
Lyg žvaigždelės vėlumoje,
Karštos ugnimi liepsnoja,
Lyg plaštakės
Auksosparnės, vis nerimsta...
O aidai nauji vis tvinsta.
Šit be žado,
Linktelėjo... padūmojo
Ir išėjo... Salėj ploja...
Pasigedo!..

Palanga, 23. VIII. 8.

U. Sapniūnas.

* * *

Įmanyčiau —
apkabinčiau,
pamyluočiau
išbučiuočiau
gražią gamtą,
debesėlį,
šviesią saulę,
vyturėlį...

Lėkčiau, skrisčiau
į aukštybes,
į mėlynės,
į platybes
su malonioms
svajonėlėms,
su šešėliais
debesėliais...

Aš nulėkčiau
kur saulelė
pro miglelę
rytą kelia —
josios rūmų
pažiūrėčiau,
pasidžiaugčiau
pasgėrėčiau.

Debesėlį
aplankyčiau,
kur keliauja
pasiklausčiau —
kurių trokšta
mano siela
paslaptų
sužinočiau.

Ir negriščiau
į žemelę,
nelankyčiau
jau mergelės —
kur širdelė
pamylėjo,
kur akelės
sužavėjo...

Išsirinkčiau
sau mergelę —
šviesią saulę
ar žvaigždelę,
kur mylėtų,
neapviltų,
teisius žodžius
man kalbėtų...

U. SAPNIŪNAS.

Tarp laukų gėlelių.

Vakaras... Šiltas berželio vakaras. Gražu malonu, ramu, tyku...

Saulutė kybo virš tolimo akyračio, kuris ją traukia kas kart vis žemiau ir žemiau pas save; vylioja akyratis saulytę į gražius užakyratinius aukso rūmus, masina į savo paslaptinę grožės šalį, o saulytė skuba kuo greičiau ten nukeliauti.

Išdubę tyrūs dangaus skliautai mėlynuoja šviesiu mėlynumu.

Mėlyna, mėlyna, balzgana, balzgana ir vėl balzgana ir mėlyna, bet kur galas, pabaiga to balzganumo — niekas nežino.

Siekia akys, skrenda mintys, bet nieks atsiekti negali. Ten akims jau siena tolimoji, užtvara nelaiminga, o kvailoms mintims galo nėra, ribų niekados neatsieka, bet jos kaip buvo kvailos, tokios ir pasilieka...

Ir gėris, grožėjas žmogus, nors jis ir nesupranta, nors ir nežino ribų, nežino galo tos grožybės...

Dengiančių dangaus skliautą debesėlių nėra, tik ten toli šiaurėje susigrūdę, į kaimelius susispietę styro balto krikštolo kežuliniai debesys. Bet jie visai negadina dangaus grožybės, tik dar ją didina.

Ir ko nėra debesėlių tarpe? Visas gyvumas, bet daug puikesnis, daug tvarkingesnis, negu žmonių. Štai ten ištisas kaimelis baltų sidabro namelių, aplink namelius gražios tvoros ir darželiai. Gale kaimo puiki šventvietė, jos aukšti bokštai su baltais varpais visus pas save vadina. Štai iš tos šventvietės išsipylė minia žmonių, pradėjo visi aplink eiti. Pirmieji neša aukštas plevėsuojančias vėliavas, toliau seka baltuose rūbuose jaunų mergelių būreliai, dar toliau nešama pačios šventenybės. Žmonės lenkiasi prieš jas, klaupia ir vėl kelia ir eina toliau...

Jau krinka žmonės. Eina, skirstosi po namelius. Šventvietė krusteli, ima labiau judėti ir bematant visas šventvietės rūmas virto plokščia lyguma...

O ten nuo rytų pusės pradėjo slinkti kalneliai. Jie ne toki balti, bet matyt tvirtesni, galingesni. Sujudėjo kaimelis, lyg ir nudžiugo, žmonės kalnų pasitikti išėjo. Kalneliai mandagiai slenka artyn, kaimelis sveikina, lenkiasi.

Jau visai susiėjo. Žmonės po kalnelius pakriko, išsiskirstė. Reginys persimainė. Prasidėjo naujas tvarkymasis, naujas gyvenimas.

O čia žemėje, kaip akys pasiekti tolumą gali, lygumos ir lygumos, žalia ir žalia. Tik ten toli už kelių dešimčių varstų, už

Lietuvos etnografinės sienos, matosi pilki Naugardėlio kalnai. Aplinkui laukai ir girios, girios ir laukai, ir visi pasipuošę pilnu meilės žaliumu, visur žalia ir žalia...

Puiku, stebuklingai puiku! Gėrėjies ir negali atsigėrėti.

Čia ar link krūmą, pas kurį aš sėdžiu, pačiame savo žaliu-
mo išbujojime vasarojus žaliuoja.

O ten gūstomis žilvičių bei karklų krūmai sutūpę snaudžia, mąsto, kaž ko ramiai laukia...

Ten rasoją rugeliai, lyg siena, nejudėdami stovi. Jie lyg ir užsimastę, lyg ir išdidę. Žiūrėkite — rodos tyliai tyliai kalba — mes už visus javus aukščiausi, mes net su krūmais vienodu aukštumu galvas išėlę turime, kas mums prilygti gali! Mes tiek esame iškentėję, tiek vargo matę, kuone ištisis metus mes kentėme šaltį, darganą, krušą... Oi, daug daug jau mes vargome...

Bet kas mus laukia — rodos tyliai ramiai linguodami mąsto — kas mes būsim keletai savaičių prasliskus... nukapos negailestingieji dalgiai, suverš, suriš į pėdus, sukraus į rikes, vėliau paliksime mylimuosius laukus, o paskui...

Ir dar liūdniau susiūbuoja melsvai žali rugeliai, dar labiau nutilsta, ramiau nejudėdami stovi.

Taip, gailu rugelių, bet juk ne jų vienų toks galas laukia. Visiems jis paskirtas. Rugeliai ankščiau laukų pasaulį išvydo, ankščiau turi jį ir palikti. Kitiems vėliau tą atlikti reikės...

Taip, viskas turi žūti ir viskas žus, pranyks, nebeliks to gražumo... bet ar dabar apie tą mąstyti? Ne, nereikia. Šiandien gėrėkis, džiauks kol gražu ir kol dar tavo džiugina, kol visur žalia, pilna meilės, gyvybės, o rytoj,—kai nebus to viso, kai išdžius, nuvys, pranyks,—liūdėsime.

Ir jūs, rugeliai, neliūskit, pilni džiaugsmo žiūrėkit į aplink jus esantį gyvybės kupinumą, gėrėkitės kol gėrėtis dar galit, o kai negalėsit, tuomet dar pasiliūdėsit...

Ten už rugelių traukia vieškelis platus. Iš kraštų apyrečiai berželiai svyruonėliai baltuoja. Vieškeliu keleivis keldamas nežymiai dulkių debesėlį pirmyn sau ramsčiuoja, o toliau paskui vėl važiuotas brozda...

Ten dvaras puikiu sodu apžėlęs, apaugęs. Ten už dvaro šventvietės bokštai raudonuoja. Ten rudais šiaudininiais stogais kaimelis išsitiesęs styro. O ten vėl žalia žalia, o dar toliau giria tamsiai žaliuoja...

Užmerki arba įbedi į vieną žaliumo tašką valandėlei akis, neduodi joms visos laisvės, prilaikai truputėlį, o ausis paleidi, lai ir jos pasigeri. Klausai. O čia virš tavo galvos tūkstančiai nemokamų giesmininkų aplink tik gieda, čiulba, ulba, čirena...

Ak, Dievuliau, kaip gera malonu Tavo pasauly gyventi. O, kaip Tu geras, koks protingas, kad įkūrei taip puikų pasaulį!

Kur tik akių žvilgsnį bekreipi, kur tik beklausai, uostai, lieti — visur taip malonu ir gera.

Aplink mane štai javai, gėlės žydi, paukščiai čiulba, ir aš tarp tų gėlių esu gėlelė, ir aš žydžiu draug su jomis jaunybės žiedeliais, ir aš giedu draug su paukščiais paukšteliais sielos laisvės himną, giesmelę...

Ir gera man gėlelei tarp gėlių žydėti, ir smagu man paukšteliai su paukšteliais čiulbėti, ir, rodos, amžinai taip bus.

Rožės kvepia.

Lovoje gulėjo jaunas, gal kokių dvidešimt dviejų metų džiovos kankinys. Jo išdilęs veidas buvo pageltęs, tamsūs plaukai buvo susimetę pusžiedžio pluoštais, rankos, kurios buvo ant krūtinės sunertos, atrodė kaip iš vaško nulipdytos; visa tai buvo nebežemiška, ne žmogystės pavydalas, tik vienos akys... juodos, gilios, pilnos gyvybės, kurios žiūri drąsiai į savo ateitį ir nesibijo pasaulio...

Langas buvo atdaras.

Virš tylių medžio šešėlių tiesėsi pilkai mėlynas dangus su daugybe žvaigždučių... Tyku. Gėlės kvėpavo. Aromatas sklydo, driekės, būrės ir vėl nyko... Dar nesenai girdėti buvo jaunų apušėlių sidabro šlamėjimas, girdėtis buvo, kaip grėzlė pievoje liūdnai kalbėjo, dabar viskas nutilo, aprimo ir atgulė.

Prie ligonio lovos sėdėjo sena jo motina kurios nuvargęs veidas rodė nemiego naktis, o akys be vilties žiūrėjo į sūnų... Padvelkė tylus vėjelis ir rožių kvapas pasklido troboje...

— Motut, rožės kvepia — tarė ligonis.

— Ne, sunau, taip tau rodos mūsų daržely rožių nēr, — atsakė motina nubraukdama ašaras.

— Nēr... pakartojo vos girdimai jis, — nēr... bet taip gardžiai kvepia, taip lengva... Krūtinės nebeskauda... rožės kvepia... Taip gera... Taip lengva... Motut, aš sveikas, aš eisiu ieškoti rožių... O motina verkia...

— Motut, va, žiūrėk rožės linguoja... Rožių jūra. Baltos kaip sniegas tarpe įvairiai žalių lapų... Motule... va aukso geltonos rožės... Skink... Matai viena raudona, kaip rūbinas, ir deganti, kaip kraujas, rožė... Ją tur būt Marytė sodino?.. Maryt... rožės kvepia... Oi kiek daug... raudonuoja...

Jis kalba, o motina verkia, didelės ašaros rieda per jos pageltusius raukšlėtus skruostus. Lūpos tyliai meldžias...

— Motut, aš tiek daug rožių priskiniau, žiūrėk! Rasos karoliai žiba ant jų... motul, tai ne rasa, tai ašaros, tavo ašaros... Jūra... Rožių jūra... viena raudona Marytės... Rožės kvepia...

Motina pasižiūri į sūnų, jo pageltęs veidas paraudonavęs, akys... juodos gilios akys žiūri į sieną, kur kabo paveikslas Pamelės Švenčiausios... Žiuri... o iš akių ašaros rieda, rieda... Aptilo. Nurimo. Krūtinė lengvai vienodai kilnojasi...

Dangus nusėtas žvaigždėmis. Mėnuo žiūri iš melynės. Alyvų krūmė lakštutė tyliai čiulba... balselis, lyg sidabro varpeliai, virpa... tai liūdnei, tai linksmiai...

Jis miega. Rodos visai nebekvėpuoja. Nusilenkė motina ant sūnaus, o jis pramerkęs akis tarė: „Motut, rožės kvepia Marytės“, ir vėl uždarė akis.

Motina klauso jo kvėpavimo, o iš jos akių didelės ašaros rieda, ir krenta ant jo tamsių plaukų, ant krūtinės. Krūtinė visai palengva kilnojasi.

Jis dar kartą pramerkė akis „Motut, pamerk rožes, kad nevystų. Kaip lengva... Krūtinę nebeskauda. O koks gražus pasaulis! Kaip puikiai lakštutė čiulba! Pasaulis pilnas gyvenimo! gyvent! Daugiau gyvenimo, daugiau! Rožės kvepia...

Motina verkia...

Jis miršta. Žvakės liepsna tyliai virpa... Pro rasotus medžius veržiasi pirmieji saulės spinduliai. Lakštutė aptilsta. Išdilęs kūnas ilsis baltoje lovoje...

Veidas ramus, pageltęs... ramiai užmerktos akys... garbanuoti pusžiedžiais susimetę pluoštais plaukai — visa tai buvo nebežemiška...

Pabalusios tvirtai suspaustos lūpos rodos dar tebežnabžda „Motut, rožės kvepia...“

Ryga, 1923. V. 12.

Miško Žiogelis.

A. A. Jackūno Leono atminimui.

(Biržų gimnazijos 7 kl. mok.)

Buvo 1920 metų ankstybo pavasario giedras rytas. Saulė pakilo iš už juodojo miško, ir nudriekė pamiškės pievas mažų ir didelių medžių šešėlių siluetais.

Pamažu jojau, koja už kojos sunkiai lipo arklys. Vėsus pavasario vėjas iš lengvo pūtė, veidą kuteno ir garbanuotusius

juodbėrio karčius kedeno, draikė. Su tekančia saule ir aš šypojojus, pasilgtojo pavasario pragiedruliais džiaugiaus.

Galvoje pynėsi įvairios mintys. Jojau Budbergin į mitingą su agitacinės literatūros ryšuliais prieš Steigiamąjį Seimą.

Pakely užsukau į Grumšlius pas Biržų gimnazijos IV kl. mok. ateitininką L. Jackūniuką. Buvau visai nepažįstamas, bet, reikalui spiriant, nutariau užjoti kaip pas bendros idėjos draugą. Gonkose mane pasitiko jaunutis, lieknas, šviesplaukis vaikiną su meilia šypsena. Susipažinome ir suėjome seklyčion. Pirmą kartą susitikę kalbėjomes jau kaip seni draugai. Kalbus, cholerikas Jackūniukas be galo man patiko. Energingas jaunikaitis sutiko su visais mano siūlimais ir pasižadėjo tuojau padaryti. Bepigu su šitokiais žmonėmis dirbti, šmėkstelėjo galvoje mintis. Po pusvalandžio aš išjojau, bet pasiliko neišdildomas jo vaizdas.

Nūdien jau 1923 metų rugsėjis. Pats vidurdienis. Aukštai linažiedžių padangių židrumoj palšais debesėliais, it gražuolė šydu veidą, prisidengus saulė nelinksmi šviečia, jaunutėse liepose tyliai siaudžia neramūs rudens vėjai, purtindami dar neskaitlingai nuvytusius medžių lapus, kurių tačiau daugelį jau smarkiosios vėtros laukų lygumuose išnešiojo. Štai su dr. L. Vaitaičiu stovime Pabiržės parapijos kapinėse ties rudo molio kalneliu be kepurų giliai savyje susikaupę. Dešimtmečių laiko nusamanti, paniurę kryžiai niukso, maži ir dideli, žolėmis apžėlę kapai tyliai sau stūkso, amžių dūmeles dūmoja, o aplink pamažu linguoja geltongalviai jurgynai, baltieji rudens karklai skleidžia malonų kvapą. Galva nusviro ant krūtinės, ir akys įsmigo į mylimo Draugo kapą. Ištisa atsiminimų margaspalvė juosta sumirgėjo gyvais vaizdais, tokiais maloniais, tokiais skaudžiais, ir begalinis skausmas suspaudė širdį, šiurpuliai prabėgo kūnu, suvirko siela.

Netolimos praeities kartų jaustų, gyventų valandų įspūdžiai bėga prieš akis... šmėkstslėjo š. m. balandis, kai vėl rinkimų reikalais užsukau Grumšliuos pas Jackūniuką nakvynėn jau kaip pas seną bendros idėjos draugą. Kurti naktųžės tamsuma suvystė pasaulį ir poilsio saldžioji deivė kviečia nuvargusius žmonelius ramybės uostan... Tyliai dega stale lempa, pas duris šnypščia verdulis. Veik visa Jackūnų maloni, simpatinga šeimyna susirinko seklyčioj. Draugas Leonas šalia manęs kanapoje sėdi, prieš mus sėdi motina, o stalo gale prie broliuko sesyte Julytė šypsos, tik jaunesniojo Jackūniuko Juozelio nėra. Tėvas Jackūnas jau vokiečių okupacijos laiku sumerkė amžinai akis. Linksmi šnekučiuodami geriame arbata.

Pavakariniavę mudu su Leonu dar iki 1 val. nakties kalbėjomes, įvairius klausimus narpliojome... daug galvojome, daug svajojome ateities būtybės taką svajonėlėmis nusiklojome...

Ir balandžio 17 diena. Su draugų-draugių būreliu Biržuose užbėgau į butą pasakyti sudieui. Leonas guli jau lovoj, bet tvirtas, dar nepanašus į ligonį, tik truputį raudonas, mat, tempera-

tūra pakilusi. Bet žada rytoj eiti klasėn. Jaunų nenuoramų draugų būrelis zirzia po kambarį o Leonas guli ir šypsosi. Ir jis linksmas. Dar pakalbėjome, dar pajuokavome, galop spaudžiu ranką, bučiuoju, linkiu laimingai baigti mokslo metus, dar metu paskutinį žvilgį per duris, bėgu stotin ir dumiu į tolimus vakarus, į Saksų padangę...

Po 4 mėnesių štai aš vėl grįžau gimtojon padangėn ir visą radau, tik Tavęs gyvo, drauguži, neberadau!

Žiauroji džiova paėdė gyvybės siūlą... nuožmioji mirtis su laikė pulsų plakimą, ir pačiame gyvenimo gražume, jaunatvės pavasari, pačiame del kilnių idealų pasišventime ir darbštumo tvirtume išplėšė, Drauguži, Tave iš mūsų tarpo!...

Leonai, Leonai, Drauguži!

Kur dingo mudviejų svajužių sapnai?

Juk tiek daug tikėjosi iš Tavęs skaistaus idealo draugai, Tevynė, ir laukė platūs darbai!

Jau rudens vėjams kapinėse gaudžiant ir vėtroms draskiant pageltusius lapus, štai stoviu ir liūdžiu prielietaus suplaktų smilčių kalnelio — Tavo kapo.

Kas pasakys, kad mūsų gyvenimas nėra mirimas, o gal mirimas tik yra gyvenimas? Slaptingas ir neižvelgiamas anapus grabo pasaulis, tos viršžemiškosios sritys!

Bet Tu, Leonai, vivis!

Aš tikiu!

Prapuolusios mūs viltys, sugriauti sumanymai, neišdainuotos dainos!...

Išskėtęs sparnus tyliai kyla atdusys iš sielos aukštyn... sopulingais žingsniais slenka liūdesys... rudens pilką dieną pro liūdinčius alyvų kerus ir kryžių viršūnės į nykias ūkanų erdves! skrenda skubiai ilgesys... ieško mylimo Draugo!

Uolus buvo idėjos darbininkas, gabus ir grakštus jaunikaitis.

— Toks gražus buvo jo gyvenimo rytas, toki skaisti tekėjo saulė. Ji padanges padabino rožių šviesa ir žerėjo brilijantais rasos lašeliuose... Ir visur, kur tik pasiekė jo akis, trykšte tryško gyvenimas ir jaunatvė. Tas puikus rytas žadėjo tokią pat gražią dieną!.. Bet visa pražuvo, ir šviesioji saulutė, ir rasa, ir aušros kėrolėliai... liko tik atsiminimai, žydresni už dangaus mėlynę ir baltesni už Alpių viršūnes, — skamba ausyse vienos Leono draugės žodžiai.

Liūdnai žiūrėdama, mini gamta praėjusios vasaros ir laimės dienas, gobdamosi sidabrinio melancholijos šydu nuo praeivio akių. Pilkose padangėse aukštai ramiai sau plaukia balzgani debesėliai, amžini klajūnėliai, tylūs, pageltę marguliuoja laukai. Viens po kito krenta geltoni lapai. Ilgesys skverbiasi į visus sielos užkampius ir virkdo širdį. Ilgu saulėtų vasaros dienų, jau nubėgusių praeities užmiršin, gelstančių gėlių ir debesėlių, nu-

plaukusių į nežinomą tolį... gaila mylimo idėjos draugo, žuvusių svajonių!..

Lai suteikia, Drauguži, tavo sielai Viešpats amžiną ramybę dangaus karalystėj!

Ilgesys.

J. Grinius.

Kur eiti aukštuosius mokslus?

Baigiančiam gimnaziją abiturientui vienas svarbiausiųjų dalykų yra išspręsti galutinai pašaukimo klausimas. Kai specialybė jau pasirinkta, belieka kur nors koku nors būdu surasti lėšų ir stoti universitetan. Bet ir universitetas pasirinkti taip pat nelen-gva. Vieni mano stoti į savo Lietuvos Universitetą, kiti vel ren-giasi ar yra pasiryžę pastoti į užsienio, daugiausia Vokietijos, uni-versitetą. Taigi ir aš šiuo rašinėliu noriu nušviesti universiteto pasirinkimo klausimą, norėdamas tuo patarnauti susirūpinusiems draugams.

Kiek man teko girdėti, tai kiekvienas abiturientas apleisda-mas gimnaziją daugiausiai svajoja ir visas pastangas deda patekti į užsienio universitetą. Jie taip elgdamiesi turi savo racijų. Tad nuo tų jų racijų bei argumentų ir pradėsime. Pirmiausia abitu-rentas nori išvysti tą kultūros lizdą — Europą, ir iš jos mokslo židinių semti reikalingas savo specialybei žinias. O tam žinių ir patyrimo įgavimui yra labai patogios sąlygos: mat yra daug gerų profesorių, gerai įrengtų universitetų, daug ir gerų mokslo prie-monių, begalinė literatūra, o be to studentas būdamas užsieny neturės jokio pašalinio darbo, taigi ir bus vien mokslui atsidavęs. Užsieny mokydamasis turės bent gerai išmokti kalbą tos tautos, kurios universitete esi, o juk kalbų mokėjimas yra būtinas kiek-vienam mokytam žmogui. Be to ta pati užsienio kultūra, jos dvasia žymiai žmogų pakeičia, sukultūrizuoja. O kai tokiems užsigeidusiems užsienio primeni Lietuvos, Kauno universitetą, jie maž daug štai ką atsako: Kas Lietuvoj? Mūsų universitetas jau-nas, neturi nei gero rūmo, nei gerų profesorių, nei mokslo prie-monių, o be to čia visokie rūpesčiai, pašaliniai darbai, girdi, nei svetimos kalbos gerai pramoksi, pagaliau butą Kaune sunku rasti. Taigi, girdi, nieko nelieka, kaip dumti užsienin.

Bet dabar tenka paabejoti ar visos tos racijos taip yra rim-tos ir nesugriaunamos. Ką gi mano tie, kurie stoja ir pataria kitiems stoti į savo, Lietuvos universitetą?

Tiesa, mes universitetui neturime tinkamų rūmų, kokiais gali pasigirti užsienis. Bet reikia žinoti, kad rūmai ne esminis dalykas, ir kad jie neišmokys išminties, jei jos neturėsi. O kokie tie mūsų rūmai bebūtų, bet gatvėje nė vienas lekcijų neklauso. Visi vis tik šiaip taip tilpsta ir klausytojus nors laikinai gali patenkinti. O iki tam laikui, kada klausytojai esamuose rūmuose nebetilps, reikia manyti, padėtis pakitės, ir mes susilauksim gerų rūmų.

Pagaliau, kai kalbama apie profesorius, tai reikia pasakyti, kad ir profesorių turime neblogų, kuriuos ir užsienis norėtų pas save turėti. Tiesa, yra ir silpnesnių, bet ir tie savo pareigas puosėtinais atlieka. Reikia žinoti, kad dabar ir užsieny po karo jau ne tie laikai, kada mokslas žydėjo. Ir kaip nesusilpnės, kad kas valanda tokioj Vokietijoje vis nauji neramumai: tai okupacija, tai revoliuciniai bruzdėjimai, tai markės kritimas. Tokioje aplinkybėje ir profesorius sunku darbuotis, ypač kai pamano, kad už dabar turimą algą jis rytoj kelius svarus duonos tik tenusipirks, kurios ir taip stoka. Svarbu turėti geras profesorius, bet jei galva tuščia, tai ir dešimts gerų profesorių taip pat ne ką padės. Universitete mokantis svarbu paties studento sugebėjimas, jo pasiryžimas ir darbštumas. Profesorius universitete tik kelią nurodo, o jau vagą išarti, išdirbti, išknisti turi patsai studentas. Jei savystoviai jis nemokės dirbti, jei prie to neprisivers, tai ir užsienio garsenybės nieko nepadarys, o pagaliau profesorius ne taip svarbu ar studentas dirba ar ne, nes studentas pats savo dalykus sprendžia, tad profesorius ir norėdamas studento neprivers.

Jei kalbėti apie mokslo priemonių stoką mūsų universitete, tai ir čia tenka tą patį pasakyti, kad esamomis priemonėmis jau gali pilnai pasinaudoti pradedantieji studijuoti; o kol priseis rimtesnius darbus dirbti, manau, ir priemonių daugiau atsiras, nes ar šiaip ar taip kalbėsime, tačiau mūsų universitetas diena iš dienos auga ir stiprėja. Tik reikia patiems studentams pamėgti savo specialybę, daugiau tik darbo — tas dalinai ir visokias priemones pakeis. Sako kad Vokietijoje kai kur mūsų studentai, vokiečių vadinami auslenderiais, kurie studijuoja mediciną, gauna praktikos darbams iš anatomijos guminį „žmogų pastudijuoti“, o Lietuvoje tuos darbus atlieka su lavonais. Jei kas gali skūstis įrankių ir priemonių stoka, tai technikos fakultetas, veterinariai ir agronomai — gal jiems daugiau yra racijų važiuoti užsienin, bet ten važiuoti literatams, filosofams, gamtininkams, pedagogams, teisininkams — tikrai neverta.

Sakoma vel, kad Kaune randasi daug visokių pašalinių darbų, o, girdi, užsieny tik tam vienam esi atsidavęs. O tas tai ir bloga, kad mūsų studentėlis bijo darbo ir rūpesčių iš šalies. Tas kaip tik jungia su gyvenimu ir stiprina valią. Juk visi mūsų tautos darbininkai eidami mokslus daug vargo patyrė, bet tas vargas buvo antras mokslas. Kur nėra kliūčių idealui (šiam atvejy mokslo siekiant), ten ir idealas darosi neįdomus. Gal todėl

mūsų studentai užsieny tankiai išponėja. Jiems nebesuprantami, net kartais, kokiūs, mūsų žmonių vargai, kitas jau į palinkusią aprūkusią trobą nedrįsta įeiti. Studentai, būdami užsieny, atpranta, atitolsta nuo mūsų gyvenimo, ir štai žiūrėk parvažiuos baigęs, taip ir ieško šiltos vietelės. Ar daugumai mūsų studentų užsieny rūpi nors mūsų laikraščiai? Ar parašo nors straipsnelį? Taip, parašo, bet tik vienas kitas. Sit toj pačioj „Ateity“ ar daug matome užsieniečių studentų straipsnelių? Tik vieno kito, kurie ir seniau rašydavo. Nenukentėtų nei mokslas, neišbėgtų nei alus iš restoranų, jei studentas prisiminęs savuosius, nors į laikraštį parašytų. Tas studentų suponėjimas, atitolimas nuo mūsų gyvenimo turėtų gąsdinti, ir abiturientai turėtų liktis Lietuvoj studijuoti.

Vienas rimčiausių argumentų, važiuojančių studentų užsienin, yra kalbos išmokimas. Tiesa, Vokietijoje vokiečių kalbos greičiau ir geriau išmoksi, bet tas dar nereiškia, kad ir Lietuvoj negalima kalbų pramokti. Ir dėl geresnio kalbos išmokymo nevertėtų visą kitą savo paniekti.

Viena svarbiausių priežasčių, dėl kurių studentai veržiasi užsienin, gal bus tas nepasitikėjimas savo ir savųjų jėgomis. Mat, mes jau papratę visą, kas sava, niekinti. Tamsesni liaudies sluoksniai laukia dar vis ateinant svetimos šalies, kuri Lietuvą valdytų, o mūsų jauni studentai tap pat nori, kad kiti juos mokytų-valdytų. Studentas, rodosi, turi būti drąsus ir daugiau savo ir savo tautos jėgomis patitikėti. Kaip mes galime savim nepasitikėti, jei skeptikai žydai pradeda pasitikėti, na, o pasitikėtikėdami mano ne tik mūsų universitetą užvaldyti, bet ir Lietuvą. Jei mūsų tautos vadai nebūtų pasitikėję savo jėgomis, tai vargiai turėtume savo valstybę. Mūsų vadai visur darė savo, nežiūrėdami nei persekiojimų nei peikimų. Neturėjome gimnazijų — bet stijo bendran darban mokytojai ir mokiniai su pilnu pasitikėjimu, šit turime jau ne vieną.

Dabar jau turime jauną universitetą; tik studentai suburkime jėgas kartu su profesoriais, ir mūsų universitetas taps garsenybe. Kultūrinkimės ir kelkime savo kultūros žydinius. Tik dirbkime, tada nereikės užsienių.

Tūlas iš pasakyto gali manyti, kad aš net fanatiškai nusišatęs prieš užsienį. Visai ne. Ir aš manau, kad užsienin savo laiku yra gera išvažiuoti. Aš manau, kad studentai gali važiuoti užsienin tik baigę Lietuvos universitetą, kad įgytas žinias galėtų užsieniuos sustiprinti, papildyti, kad turėdami jau žinių galėtų ten geriau susipažinti su visa Europos kultūra. O dabar ką tik iškeptas abiturientas nuvažiavęs užsienin ir kalbos nemokėdamas paskęsta didelio miesto „stebukluose“, apsvaigsta užsienio kultūra, prilimpa prie stiklo „Bier'o“ ir jam Lietuva, jos gyvenimas ir jos kultūra virsta niekais. Tuo tarpu jei baigęs Lietuvoj universitetą nuvažiuos studentas užsienin, tai jis tikrai mokės viskuo pasinaudoti ir, pastudijavęs dar ten 2—3 semestrus, bus vi-

sai pilnas žmogus, savo srities specialistas. Jei kas ir nebegalėtų važiuoti baigęs universitetą užsienin, tai ir tas nenukentės, nes svarbu nenuvilti nuo to gyvenimo, kuriame teks dirbti, svarbu neužmiršti savo tautos reikalų, svarbu turėti gyvenimo praktiką, o ne tiek teorijos smulkmenų. Ar gali būti tinkamu juristu tas, kurs eis mokslus užsieny ir atsitraukdamas nuo Lietuvos reikalų ir juos pamiršdamas? Ar gali būti tikras Lietuvos literatas, pedagogas, kurs mokydamasis užsieny negali pažinti pilnai tautos dvasios, negali pilnai išmokti savo tautos kalbos, kurs nestudijuoja lietuvių literatūros?

Aš trumpai išdėščiau savo mintis, o kas *norės* jas suprasti, *supras*. Supras, kad lietuviui abiturientui reikia likti Lietuvoj, kad reikia lankyti savo universitetą, kad reikia stiprinti tą mūsų „alma mater“, o neieškoti užsieny svetimų dievų!..

Teologijos-Filosofijos fakulteto taisyklės Filosofijos skyriaus mokslui eiti ir laipsniams gauti.

45 §*). Kiekvienas Filosofijos skyriaus studentas, norįs gauti baigimo diplomą, privalo pasirinkti vieną pagrindinę ir dvi šalutines šakas iš esamųjų skyriuje šakų ir išeiti ne mažiau, kaip šešis mokslo semestrus.

Pastaba I. Šiuo laiku Filosofijos skyriuje yra tokios šakos: 1) filosofijos sistema, 2) filosofijos istorija, 3) gamtos filosofija, 4) pedagogika — psichologija, 5) sociologija, 6) religijų istorija, 7) visuotinoji istorija, 8) menas, 9) literatūra. Literatūros atskiros sritys gali būti, susitarus su profesorium, laikomos šakomis.

Pastaba II. Vienos šalutinės šakos ekvivalentą studentas gali, fakultetui sutikus, pasiimti iš dalykų, dėstomų kituose fakultetuose.

46 §. Filosofijos skyriaus šakų ir dalykų yra tokis suskirstymas:

I. Filosofijos sistema.

1. Filosofijos įvada — teorijos 2 val. sav. per 2 pusm. pratybų 1 val. per 2 pusm.

*) Fakulteto regulamino ištrauka.

2. Logika su metodologija	—	2	—	2	—	1	—	2	—	*)
3. Gnoseologija	—	4	—	1	—	1	—	1	—	
4. Ontologija	—	4	—	1	—					
5. Gamtos filosofija	—	4	—	2	—	1	—	2	—	
6. Psichologija	—	4	—	3	—	1	—	3	—	
7. Teodiceja	—	2	—	2	—					
8. Etika ir teisės filosofija	—	3	—	2	—	1	—	2	—	
*9. Estetika	—	4	—	1	—					
*10. Kultūros filosofija	—	2	—	1	—					

(Dalykai, pažymėtieji žvaigždute, neprivalomi studentams, kurie ima filosofijos sistemą šalutine šaka).

II. Filosofijos istorija.

1. Filosofijos įvada —										
teorijos 2 val. sav. per 2 pusm. pratybų 1 val. per 2 pusm.										
2. Senovės filosofijos istorija	—	3	—	2	—					
3. Viduramžių filosofijos istorija	—	3	—	2	—					
4. Naujųjų laikų filosof. istorija	—	5	—	2	—	1	—	2	—	
5. Logika (su metodologija)	—	2	—	2	—	1	—	2	—	
6. Psichologija	—	4	—	3	—	1	—	3	—	
7. Gnoseologija	—	4	—	1	—	1	—	1	—	

III. Gamtos filosofija.

1. Įvada į gamtos mokslus —										
teorijos 2 val. sav. per 2 pusm. pratybų - val. per - pusm.										
2. Gamtos filosofija	—	4	—	2	—	1	—	2	—	
3. Filosofijos įvada	—	2	—	2	—	1	—	2	—	
4. Logika (su metodologija)	—	2	—	2	—	1	—	2	—	
5. Ontologija	—	4	—	1	—					

IV. Pedagogika — psichologija.

1. Pedagogika —										
teorijos 2 val. sav. per 5 pusm. pratybų 1 val. per 4 pusm.										
2. Pedagogikos istorija	—	2	—	2	—					
3. Pedagoginė psichologija	—	4	—	1	—	1	—	1	—	
4. Psichologija	—	4	—	3	—	1	—	3	—	
5. Eksperimentinė pedagogika						2	—	4	—	
6. Eksperimentinė psichologija						3	—	2	—	
7. Kultūros filosofija	—	2	—	1	—					
8. Filosofijos įvada	—	2	—	2	—	1	—	2	—	
9. Logika (su metodologija)	—	2	—	2	—	1	—	2	—	

*) Toliau žymima tarp skaitlinių sutrumpinimo dėliai vieton valandų, pusmečių ir tt., brūkiai pav. kaip 1. Filosofijos įvada, ir tt.

47 § Filosofijos skyriaus studentai, pasirinkę pagrindinei savo šakai filosofijos sistemą, privalo išeiti visus filosofijos sistemos dalykus, būtent: 1) filosofijos įvadą, 2) logiką (su metodologija), 3) gnoseologiją, 4) ontologiją, 5) gamtos filosofiją, 6) psichologiją, 7) teodiceją, 8) etiką su teisės filosofija, 9) estetiką, 10) Kultūros filosofiją, ir pasiimti tik vieną šalutinę šaką, būtent, filosofijos istoriją. Imant filosofijos sistemą šalutine šaka neprivalomos: estetika, kultūros filosofija. Kas ima filosofijos istoriją pagrindine šaka, privalo paimti filosofijos sistemą kaip vieną šalutinių šakų.

48 §. Bendras išklaustyų valandų skaičius nė vienoje šakoje negali būti mažesnis, kaip penkiolika valandų savaitėje, einamų per ištisus metus. Jei kurioje šakoje tiek valandų iš viso nepriškaitoma, tai studentas, pasitaręs su jos vedėju, kuriuo yra pagrindinės katedros titūlaras, privalo ją papildyti gretimais dalykais iš kitų šakų arba kitų skyrių arba net ir kitų fakultetų.

Pastaba: Pasikartojamų dalykų valandos teuzškaitomos vieną kartą.

49 §. Kiekvienas filosofijos skyriaus studentas privalo išeiti: 1) bendrąją mokslinio darbo metodiką, 2) bent trejas pratybas pagrindinėje šakoje, 3) kiekvienoje iš šalutinių šakų tik vieno dalyko pratybas.

Pastaba: Vaisingam pratybų darbui studentas privalo mokėti arba pramokti bent vienos kalbos iš šių kalbų: vokiečių, prancūzų, anglų ar italų kalbų.

50 §. Studentui privalomi dalykai užskaitomi, kai jis, išklaušęs jų kursų, išlaiko semestrinius egzaminus. Eidamas privalomas pratybas studentas, atlikęs pratybų darbus, gauna pratybų įskaitymą. Gavęs visų vienam pusmečiui privalomų dalykų ir pratybų įskaitymą studentas gauna ir pačio pusmečio įskaitymą.

51 §. Studentas, turįs privalomųjų pusmečių dalykų įskaitymą, išlaikęs egzaminus, trunkančius pagrindinėje šakoje vieną valandą, o šalutinėse šakose po pusvalandį, gauna fakulteto mokslo baigimo diplomą.

52 §. Studentas, turįs baigimo diplomą, gali gauti: a) licencijato laipsnį, jei bus pristatęs gerai parašytą darbą Filosofijos skyriaus duotąja tema, b) daktaro laipsnį, jei 1) pristatys vėliau spausdintą disertaciją tema iš filosofijos skyriuje einamųjų dalykų ir tokio didumo, kad atspaudinus jos išeitų ne mažiau, kaip 100 puslapių in 8°, 2) išlaikys dviejų valandų kvotimus iš dalykų tos šakos, iš kurios buvo imta disertacijos tema, 3) viešai apgins disertaciją trijų valandų dispuoje nuo oficialių Fakulteto skirtų ir laisvanorių oponentų.

Pastaba: Disertacija turi būti parašyta lietuvių kalba. Kitos kalbos gali būti leidžiamos tik Fakulteto Tarybai sutikus

L. K. Moksleivių Ateitininkų Konferencija.

Birželio 29 — 30 d. ir liepos 1 d. Kaune.

1 - as posėdis.

Birželio 29 d. š. m. 9^{1/2} val. ryto iškilmingomis pamaldomis Bazilikoje prasidėjo metinė Lietuvių Katalikų Moksleivių Ateitininkų konferencija. Po pietų prieš antrą valandą į Liaudies Namų salę renkasi konferencijos dalyviai pakilusiu ūpu, linksmi, rimti, laukdami kaž ko svarbu. Ir iš tiesų, renkasi ne pasilinksinti, ne šiaip praleisti laiką, bet aptart savo gyvenimo reikalus, pasidalinti savo darbų išpūdžiais ir įgavus naujų jėgų grįžti į savo kampelį su nauju pasiryžimu dirbti toliau pradėtą darbą. Tat, nujausdami šią konferencijos svarbą ir renkasi drauge linksmi, drauge ir rimti. Renkasi ton pačion salėn, kur ir pereitais metais, bet ji šiais metais daug malonesnė, kitokią išvaizdą turi, ir dar jaučiau atrodo, papuošta susikryžiavusiais žaliais vainikais, toliau, scenoje, stalai gėlėmis papuošti ir pačioje gilumoje už estrados kabo Nukryžiuotasai su apačioje parašytu mūsų obalsiu „Visa Atnaujinti Kristuje“.

Antrą valandą estradon išeina Cento Valdybos pirmininkas Juozas Leimonas ir sekretorius Jonas Statkevičius. Pirmininkas atidaro konferenciją, nupasakodamas svarbą ir uždavinius šios konferencijos. Po trumpos kalbos Centro Valdybos vardu į prezidiumą siūlo dr-gus Steponaitį Jurgį, Jurkų ir Trimaką, sekretoriatan dr-gus, es Orintaite, Kubilinskaite, Dielininkaitę ir Bistricką, kas konferencijos ir buvo priimta. Prezidiumas pasiskirsto šiaip: pirmininkas J. Steponaitis, vice-p. Jurkus ir Trimakas.

Prezidiumą išrinkus, prasidėjo sveikinimai. Pirmiausia Rygos lietuvių katalikų jaunimo dr-jos „Šviesa“ atstovas Burlevičius. 2. Studentų At-kų Centro pirmininkas Jočys Petras. 3. Tautininkų „Neo Lithuania“ korporacijos pirmininkas K. Marčiulionis. 4. Vilniaus ateitininkai. 5. Gimnastikos ir Sporto Federacijos vardu A. Valavičius. 6. Dr. Pr. Raulinaitis. 7. Ruomuvos dr-jos vardu prof. J. Eretas. 8. Sendraugų vardu dr. L. Bistras. 9. „Laisvės“ Redakcijos ir „Žiburio“ dr-jos kun. Šmulkštys. 10. „Lithuania“ Turauskas. 11. „Pavasario“ Sąjungos vardu Difertas. Konferencijos metu gauta dar pasveikinimo telegramos iš Rygos „Šviesa“ ir Šveicarijos „Lithuania“ ir raštu nuo Mūnsterio studentų at-kų kuopos.

Išrinkta komisijos įvairiems klausimams spręsti a) mandatų — Šapalas, Leimonas ir Petrušaitis, b) redakcinė — Strelčiūnas, Kučinskas ir Krasnickaitė ir c) sumanymų — Sūdžius, Barzdukas ir Kalnietis.

Seka kuopų darbuotės pranešimai. Pranešinėja iš Biržų (vyr. ir jaun.), Dotnavos, Gižų (Seinų Dv. Semin.), Ežerėnų, Jurbarko,

Kauno (vyr. ir jaun.), Kražių, Krekenavos, Lazdijų (Seinų), Linkuvos, Mariampolės (vyr. ir jaun.), Merkinės, Naumiesčio (vyr. ir jaun.), Panevėžio, Prienų (vyr. ir jaun.), Pilviškių, Plungės (vyr. ir jaun.) Kretingos, Ramygalos, Raseinių, Raguvos, Rokiškio, Sakų (vyr. ir jaun.), Šiaulių (vyr. ir jaun.), Šilalės, Telšių (vyr. ir jaun.), Utenos, Skuodo, Ukmergės (vyr. ir jaun.), Vilkijos, Vilkaviškio (vyr. ir jaun.) ir Vilniaus. Dėliai stokos laiko diskusijos atidedamos sekančiam posėdžiui. Pabaigus pranešimus iš vietų baigiamas ir šios dienos posėdis. Po posėdžio visi konferencijos dalyviai vyksta atlankyti Karo Muzėjaus. Apžiūrinėjant Muzėjų buvo suteikiami paaiškinimai. Apžiūrėjus Karo Muzėjų dalyvauta nuleidžiant valstybinę vėliavą. Žuvusiems karžygiams uždėtos gėlės prie jų paminklo. Čia konferencijos pirmininkas J. Steponaitis pasakė prakalbą, kurioje priminė karžygius garbingai kovojusius už Lietuvos Nepriklausomybę. Iš Muzėjaus svečiai ir atsovai skirstosi į namus.

2-as posėdis.

Birželio 30 d. 8 val. ryto darbas tęsiamas. Daro pranešimą mandatų komisijos pirmininkas Petrušaitis. Konferencijoje dalyvauja nuo 34 kuopų 109 atstovai ir 244 svečiai. Iš viso 353 asmenys. Reikia pabrėžti, kad ši konferencija pasižymėjo atstovų skaitlingumu.

Toliau atidaromos diskusijos dėliai kuopų pranešimų. Iš pranešimų paaiškėjo, kad visose kuopose judama, krutama. Ne viena at-kų kuopa gyvena po priespauda mokytojų, ne vienoj kuopoj veikimas draudžiamas iš pedagogų pusės, bet yra kuopų, kurios veikia laisvai mokytojų nepersekiojamos. Tose kuopose, kur veikimas at-kų uždraustas, daro susirinkimus slapta ir visą darbą varo irgi slapta. Esant tokioms įvairioms sąlygoms veikimui, ir jis buvo įvairus. Vienos kuopos nuveikė daugiau, kitos mažiau. Iš pranešėjų matėsi viltis sėkmingesnio darbo visose kuopose. Bendrai paėmus, veikimas pasireiškė visose lavinimosi bei auklėjimosi srityse. Ir tas darbas buvo varomas kuopose, kuopelėse ir sekcijose. Štai jų keletas: gamtos, filosofijos, ekonomijos, folkloristų, visuomeninių mokslų, sporto, absinentų, blai-vybės, eucharistininkų ir daug kitų. Nemaža pažanga padaryta pereitų metų konferencijos užankcentuotose srityse: sporto, abstinentų ir eucharistininkų.

Prie kuopų pranešimo kalba J. Urmanas. Mūsų lavinimasis eina dviem kryptim fizine ir dvasine. Fizinis lavinimasis pas mus tik gema. Juo mes turime rimčiau susirūpinti ir į šią kryptį rimčiau pažiūrėti; kitur šioj srity daug daugiau daroma ir pasiekama, pav. Rygiečiai lietuviai. Ir mes tais keliais eidami padarysim tai, kad mūsų tauta pilnai galės atlikti visus savo uždavinius. Primena pernykščios konferencijos sporto klausimu rezoliuciją ir sako būtinai turime įgyvendinti pereitų metų nutarimą,

tada prašalinsim visas mūs tautos ligas, kaip nerangumą, apsileidimą ir kitas. Kadangi ne visose kuopose yra sporto sekcijos, tat prie visų kuopų įsteikim jas atskirai nuo kitų sporto organizacijų.

Toliau kalba J. Leimonas. Jis paliečia abstinencijos klausimą. Kol alkoholis viešpataus pasaulyje gerovės nebus. Pereitais metais mūs [srityje padaryta didelis žingsnis pirmyn. Juo toliau, juo labiau abstinencija mumyse turi įsigalėti ir galutinai turime pasiekti to, kad visi at-kai būtų ir abstinentais. Tad kviečiu, kad ateinančiais metais visos kuopos įsikurtų abstinentų sekcijas, ir kad jos su „Blaivybės“ d-ja blaivintų mūsų kraštą skestantį alkoholyje.

J. Mičiulis pastebi, kad mūsų veikime yra dar ydų. Viena jų — stoka tinkamo dėmesio atkreipimo į širdies ir valios auklėjimą. Vien proto lavinimo neužtenka. Labiausiai širdį ir valią auklėja eucharistininkų būreliai. Jų steigimo mintis mesta žengiant į antrojo mūsų gyvenimo dešimtmečio angą prieš 3 metus ir įsikūrė vos 7 kuopose. Šie būreliai turėtų būti centrine ašimi visos mūsų organizacijos. Priminę perėitų metų šiuo klausimu rezoliuciją linki ir ragina energingai tą rezoliuciją įgyvendinti ir reiškia vilties, kad kitais metais eucharistininkų būreliai bus ne prie 7 kuopų, bet nors prie 27.

Galop kalba K. Šapalas. Neužtenka organizacijon sutraukti daug narių, svarbiau yra juos išauklėti. Kad išsilavinę reikalinga geras kuopų sutvarkymas. Mano įsitikinimu geriausia yra veikti susiskirščius į kuopeles. Tada visi nariai gali aktingai dalyvauti veikime. Kurie aktingiau dalyvauja, tiems at-kų idealai tampa artimi ir brangūs, juos labiau pamėgiama ir su jais nesiskiriama. O yra kuopų nepasiskirščiusių kuopelėms. Svarbu ir sekcijos. Jų tikslas nagrinėti vieną sritį, arba kokį nors specialų dalyką (filosofiją, ekonomiją, gamtą ir t. p.). Nesuprantu pavadinimo „Mergaičių sekcija“. Mergaičių gali būti kuopelė. Praktika rodo, kad vaisingiau darbas eina, dirbant atskirai kuopelėse bernaičiams ir mergaitėms. Tačiau bernaičių ir mergaičių kuopelė, sudaro vieną bendrą kuopą.

Galop į savo kuopų valdybas rinkit darbščiausius ir labiau savo idealus pamilusius narius. Atstovai grįžę iš konferencijos patekę ar nepatekę valdybosna uoliai rūpinkitės organizacijos reikalais. Tai svarbiausia veikimo sėkmingumo sąlyga. Reiškia vilties, kad sekančiais metais bus pasiekta dar gausesnių pasėkmių.

Centralinių organų pranešimai. Centro Valdybos pranešimą darė jos pirmininkas J. Leimonas. Centras žiūrėjo, kad darbai tinkamai eitų visose srityse. Reguliavo kuopų veikimą. Dėjo pastangas prašalinti varžymą at-kų veikime. Piniginis stovis nekoksai. Išde yra 92 lit. 57 centai. Pasistengta sutvarkyti „Ateities“ redakcija, kuri šiandien yra studentų rankose. Įkurta 5 naujos

kuopos. Pažymėtina, kad kai kurios kuopos silpnai palaikė ryšius su centru. Bendras stovis neblogas.

„Ateities“ administracijos pranešimą daro J. Grinius. Įplaukų turėta 8095, 98 litų, išlaidų 6108, 50 litų. Kasoje yra 1987, 48 litų. Nurodo, kad daugiau „Ateities“ reikalinga išplatinti, ir kad savo organą visi skaitytų.

Patiekia sąmatą kitiems metams. Išpildymui šios sąmatos, pageidautina kad kuopos surastų 150 pašalinių prenumeratų ir surengtų po vieną vakarą „Ateities“ naujai.

„Ateities“ redakcijos pranešimą daro J. Mičiulis. Redakcijai trūksta raštų. Dabar didžiumoje „Ateitį“ prirašo studentai ir šiaip inteligentai. Prašo rašyti pačių narių. Daromi žygiai užmegsti ryšių su kitų šalių katalikų moksleivių organais ir pasikeisti su jais straipsneliais. Jaunesniųjų skyriaus redakcija nusistačius neįvesti, nes jaunesnieji at-kai to skyriaus neužpildys. Tinkami jaunesniųjų straipsneliai bus talpinami šale kitų straipsnių. „Ateitį“, jei administracija duos lėšų, redakcija mano ilustruoti.

Iš diskusijų prie šio pranešimo paaiškėjo, kad „Ateityje“ pageidautina įvesti at-kų gyvenimo kroniką. Tas skyrius laikraščiuui pridėtų ypatingos gyvybės ir įdomumo. Jame reiktų įdėti trumpai visus at-kų gyvenimo įvykius, kiek baigė gimnaziją, mokslus, kur keliauja baigę mokslus at-kai ir t. t. Antras dalykas pageidautinas, kad „Ateityje“ būtų dedami straipsniai iš auklėjimo srities.

Revizijos komisijos pranešimą daro D. Jurkus. Centralinis organų veikimas vedamas tvarkingai ir dideliu pasiryžimu. Kas buvo užsibrėžta didžiumoje įgyvendinta.

Po diskusijų prie šio pranešimo priimtas šitoks siūlymas. I. Kuopos, kurios negali tinkamai išlaikyti įvairius kuopos protokolus ir kitą istorinę medžiagą, privalo tatai prisiųsti At-kų Centro Valdybai, II. Kuopos privalo duoti Centro Valdybai tikslas mėnesines apyskaitas. Pastaba. Pageidaujama, kad kiekviena kuopa savo veikimo apyskaitą paskelbtų „Ateityj“.

At-kų Susišelpimo Fondo pranešimą padaryti įgaliotas A. Šarka. Padaryta 11 posėdžių. Duodama stipendijų ir paskolų kaip studentams, taip ir moksleiviams. Rėmė gyvavusią at-kų studentų valgyklą. Galutinai nupirko namus. Buvo rūpinamasi rinkimu aukų. Fondas tarpininkavo gaunant stipendijas iš Amerikos Lietuvių Tautos Fondo. Surengta loterija, kuri davė nemaža pelno. Fondo Valdyba pageidauja, kad visi ateitininkai būtų Susišelpimo Fondo nariais, Įplaukų turėta 29213, 90 litų 307277 auksinų, 10 aukso rublių ir 20 sidabro kap. Išlaidų 17517, 09 litų, 272935, 52 auksinų ir 20 sidabro kapeikų. Pakaitus auksinus ir aukso rublius litais Fondo kasoje yra 11948, 81 litų.

A. a. Studento Jurgio Krasnicko Fondo pranešimą daro J. Grinius. Pajamas sudaro aukos ir nario mokesnis. Fonde yra

3085 litai. Per šį Fondą išrūpinta 3 stipendijos. Išduota paskola 4 asmenims. Rūpinamasi rinkimu aukų ir organizavimu Fondo narių.

Visuose centralinių organų pranešimuose nemažas skaičius atstovų dalyvauja debatuose. Po šito padarius kelius smulkius pranešimus, liečiančius dienos klausimus įvyko turininga ir įdomi paskaita prof. J. Ereto apie spaudą, paliečiant šitą klausimą ankstybesniuose laikuose ir dabar. Po paskaitos pertraukiamas posėdis.

3-čias posėdis.

Birželio 30 d. 3 val. p. p. Šis posėdis pradedamas gilia prof. Pr. Dovydaičio paskaita „Dvasios kultūra“, kuri palietė mūsų dvasios reikalus.

Po paskaitos redakcinės komisijos vardu A. Kučinskas skaito sveikinimus: Šventajam Tėvui, Lietuvos vyskupams, Rygos „Šviesai“, Amerikos „Giedrai“, „Vyčiams“ ir Vilniaus at-kams.

Sumanymų komisijos vardu daro pranešimą P. Sūdžius. Iš nutarimų pažymėtini.

1. Įstatuose pakeisti. Nario mokesnis mėnesiui nustatomas minimum 10 centų.

2. 1919 metų konferencijos nutarimas, kuriuo įsakoma kuopoms suruošti „Ateities“ naudai metų bėgy vakarą, paliekama galioj.

3. At-kai rašo savo veikimo kroniką. Keletas sumanymų palikta paraginimu, nes jie jau gyvendinami at-kuose.

Centralinių organų rinkimai:

Centro Tarybon išrinkta: Juozas Leimonas, Juozas Urmanas, Jurgis Masaitis, Zosė Navickaitė, Elena Petrauskaitė, Jonas Statkevičius ir Petras Sūdžius.

Revizijos komisijon: Jonas Aleksa (moksl.), Bajoras Jonas ir Dielininkaitis Pranas.

Susišelpimo Fondo komisijon: kun. Dogelis, dr. Bielskus, Pijus Grajauskas, Popikaitė ir Dulskis. Kandidatai: Romanienė, J. Matulionis ir Lipčienė.

Revizijon Šus. Fondo: dr. Pr. Raulinaitis, dr. Bistras ir St. Gruodis.

„Ateities“ redaktorium išrinkta stud. J. Mičiulis, kuris pasi- kviečia tvarkyti ir vesti administraciją.

7 val. v. konferencija baigiama. Kalba buvusias ir naujai išrinktas Centro Valdybos pirmininkas J. Leimonas, Burlevičius, Difertas, E. Turauskas, prof. Kuraitis, Adamavičaitė. Visų kalbos karštos, rimtos ir pilnos pas ryžimo. Paskutinį žodi taria konferencijos pirmininkas J. Steponaitis. Giedamas ateitininkų himnas. Ūpas nepaprastai pakyla ir to kilnaus ūpo pilni konferencijos dalyviai traukia į Ateitininkų namų aikštelę pažiūrėti „Achi-

liečių“ sporto demonstravimo. Kauniečiai parodė, kas jų per trumpą laiką atsiektą ir padaryta sporto srityje.

Liepos 1 d. renkasi būriais ant Nemuno kranto, tai konferencijos dalyviai rengiasi gegužinėn net už Vilkijos. Aštuntai valandai išmušus, garlaiviui „Nemunas“ pradėjus judėti pasigirsta at-kų himnas, dainos, orkestras, kalbos. Juo toliau nuo Kauno, juo linksmiau, juo maloniau, lyg koki viena šeimyna džiaugiasi juokauja linksminasi. Vieto i nuvažiavus, miške netoli Nemuno kranto, atlaikyta pamaldos. Oras gražus. Pas visus ūpas geras. Bematant reik grįžti į namus. Susėdus garlaivin vėl pasipila kalbos, linkėjimai, žaidimai, kas sudarė gerą įspūdį. Štai ir Zapyškio Vytauto laikų bažnytėlė. Garlaivyj tuo laiku didžiausias judėjimas, gyvumas. Ir tuo momentu iš viršaus prabila prof. Pr. Dovydaitis: „Nutilk momente, amžiai tekalba“...

Panemunių gyventojai grįžtančius iš gegužinės linksmi sveikino uždegdami ugnis. Štai Kaunas. Pakutinis at-kų himnas ir nori nenori turi skirtis iš šios malonios šeimos, tikėdamasis kitais metais vėl į ją pakliūti.

An.

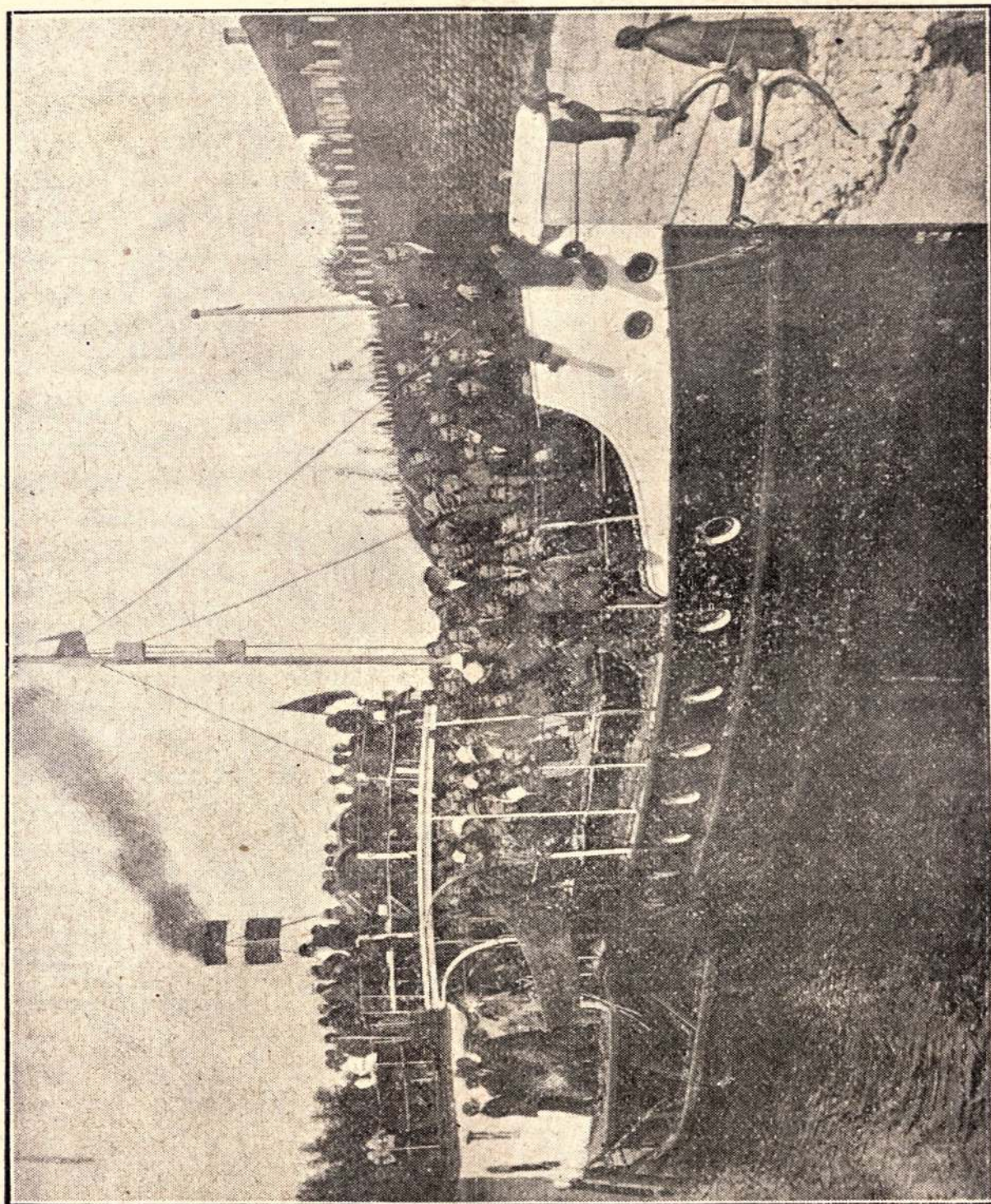

Vyt. Svajonis.

Mylėkit!

Mylėkit, mylėkit kol plasta širdis,
Nupinkit vainiką jausmų ir žvaigždžių.
Nelaukit, nelaukit kol juoda naktis
Ateis iš tylybių, iš juodų gelmių.
Gaivinkit, mylėkit jaunystės sapnus,
Pakilkit iš žemės pilkų pelenų,
Vai skriskit, vai kilkit į aukščius gilus,
Vai grimskit, vai skęskit tarp meilės sapnų.

Lietuvių katalikų moksleivių ateitininkų gegužinė 1923 m. liepos mėn. 1 dieną.

Julius Lendré.

Kelionė.

O atmenu aš dar kelionę
Taip paslaptinę, kaip svajonę,
Puikaus pavasario laiku!..
Per pievas mišką ir per krūmus
Ir pro gražius, didingus rūmus
Ėjau aš naktį vien's taku —
Vykau į Tėviškę aš mielą...

*

Žengiau tarp prigimties grožybių,
Kaip pasakų slaptoje šaly, —
Ir man žibėjo iš aukštybių,
Viena žvaigždėlė taip meili!..

Klausau... štai tenai pasiliejo
Skaisčia, šviesių dausų gaida,
Ir plaukia rūmuose Kurėjo
Viena skaidri, kilni malda...

Ilgai klausiaus giesmės slaptingos...
Klausiaus be žado, be minties,
Tos pasakos skaisčios, didingos,
Ritmingų atdūsių vilnies...

Klausiau... Ir klausės ramios gėlės
Ir lenkė galvas ties taku...
Ir man ištryško ašarėlės —
Širdužė puošės vainiku;

Tada pasaulis man nušvito,
Ir aiški tapo jo prasmė...

Padangių brolis.

Ir aš nusišypsojau...

Sėdėjau ir liūdėjau. Širdį lyg kas draskė, o ji ko tai troško, nerimo ir tartum verkti norėjo. Pasaulis buvo niūrus ir kurtus. Aš sėdėjau ir liūdėjau.

Staiga atskrido prie lango paukštelis, suplasnojo sparnais ir paklausė manęs:

— Tu liūdi?

— Taip, aš liūdžiu, — atsakiau jam.

— O aš neliūdžiu, — atsakė paukštelis, suplasnojo sparnais, užčiulbėjo giesmelę ir pakilo į padanges...

Aš sėdėjau ir liūdėjau. Žiūriu, po langu linguodama galvyte šypsos gėlelė ir klausia manęs:

— Tu liūdi?

— Taip, aš liūdžiu — atsakiau jai.

— O aš neliūdžiu, — atsakė man gėlelė ir dar labiau lingavo gražų spalvuotą žiedelį, dar labiau skleidė malonų kvapsnį ir šypsojosi man...

O aš sėdėjau ir liūdėjau. Štai ties mano langu sušlamėjo, lenkdama pasvirusias nuo vaisių šakas, sena obelis ir paklausė manęs:

— Tu liūdi?

— Taip, aš liūdžiu, — atsakiau jai.

— O aš neliūdžiu, — atsakė man obelis, dar labiau šlamėdama savo žaliais lapeliais, dar labiau lenkdama vaisiais šakas...

Aš vis sėdėjau ir liūdėjau. Staiga suzirzė atskridęs mažutėlis vabaliukas ir, atsitūpęs man ant rankos, klausia:

— Tu liūdi?

— Taip, aš liūdžiu, — atsakiau jam ir vėl liūdėjau.

— O aš neliūdžiu, — atsakė man mažutėlis vabaliukas skraidydamas ir zirzdamas man apie ausis...

Galop neiškenčiau — susiraukęs išbėgau į lauką. Ir čia visa gamta, visi jos augmens, gyviai, berybės erdvės ir saulė šaukė man klausdami:

— Tu liūdi!?

— Taip, aš liū...

— O mes neliūdim! — galingai, pertraukę mano kalbą, šaukė visi.

Aš giliu žvilgsniu aplėkiau pasaulį. Jis visas man šypsojos. Ir aš nusišypsojau...

Aš dabar jau niekad, niekad neliūdžiu.

Iš prof. Peabody veikalo „Jėzus Kristus ir socialis klausimas“.

„Dabar gyvename socialio klausimo amžių. Socialiame mūsų laikų klausime dalykas daugiau glūdi ne pagerinime esamosios gyvenimo tvarkos, bet greičiau tame, ar turi tėtis esamoji gyvenimo tvarka.... Bene trys socialiai pradai sudaro mūsų civilizacijos pagrindą, būtent, — šeimyna, privatinė nuosavybė ir valstybė,“ — taip pradeda prof. Peabody savo veiklą: „Jėzus Kristus ir socialis klausimas“. Šiame veikale jis stengiasi atsakyti į tai, kaip Kristus žiūri į šeimyną, privatinę nuosavybę, beturčių šelpimą, pažiūrėsime charakteringesnių prof. Peabody šiais klausimais iškeltų minčių.

Į visus klausimus žiūrima religijos akimis. Tačiau Jėzus Kristus nenori del socialių klausimų atsitraukti nuo savo ypatingosios misijos — dvasinio žmonijos prikėlimo, jos pagyvinimo, del kurių Jis yra pašauktas. Kristus nesudaro savosios socialės sistemos. Jis pirmiausia mano apie atskirus žmones, Jis visuomet aukštai stato asmenį, asmenybę. Pats Kristus skelbia apie tai, iš kur pas Jį ši išmintis. „Jo nepriklausymas pasauliui,—pasakė Jis,—davė Jam galimybės įsigilinti į šio pasaulio daiktus“. O kas žemiškais daiktais nėra persiėmęs, tas gali jais naudotis geriau, negu kiti. Kristus į žemiškus daiktus ir apsireiškimus, į žemiškąjį gyvenimą žiūri iš viršaus, bet artinasi prie jų iš vidaus.

Šeimynos klausimas šiais laikais vis opesnis darosi. Tai rodo statistika jungtųjų ir persiskyrimų. Amerikoje M^ssacresece 1867 m. jungtuvės su persiskyrimais santykiavo, kaip 45:1; 1886 m. — kaip 31:1; Ilinoise 1867 m. — kaip 20:1, o 1886 m. kaip 13:1.

Šeimynai gi Kristus teikia didelės, ypatingos reikšmės. Tai yra vienintelis socialio gyvenimo klausimas, kur Kristus nepasitenkina vien paskelbęs bendrus pagrindininius dėsnius, bet net sutinka duoti specialių tuo klausimu įstatymų. Visas Jo mokslas galima pavadinti šeimynos išaukštinimu. „Dievas — tai Tėvas; žmogus Jo vaikas ir tt. „Kristus mylėjo ne tik Lozorį, bet ir seseris jo (Jon. 11,5).

Šių dienų mokslas savo kalba sako: „Šeimyna yra civilizacijos vienybė“. Kristus gi žydų raštų kalba sako: „Tebūna du vienu kūnu...“ „Ką Dievas sujungė, tą žmogus teneatskiria (Mat. 19, 5, 6). Jungtuvės turi būti ne laikinas susitarimas bendrai gyventi, bet tikrasis nepertraukiamas susijungimas. „Mozė... leido jums persiskirti su jūsų žmonomis, bet pradžioje nebuvo taip“ (Mat. 19, 8). Kristus leidžia mums pasirinkti ar nesutraukiamas, amžinas jungtuves, ar nuolatinę skaistybę nevedant. Jisai taip pat nužiūri atvejus, kada geriau yra visai nevesti (Mat. 19, 10-12).

Krikščioniškasis įstatymas pirmiausia duotas yra ne tam, kad pataikauti klaidingiems žingsniams socialiaame gyvenime, bet tam, kad nustatyti pagrindinius Dievo karalystės dėsnius. Šeimyną Kristus nelaiko laikinu nustatymu. Jei sekant Kristaus žodžių prasme, pasaulį Sutvėrusis surėdė taip, kad turi būti vyras ir žmona, tai šis pats faktas riboja jungtųjų ryšius fiziniu gyvenimu ir fizinis gyvenimas daro jungtuves santykiu, kuris turi tęstis tol, kol tęsiasi fizinis gyvenimas. Pastovi monogaminė šeimyna palieka Kristaus moksle Dievo Karalystės vienybės simbolis.

Šeimynos problema pirmiausia yra ne socialio surėdymo trūkumų išdava, bet socialio tikėjimo stokos išdava. Jungtuvės savo šių dienų formoje yra pati elementariausia visuomeninio gyvenimo išraiška. Ir šeimynai didžiausias pavojus gresia ne iš netobulų įstatymų pusės ir ne iš netrukamo socialio surėdymo, bet iš nepažabotos valos ir egoistinių norų, iš gyvuliškų palinkimų, iš gludinčių dar žmogų: plėšraus žvėries, echidnos ir kiaušės instinktų. Šeimynos problema sprendžiama ne kitu kuo kaip tik asmeninio gyvenimo išvadavimu iš savymeilės ir komercializmo dvasios, kuri Naujasis įstatymas vadina meile prie pasaulio. „Išvalyk pirmiau vidų taurės ir bliūdo“ (Mat. 23., 26). Krikščioniška šeimyna yra paprastas šeimynos ratelis, kuriame dvasiniai jungtųjų tikslai nesuteršiami nė nepažabotu egoizmu, nė purvinu komercializmu. Panašios jungtuvės kyla iš prigimtos tyros meilės, ir ši paprasta meilė palieka nuolatinis gyvenimo motyvas. Krikščioniška šeimyna savo vienumo ir tvirtybės pasiekia ne išorinių įstatymų pagalba, bet natūralių savo vidujinio gyvenimo procesų pagalba. Kristaus mokslas faktinai įleido galias šaknis į šeimynos dirvą.

Kristaus mokslas apie turtinguosius. Šių dienų bendroji gerovė kyla ir kiekviena socialė klasė įgyja valdžios. Visai nėra teisybės, kad turtingieji darosi dar labiau neturtingi tokioje proporcijoje, kaip turtingieji darosi turtingi. Tuo pačiu laiku, kai turtingesnieji pasidarė dar turtingesni, neturtingieji pasidarė dar neturtingi; bet neturtingieji nespėja eiti su turtingaisiais. Taip pat yra netiesa, kad darbininkai dabar mažesnę turi turtą, negu ankščiau. Bet tai tiesa, kad jie dabar daugiau žino, giliau jaučia ir daug daugiau nori. Taigi, šių dienų socialis klausimas yra minių vystymosi išdava. Jis rodo ne socialį žlugimą, bet socialį progresą.

Kritus socialę tvarką įvertina sulig jos tikslais, kaip Dievo Karalystės įrankį. Negalima vienu ir tuo pačiu laiku būti turtingu ir geru. „Negalite tarnauti Dievui ir mamonai“ (Mat. 6, 24). „Ir jei aš išdalinsiu visą mano turtą... o meilės neturiu, nėra man tame jokios naudos“ (1 Kor. 13, 3). Kuris nors tam tikras socialis tipas negali tikėtis Kristaus simpatijos. Jėzaus Kristaus dvasia stovėjo aukščiau socialių skirtumų. Tauta turėjo atsisakyti nuo tų pažiūrų, kad turtas būtinai yra palaimos ženklas, o neturtas bū-

tinai nemalonės ženklas. „Nerinkite sau turtų ant žemės....; nes kur turtas jūsų, ten bus ir širdis jūsų“ (Mat. 6, 19—21). Taigi Jėzaus Kristaus mokslas kai kuriais žvilgsniais yra labai tolimas nuo socialių skirtumų (tarp žmonių) problemos ir komercinės gerovės. Kristus nėra socialis demagogas, Jis — pranašas. Iš vienos pusės Kristaus išsireiškimai rekomenduoja tikrą naudojimąsi turtais, iš antros pusės, tie patys išsireiškimai tiesiai reikalauja atsisakyti nuo turtų. „Sunku yra turtingam įeiti į Danguos Karalystę“ (Mat. 19, 23). Iš vienos pusės, Kristaus moksle, į turtus žiūrima kaip į įtikėtąjį talantą, kurį reikia branginti ir vartoti gyvenime, iš antros — kaip į pavojų, kurio reikia vengti. Kristus pripažįsta, kad prisirišimas prie pinigų sudaro patį klastingiausią pavojų krikščioniškam gyvenimui. Negali žmogus tarnauti dviem ponams. Žmogui nepriklauso turtai, jie jau yra paskolinti. Kristus nepatiekia plano naujai ekonominiai organizacijai. Jis šaukia mus tarnauti Dievui. Jis siūlo žmogui ne jo pačio teisių problemą, bet jo pačio sielos problemą. Trijų rūšių turto sunaudojimą Kristus sveikina, kaip ypatingo krikščioniško patarnavimo rūšį, būtent, 1) labdarintiems tikslams; 2) estetiniams tikslams, („Ne viena duona bus gyvas žmogus (Luk. 4,4); ir 3) pats svarbiausias: Kristus pirmiausia apie žmogų sprendžia ne sulig jo maldos arba išmaldos teikimu, bet sulig jo kasdieniniu gyvenimu ir sulig jo paprastu darbu.

Jėzaus Kristaus mokslas dėl beturčių globojimo. „Labiau yra palaimintina duoti, negu imti“ (Ap. darb. 20, 35), Dviem žodžiais gali būti apibūdinta visa permaina, kurią gina mūsų laikų mokslingoji labdarybė. Pirmas žodis — klasifikacija, antras — antiinstitucionalizmas, t. y. labdarybės įstaigų panaikinimas. Naujoji labdarybė eina prie individualizacijos, kuri yra Kristaus mokslo kartojimas. Kristaus mokslas mažiau turi omenyje žmogaus reikalus, negu patį žmogų. Tas mokslas nori sudaryti ne laikiną palengvinimą, bet nuolatos augančią galimybę prie savytarpės pagalbos. Krikščioniškoji labdarybė nėra klasinio pasaulio „almužna“; ji yra „meilė“, kuri dėl kitų mintija, turi viltį ir visa perkenčia. Pirmas žingsnis galėti daryti gerą, reiškia būti pačiam geram. „Ateikite palaiminti Tėvo mano, paveldėkite karalystę, pagamintą jums nuo pasaulio sutvėrimo. Kadangi jūs padarėte tai vienam iš šių brolių Mano mažųjų, tai padarėte Man“. (Mat. 25, 34, 40).

Industrijos formų pas Kristų nėra. Kristus ne socialistas, bet Jis turi įtakos industrijai. Kristus žiūri į industrijos gyvenimą, kaip į visus kitus žmogiškuosius reikalus, iš viršaus, t. y. Jis mato joje priemonę dvasiniam žmonių auklėjimui, kuri savo tikslą turi rasti Danguos Karalystėje. Jis ypatingai neužsiima klausimais apie ekonominį pelną ir nuostolį. „Nerinkite sau turtų ant žemės, bet rinkite sau turtus Danguje“ (Mat. 6, 19, 20). „Ieškokite tat pirmiau Dievo Karalystės ir tiesos Jo (Mat. 6, 33, 34).

Nors Kristus ir sako, kad tikrieji turtai yra danguje, ir nors Jis bepročiu vadina žmogų, ieškantį turtų ant žemės, tačiau Jis mokina, kad Dievas pagiria tą, kuris sąžiningai, ištikimai rūpinasi savo kasdieniniais darbais. „Taigi jei jūs neteisėtame turte nebuvote ištikimi, kas patikės jums tikrąjį“. [Luk, 16, 11].

Ekonominiai planai pravartu vertinti sulig tuo, ar padeda jie asmenybės formavimuisi. Pagrindinė Kristaus mokslo mintis — materialinių patogumų pavedimas asmens interesams. Pirmoje vietoje turi stovėti ne brangių prekių gamyba, bet gerų žmonių sudarymas. Kristus žiūri į pasaulį, kaip į Dievo Karalystės lauką ir įkvepia atskirus žmones stoti tos Karalystės įrankiais. Socialistinės programos prasideda ekonominių reikalų apžvalga ir baigiasi ekonomio perversmio idealu. Kristaus mokslas pradeda nuo dvasinių reikalų jausmo ir baigia dvasinės karalystės idealu. Abu socialiai mokslai liečia tikrojo pasaulio gyvenimą; bet vienas jų nori neturtingus padaryti turtingais, kitas — blogus gerais. Social filosofas galvoja, kad būdo sudarymas priklauso nuo ekonominių santykių perversmo, Kristus gi remiasi ant būdo, kad įvykdyti ekonominį perversmą. Vienas mokslas stato socialinio gyvenimo namą iš apačios, antras — iš viršaus. Sulig Kristaus mokslu didžiausia kliūtis turi ne mechaninio, bet dorinio pobūžio. Judinamoji pajėga randasi žmonių širdyse ir valioje. Socialinė pajėga randasi krikščionių Bažnyčios valdžioje. Specialė krikščionių Bažnyčios problema socialių klausimų amžiuje teikti socialiam judėjimui tos socialės pajėgos, kuri eina iš Kristaus mokslo ir jame glūdi. „Nes sulig vaisiais pažįstamas yra medis“. [Mat. 12, 33]. „Kiekvienas medis, kuris neduoda gero vaisiaus, nukertama ir įmetama į ugnį“ [Mat. 3, 10].

J. Pajestietis.

Šventojo Pranciškaus Salezo jaunystės ir studijų metai.

(Skiriu Marijampolės eucharistiniam moksleivių jaunimui, apsirinkusiam šį šventąjį savo Globėju ir pradėjusiam veikti trišimtaisiais jo mirties sukaktuvių metais).

„Ateities“ skaitytojai šiomet jau yra šį tą girdėję apie salezijonus(es) ir apie jų dvasios tėvą kun. Boską, kuris savo darbo pavyzdžiu buvo pasiėmęs šventąjį Pranciškų Salezą. Dabar gi susipažinkime ir su pačiu tuo didvyriu, nuo kurio pirmiausia eina salezijonų vardas ir dvasia — su pačiu šventuoju Pranciškom Salezu. Susipažinimas su šiuo meilingumo dvasios didvyriu ir apaštalu šiandien yra mums ytin aktualus dar ir dėl to, kad visas katalikų pasaulis prisimena jį dabar jo mirties trijų šimtų metų sukaktuvėmis (1922. XII. 28).

Šiame rašiny plačiau supažindinsime mūsų jaunuosius skaitytojus pirmon eilėn tik su šio šventojo jaunystės ir studijų metais. Kad jo paveikslas išeitų ryškesnis, duosime jam kiek tiek ir fono, tai vienur tai kitur paliesdami ir tą dvasinę bei materialinę aplinkumą, kurioj tas paveikslas iškilo.

Keli Pranciškaus Salezo aplinkumos bruožai.

Pranciškų Salezas yra kilęs iš Savoijos žemės, kuri geografiniu atžvilgiu sudaro pietinės Prancūzijos dalį, nors istorijoje nevisada buvo prancūzų laikoma. Tačiau Salezo, nors savoijiečio dvasios charakterį, kalboj ir istorijoje tiek daug yra prancūziškos dvasios, jog jis nebeatskiriamas nuo jos.

Ničė taip yra kartą atsiliepęs apie prancūzus: „Prancūzijoje krikščionių idealas tiek išbujojo, kiek tik jam buvo leidusi tai padaryt išblyškusi šiaurės saulė“. Šiame pasakyme yra tiesos. Jei vienas viduramžių laikų istorininkas, (Valteris Deutz'as), skirstydamas pasaulį, vokiečius pažymėjo kaip imperium'o (pasaulinės valstybės, ciesorijos), italus — kaip sacerdotium'o (dvasinės valstybės, kunigijos), ir prancūzus — kaip studijų (mokslo) kūrėjus, tai jis taip padarė ne tik dėl anų laikų Paryžiaus universiteto.

Nėra abejojimo, jog Prancūzija viduramžiais buvo labiausiai apšviesta šalis ir šis jos apsišvietimas buvo krikščioniškas. Šioj šaly pirmiausia kilo didžioji vienuoliško gyvenimo reforma, čia šventojo Bernardo asmeny mistika pasiekė savo pirmutinės viduramžių aukštumos; čia, kaip niekur kitur, būta nepaprastai didelio mokslininkų ir šventų vyskupų skaičiaus; čia karaliauta švento karaliaus, šventos karalienės sūnaus, ir germaniškai dvasiai apvaisinus romaniškąją, čia išaugo gotika, iškildama aukštyn kaip didelis polėkis, kaip viršugamčio svaigulys...

Tačiau ir čia neišvengta dekadencijos (kritimo). Betgi pradžioj čia jiėjo pamažu, netaip reginai kaip Italijoje ir Vokietijoje; tik tu

per Liudviko XI ir Karlo VIII karo žygius Italijon padavė vienas kitam rankas prancūziškas ir dar didesnis itališkas sugedimas; šie karo žygiai tatau ir buvo vadinamojo renesanco įžengimas Prancūzijon.

Taip pat neišvengta Prancūzijoje ir religinės revoliucijos. Rods, ją pakėlė ne pats prancūzas. Ji buvo čia iš šalies įgabenta. Ji buvo kitokios rūšies negu vokiečių religinė revoliucija, kaip kad prancūzo ir dvasia yra kitokios konstrukcijos negu vokiečio.

Prancūzo dvasioj taip pat yra dualizmo, kaip ir vokiečio; tai yra išibėgėjimo, varžto (élan) ir dvasios, proto (esprit) dualizmas, jausmo ir logikos dualizmas, eutuziazmo iki aklo užsidegimo ir šalto skepticizmo dualizmas, patraukiančio polėkio ir niūraus fatalizmo dualizmas. Ir be abejojimo, prancūzų religinės revoliucijos kūrėjas, Kalvinas, yra logiškos, skeptiškos fatalistiškos dvasios kūdikis. Jo pavidale, jo galvojime, jo veikime nėra nieko kas laisvina, kas pakelia, kas nauja kuria, o yra tik kas šaldo, kas šlubina, kas tamsina. Bet jo pobūdis, jo dvasinis pavidalas dualistiškoj prancūzų dvasioj galingai palietė vieną pusę; ir čia tatau yra šaknys keistos hugenotiškos dvasios, kurioj buvo pavojingai sumišę politikos ir religijos elementai. Rodosi, lyg žiauriose hugenotų kovose kovėsi su vieni kitais ne tiktai politikos ir religijos elementai, bet lyg ši pati dualistiška prancūzų dvasia pati prieš save siautėjo ir pati save plėšėsi, lyg tamsioji, ardanti, šaldanti dvasia — cet esprit fataliste, ironique, méphisto-phélique, kaip ją vadina Michelet'as — stengėsi nugalėt entuziazmo, jausmo, išibėgėjimo dvasią, ir ši kovaėjo tol, kol paties prancūzų karaliaus Enriko IV, šio tipingo prancūzo, asmeny ir per jį prasidėjo kitas krypsnis. Nuo jo laikų katalikybė patampa prancūzų kultūros pagrindas. Pranciškus Salezas yra jo amžininkas. Ir jis kilęs iš Kalvino tėvynės, bet jame tasai dualizmas išsilygino sintezėje, kurioje tas prancūziškas savitumas pasirodė visu savu žavėjimu (charme).

Betgi renesanco ir humanizmo racionalizmas buvo palikę prancūzų dvasioj dar ir kitų pėdsakų, tokių pėdsakų, kurie pakšiau nebesidavė dildomi. Butent, tai tos pačios logiškos, skeptiškos, fatalistiškos dvasios išpūdis, tiktai sušvelnintas: tai yra tuomet labai modernaus, labai išsiplatinusio neostoicizmo dvasia, nudavusi esant krikščionišku stoicizmu; jis išrodė nepavojingas, išrodė tiktai mados dalykas, bet iš tikrųjų pripažinęs tiktai natūrinę etiką, tiktai šio gyvenimo moralę, smagumo ir nesmagumo moralę, taigi, buvęs mišinys stoicizmo su švelnesniu epikūrizmu „tant pis“ principo filosofija su libertinišku pamušalu.

Mokslingi šio dvasinio krypsnio atstovai sėdėjo Liuvene ir Paryžiuje; o jo tipingas atstovas pasaulio literatūroj, jo nemirštamasis reiškėjas yra gaskonietis M. de Montaigne'as, eskizininkų tėvas ir kunigaikštis. Emerson'as jį pavadino skeptiku par excellence, bet tuo dar jo neišsemia. Jis visai nebuvo radikalus, moksliškas skeptikas, jis buvo katalikiškas, tikintys skeptikas; tai yra,

Jis pripažino katalikų tikėjimo mokslą, bet abejingai pečiais trukteldamas kaip kokią *quantité negligeeable*: jo viduj šis tikėjimas neveikė. Akivaizdoj skausmo — jis yra stoikas, akivaizdoj smagumo — epikūrietis. Jis save pažinojo, pažinojo pagrindin-gai, ir pažindamas save, jis pažinojo žmogų kaip žmogų. Jis nenori taisyt, jis nenori reformuot: jis tikrat konstatuoja, jog žmonių darbai eina iš savimeilės ir smagumo jausmų... kaip jo paties. Jei atsitaiko laimė — *tant mieux*, tai reikia ją naudotis; užaina nelaimė — *tant pis*, tai reikia ir ji pečiais truktelėjus priimti.

Jis tatai yra buvęs tipas tos prancūzų dvasios, kuri mė-gia plokštumą, negilumą, kuri čiuožia dalykų ir problemų gilumos paviršiais, pašiepia didelius jausmus, ironizuoja entuziazmą; ir, reikia pasakyti, kad šis gaskonietis yra Volterio protėvis. Jis buvo slaptas ir gilus religiniam suvidujėjimui ir pasikėlimui pa-vojus. Tokiu jis paliko ir toliau, nes ir Balzac'as, ir Corneille'is, ir Dekartas yra jo dvasios kūdikiai.

Ir reikėjo didelės religinės prigimties vyrų, kad jam pasi-priešintų visomis savo jėgomis. Tokių jo dvasios priešininkų jo amžininkų tarpe didžiausi yra buvę Paskalis*) ir Pranciškus Salezas. Paskalis ta dvasią kovė jam įgimta aistra, nes jis ją savyje nešiojosi kaip didžiausią pavojų. O Pranciškus Salezas ją kovė Dievo meilės ir mistikos karščiu bei pajėga.

Salezo gimtinė ir giminė.

Pranciškaus Salezo gyvenimas savo eiga, tobulėjimu ir at-baigimu yra kaip toks meno kūrinys, kurį menininkas ilgai kuria, atsidėjęs siekdamas pasistatytojo tikslo, kuria džiaugsmingai iki pasiekia neperviršijamo grožio, kurio užename tik nedaugely šios rūšies kūrinių.

Žemėvaizdis, kuriame jis gimė ir išaugo, yra gražiausias visoj Europoj. Jo gimtoji Salezų (de Sales) pilis yra Genevos apygardoje prie Thorens'o, ji stovi tarp aukštų kalnų ir slėnies, pasilenkiančios į Fier'o upelį bei malonų Annecy'ų ežerą. Šiame žemėvaizdy tat vienas kitą aprėžia pakriūtingas dydis ir šypsantis meilumas. Šio žemėvaizdžio siela buvo atsispindėjusi ir jos gy-ventojų, jau mūsų Pranciškaus protėvių sieloj, sudarydama joj tokią malonią didybės ir gėrybės, aukštumo ir malonumo sintezę.

Salezų giminė Savoijoj buvo įsikūrusi nuo 13-jo šimtmečio, gyveno išsišakojusi į dvi linijas, Brens'o ir Thorens'o. Ji nebuvo čia pati turtingiausia, bet savo vardo turėtojų asmenybėmis pati įžymiausia visoj šaly.

Tada dar buvo toki laikai, kuomet diduomenė gyveno savo dvaruose, patriarchališkai santykiaudavo su ūkininkais; tai buvo

*) Taip pat šių metų sukaktuvininkas. Apie jį plačiau parašys š. m. „Logos“.

dar ne tie laikai, kai ji patapo tik karalių dvarų ornamentas ir nekeitė kaimiečio (vilain). „Ji rodosi esanti šalia savo elemento“, juokiasi Montaigne'as apie šią kaimo diduomenę, „kai peržengdavo savo kaimelio ribas“. Tos ponijos pasilinksminimai tebebuvo vis dar senobiniai, stambūs—medžioklė, geri pasivalgymai. Tai būta maždaug tų pačių laikų, kuriuos teisingai atvaizdavo Aleksandras Dumas savame nemirštamame kuriny *Trois Mousquetaires*.

Tačiau jau ir tuomet buvo laikoma geru tonu būti humanistiškai išauklėtam, ir gyvai dalyvauta provincijų parlamentuose. Labiausiai apsišvietusi šios diduomenės dalis buvo valdininkų diduomenė, *Noblesse de robe*.

Taip ir mūsų sventojo tėvas su motina buvo seno ir gero diduomeniško pobūdžio. Tėvas buvo Salezų, Boisy'ų, Balleyson'o ir Villaroget'o pilių valdovas, puikiausias didiko tipas, šaunaus išsilavinimo žmogus ir, atatinamai giminės tradicijoms, nepajudinamas katalikas. Tokiu būti kalvinizmo tėvyškėj 16-ji šimtmetį ir hugenotų karų metu reikėjo drąsos; jis jos turėjo ir ją reiškė. Motina, Pranciška Sionnaitė (de Sionnas), Sionno ir Ballieres'ytės duktė, buvo jam visai atatinama ir tokios pat dvasios moteris, giliai, stipriai maldinga, viena iš tokių natūrų, kurios neina į kompromisus ir nuolaidas. Paskiau ji yra buvusi geriausia savo didžiojo sūnaus šventybės mokytoja.

Jo kuklystė.

Pranciškus atėjo į pasaulį 1567 m. rugpiūčio 21 d. ir ant rytojaus apturėjo krikšto sakramentą. Jam dar tebesant vos dvejetainio metų, jau galima buvo matyti pirmieji pradai jo švelnaus maldingumo ir jo meilės pavargėliams. Pamatęs pavargėlius, jis nenurimdavo tol, kol šie nebuvo gavę almužnos; todėl nešiotė negalėjo su juo išeiti neapsirūpinusi vaisiais ir kitokiais daiktais. Neprieštaraujamai pranešama, jog pirmieji jo ištarti žodžiai buvę šie: „Dievulis ir mamulė mane labai myli“. Pradėjęs vaikščioti, jis norėdavo kuo dažniausia į bažnyčią; čia jis niekad nenuobodžiaudavo ir nebūdavo neramus, nors pamaldos kaž kiek trukdavo; jis laikė sudėjęs rankytes maldai, o akis nenukreipdavo nuo altoriaus ir kunigo.

Globodama jo kūną, supratinga motina šalino visokius nereikalingus patogumus, kadangi lepus auklėjimas ištižina ir daro netinkamą didelėms dorybėms; ji mokindavo sūnų tenkintis mažuma ir noru iškęsti trukumus bei skausmus. Pasirodžius kuriai kenksmingai ydai, gimdytojai ją tuojaus šalino tinkamomis priemonėmis. Antai, vieną kartą vaikas pasiėmė nuo pily dirbusio darbininko drabužių margą šilkinį raikštelį. Sužinojęs apie tai, tėvas pasiteiravo vaiko. Praniukas tuoj atvirai prisipažino taip negerai padaręs ir graudingai prašė dovanot. Tačiau tėvas prie visų akių davė jam rykščių ir atleido įspėdamas, daugiau nie-

kada nieko neliesti, kas pridera kitiems; ir Praniukas niekados nė mažiausia nesieltgė priešingai.

Kai tik berniukas kiek tiek suprato kalbos, motina mokė jį krikščionybės tiesų, kurioms jis parodė nuostabaus supratin-gumo; ką buvo išmokęs, tuoj dalinosi su savo žaidimų draugais ir nenurimdavo, kol ir šie tų dalykų neišmokdavo. Jo uolumas katalikų tiesai jį stūmė taip toli, jog tebūdamas penkerių metų jis jau įrodinėdavo kalvinistams jų suklydimą; todėl, kai pilin užeidavo kitatikiai, tėvai turėdavo jį uždaryt kambary, kad jis neturėtų progos anų puldinėt.

Jo vaikiškai maldingas tikėjimas pamokė jį jau ir kūdiky-stės metais nugalėt savo paties silpnybes. Paskiau, būdamas vyskupu, jis rašė vienam asmeniui: „Man pasakoja, jog Tamsta bijai dvasių. Mano kuklikystėj aš taip pat kenčiau nuo pana-šaus įsivaizdavimo; kad nuo to pasilaisvinčiau, aš, apšarvojęs širdį pasitikėjimu Dievu, prisiversdavau visiškai vienas vaikščioti po tokias vietas, kuriose mano vaizduoklė rodė man esant tų baisenybių, ir tuo būdu aš pagaliau taip sutvirtėjau, jog tamsa ir nakties vienuma man buvo vien malonumas dėl visuresimo Dievo, kuriuo tylumoj gali daugiau kiek tik nori pasidžiaugti. Gerieji angelai apglobia Tamstą, kaip kareivių sargybos būrys; Tamsta esi po Dievo sparnu kaip vištytis po savo motinos sparnu; tatai ko Tamsta bauginiesi?“

Maldingoji motina veikia sulaukė ir savo gero auklėjimo vaisių: ji niekados neišgirsdavo iš Pranelio lūpų netiesos žodžio; jis bevelijo atkėst bausmę, nekaip melu nuo jos išsisukti. Ne mažiau nuostabus buvo ir jo paklusnumas; dėl mažiausio savo auklėtojo mojo jis nutraukdavo savo pasilinksminimus ir mėgia-mus žaidimus, be mažiausio nepasitenkinimo darydavo arba pa-liaudavo daręs visa, ko iš jo reikalavo.

„Jau tada“, rašo vienas amžininkas, „jo veide buvo matyt tarsi malonės atspindys, taip jog į jį nebuvo galima pažvelgt nepajuntant minties, jog medelis su tokiais gražiais žiedais vieną dieną išaugins ir puikiausiu dorybės vaisių“.

Pradžios mokykloj ir gimnazijoje.

Praniukui sukakus šešerių metų, tėvas nugabeno jį į kai-mynijos miestelio La Roche'o mokykla Chablais'o krašte. Čia savo didelėmis gyvomis vaiko akimis jis pirmą kart pamatė tą kraštą, kuriame ateity jam, kaipo apaštalui, buvo skirta žymėt savo didžiausias trijūmfas, savo didis sielos laimėjimas.

Mokykloj buvo pavestas geram auklėtojui krikščioniui Petrui Batailleur'ui. Motina, rodos, bauginosi už savo mylimo sūnelio nekaltybę svetimo miesto pavojuose. Bet Praniukas buvo jau taip sustiprėjęs maldingume, jog galėjo sugėdint ir vyresnius už save draugus; jis ne tik nepasidavė nė vieno draugo suvedžio-

jamas, bet veikiai patapo savo draugų moksleivių vadovas maldingumo ir dorumo keliais. La Roche, kaip ir vėliau Annecy'o, gimnazijoje, kur jį tėvas perkėlė einant jam aštuntuosius metus, jis veikiai visus stebino savo doringumu ir savo puikiu pažengimu mokomuose dalykuose.

Jis buvo toks stropus, jog visada keldavo ankščiausia rytą kad mokytusi, ir taip brangindavo laiką dienos metu, jog visas minutes sunaudodavo nė vienos neleisdamas be darbo. Kai jis versdavo lotynų autorius, tai jį matydavo visą valandą susilenkusį sėdint ant ketverto ar penketo sakinių, kad surastų vertimui tinkamiausią išsireiškimą. Kai skaitydavo knygas, tai rūpestingai pergaltvodavo kas perskaityta, ir gražiausias vietas įsirašydavo į savo sąsiuvinį, kad tas vietas paskui vėl panaudotų savo rašiniuose. Klasėje jis sekdamas dėstomąjį dalyką didžiausiu klusnumu; jo aštrus protas veikiai suvokdavo kas buvo mokytojo pasakyta, o jo gera atmintis ištikimai tai palaikydavo.

Savo bendramoksliams Praniukas turėjo didžiausios įtakos. Jau iš tolo jį pamatę, jie tuoj savo tarpe rikteldavo: Na, dabar elgkimės šauniai, ateina šventasis. — Jei kuris bendramokslis ištardavo prieš jį netiesų žodį, tai Pranciškus tą akimirkliai jam meilingiausiai atsakydavo. Tūli bendramokslių paskiau tikino, jog jei jie dar yra bent kiek maldingi ir doringi, tai užtai jie, greta Dievo, dėkoja Pranciškaus įspėjimams. Bendruose pasivaikščiujimuose jis mielu noru pasiimdavo vieną ar kitą mokyklos draugų ramion vietelėn, kame jis su jais sukalbėdavo poteries arba papasakodavo jiems pamokančių bruožų iš šventųjų gyvenimo, kurių biografijas jis buvo skaitęs.

Dešimties metų amžiaus jis priėmė pirmąją šventą Komunią ir tą patį dieną taip pat Sutvirtinimo sakramentą. Dabar jo maldingumas pradėjo dar sparčiau žengti pirmyn; pirmiausia, ištikimai pildydamas savo pirmosios Komunijos dieną padarytą prisiketinimą, jis kiekvieną pirmojo mėnesio sekmadienį artindavosi prie Viešpaties stalo, paskui veikiai tai padažnino ir pagaliau tai darė kas savaitę. Didžiausiu punktingumu jis kiekvieną dieną atlankydavo Švenčiausiąjį Sakramentą ir atlikinėjo dvasiškus skaitymus bei kitas maldingas pratybas, kurias buvo apsiėmęs.

Atostogų metu buvdamas savo tėviškėj, jis visada savo švelnumu bei malonumu gebėjo palaikyti nesudrumstą taiką ir su savo broliais. Su jo broliu Liudviku jo pasielgimai ir nuotaika visiškai sutiko; kitas brolis Jonas buvo pavydaus ir užsispyrusio charakterio, kas sunkino apsiėjimą su juo; bet Pranciškus sugebėjo ir šį brolių sąvęsp patraukti. Jis (Pranciškus) dažnai sakydavo: „Mes trise galėtume patiekti, ko reikia geroms salotoms: Jonas dėl savo aštrumo — acto, Liudvikas dėl savo supratinumo — druskos, o draukis Pranciškus — aliejaus, kadangi jis taip labai mėgia romumą“.

Aukštųjų mokslų studentas.

Pranciškui pabaigus gimnazijos mokslą, tėvas tarėsi jį siųsti į Paryžių studijuoti retorikos bei filosofijos ir įstatyti į Navaros kolegiją, kame Savojos diduomenė iš tradicijos auklėdavo savo vaikus. Pranciškus su džiaugsmu sutiko vykti į Paryžių, tik jam netiko tėvo parinktoji kolegija, kadangi joje daugiau buvo žiūrima išauklėti didikus po pasaulį švaistytis, nekaip stiprintų dorybių krikščionims. Netiko jam ir per daug išdykęs, per daug pietprancūziškas Navaros kolegijos studentų gyvenimas. Jam būtų labiau patikusi Clermonto kolegija, vedama jėzuitų, kurioje maldingumas buvo ne mažiau globiamas kaip ir mokslas.

Žinodamas, jog tėvo sutikimas nebus pigiai gaunamas, jis šį savo reikalą pavedė Dievui daugelyje karštų maldų ir pagaliau prašė motinos patarpininkauti jam išgauti tėvo leidimą stoti į jo norimąją kolegiją. Maldinga motina visiškai pritarė sūnaus norui, o, kiek pasipriešinęs, pagaliau sutiko ir tėvas. Paskutinį tėvo nusileidimą padarė paties sūnaus argumentas: „Tėveli, prašėsi jis tėvo tuoju atvirumu, kuris jame žavėjo per visą gyvenimą, „jei norite, kad mano lavinimesi mano dvasios prusinimas jungtųsi su mano sielos prusiniu, tai siųskite mane į Paryžių pas jėzuitus“.

Ir taip tatai trylikos metų jaunikaitis rengėsi į sostinės miestą. Leisdamasis į platųjį pasaulį, savo obalsiu Pranciškus pasirinko: *Non excidet* (tuomet buvo diduomenės tarpe toks paprotys pasirinkti obalsį). Drauge su juo į Paryžių vyko jam auklėtoju pristatytas doras kunigas Déage'as, kaipo guverneras, ir vienas patikimas tarnas.

Tuo metu Paryžius dar nebuvo tai, kuo jis buvo po dvejetų žmogaus amžių — Europos apšvietos centras, — bet jau rengėsi tuoj virsti. Seniausias jo mokslo židinys, Sorbonos universitetas, rods, dar mito senąja savo garbe, betgi patsai jau buvo gerokai nusmukęs. Ši kadaise buvusi „Europos mokslo saulė“ jau 15-me amžy, nominalizmo amžy, buvo nuslydusi nuo savo vyraujančios aukštumos. Prancūzų karalius Pranas I, didžiausias ir tipingiausias renesanso žmogus, stengėsi atnaujinti senobinę universiteto garbę, bet be didelio pasisekimo. 16-me amžy ši įstaiga dar išlaikė savo garsą, bet nepateisindama jo mokslu. Čia dar viskas ėjo senais išmintais takais, ir tuo tarpu kai Salamankos universitete (Ispanijoje) scholastika buvo reiškiamą naujomis lytimis, bujojo naujas tarpus gyvenimas, Sorbonoje vis dar tebeskaitė lekcijas pagal senus užrašus. Studentus čia dabar traukė tik senasis didelis vardas ir Paryžiaus oras, o ne koks didelis mokslo vardas. Bet vis delto Paryžius buvo Paryžium. Tai buvo elegancijos ir esprit'o miestas. Ir prie visa to, jis tada buvo tai, kuo ir šiandien tebėra, — katalikiškiausias pasaulio miestas.

Savąją Clermonto kolegiją jėzuitai turėjo Jokūbo gatvėje (Rue de Jacques). Paryžių ir dar daugiau Sorbonos uni-

versitete jie turėjo stipriai kovot, kol išigijo čia tą savo poziciją, nes Sorbona ištikus dešimtmečius buvo pikčiausia ordeno priešininkė. Tačiau jie prasimušė; jų kolegija buvo viena iš labiausiai lankomųjų, jų įtaka savo mokiniams, kaip visuomet, didelė; tuo tarpu kai kitų mokytojų ir profesorių įtaką savo mokiniams jie laikė per kenksmingą, savąją įtaką jie naudojo kiek tik galėjo. Ir, kaip žinoma, taiėjo į gera. Tos įtakos jie darė ir jaunam, gyvam, elegantingam, maldingam studentui Pranciškui Salezui.

Koks jis buvo buvęs uolus mokytis gimnazijoje, toks dabar buvo ir universitete. Ir čia jis veikiai pralenkė savo draugus studentus. Jėzujitų vadaujamas jis čia pirmiausia studijavo klasiikinę literatūrą, patapo puikus latinistas, taip pat uoliai mokėsi ir graikiškai. Tačiau jis negyveno pas jėzujitus internate, bet, pagal diduomenės paprotį, viename „viešbuty“; jis dažnai susiedavo su savo pagentainiu de Charmoisy—būsimuoju „Filotėjos“ vyru — ir girdėdavo iš jo apie aukštosios politikos ir visuomenės, rūmų dalykus. Greta mokslo jis ėmė pamokas ir iš tų kūno pratimų, kurie tuomet laikyta esant esminga didiko auklybos dalimi: šokti, jodinėti ir eit kirstyn kardais. Rods, šiems dalykams jis neturėjo didelės pamėgos, bet kai jo tėvas to norėjo, tai jis ir klausė ir šiuo atžvilgiu patapo atbaigtas kavalierius.

Prie visa tai jis paliko, kas buvęs: maldingas ir nedasilytėtas savo religingų gimdytojų sūnus. Jis daugiau už kitus dalykus rūpinosi daryt pažangos šventųjų moksle, kame jam visada parodydavo kelią sveika nuovoka. Vėliau jis apie save šiuo laiku pats pasakojo: „Man dar esant Paryžiuoj mane apėmė nepaprastas troškimas patapti šventu ir tobūlu; aš pradėjau vaizduotis, jog šiam tikslui melsdamasis aš turiu laikyt nulenkęs galvą ant šalies, kadangi kitas, buvęs tikrai šventas studijozas, darė taip pat. Kurį laiką aš taip ir elgiausi, nepatapęs delto šventesnis“. Nuo to laiko jis paliovė rodęs tokią dievotą išvaizdą, kadangi joje nėra jokio šventumo, ir pasiliko prie savo maldingumo, laisvo nuo visokio ypatingumo. Kasdien jis perskaitydavo keletą minčių iš vienu pamokančių knygų, apgalvodavo tai ir taikydavo savo paties gyvenimui; kasdien jis turėdavo maldingą apmąstymą; kiekvieną trečiadienį, penktadienį ir šeštadienį pasninkaudavo; jis pasirinko sau išmintingą sielos vadovą, kurio nesilygstamai ir klausė; kas savaitę jis priimdavo Švenčiausią Sakramentą, o klausiamas ko dėliai jis taip dažnai komunikuojasi, atsakydavo: „Del tos pat priežasties, ko dėliai aš taip dažnai kalbuosi su savo auklėtoju ir mokytoju; Kristus yra mano mokytojas šventųjų moksle: aš dažnai einu prie jo, kad jis mane pamokytų; nes man visai maža rūpėtų būti mokslingu, jei aš nepatapčiau šventu“. Jis įstojo į Marijos kongregaciją, buvusią jėzujitų kolegijoje, ir veikiai patapo jos uoliausias narys. Jis uoliai lankė pamaldas ir pamokslus melsdamasis bažnyčioje tokiu nuoširdumu, jog visiems buvo pavyzdys.

Savo auklėtoją Déage'ą jis gerbė kaip savo tėvą; be jo leidimo jis niekur neišeidavo; kai jo prašymui atsakydavo, tai jis su tuo sutikdavo nė mažiausia neužsigaudamas. Tik vieną kartą jo gera širdis nenorėjo pasiduoti: tarnas neprideramai pasielgė su kun. Déage'u, ir šis norėjo jį del to nubauti. Pranciškus prašė kaltajam dovanoti, bet jo prašymui atsakė. Kadangi jis primygtinai pakartojo savo prašymą, tai, užiuot toliau jam atsakinėti, susierzinęs Déage'as davė jam antausį. Nė kiek neširsdamas del tokio su juo pasielgimo, Pranciškus taip ramiai ir draugingai pasišalino, lyg kad būtų jo prašymo išklausyta.

Švento jaunuolio tėvas geidavo, kad šis pirmiau studijuotų retoriką ir filosofiją, o paskui teisių mokslą, idant jis kartą įsigytų įžymią pasaulį vietą; bet Pranciškus nešiojosi kitokią mintį, jis norėjo Dievui tarnaut kunigaudamas. Todel jau Paryžiuje greta filosofijos jis didžiausiu uolumu studijavo ir teologiją. Kupinas pagarbos skaistybės dorybei, jis dažnai dideliu nuoširdumu meldavosi prieš Dievo Motinos paveikslą, kad dorybę išlaikytų iki mirties, ir drąsindavo taip pat savo draugus ją pamylėti ir išlaikyti. Todel patys doringiausieji norėdavo su juo santykauti ir skaitydavo save laimingais jo pasiklausyti; tiktai pasileidėliai laikydavosi nuo jo iš tolo.

Bet šventojo studento gyvenime neapsiėjo ir be pagundų. Tai buvo sunkiausias jo gyvenimo laikas. Ypatingai viena pagunda buvo visai savotiška ir turėjusi reikšmės visam jo paskesnio gyvenimo krypsniui. Todel prie jos čia ilgiau stabtelsime, pasidairydami ir jos priežasčių.

Jis buvo 18 metų amžiaus, kai nežinia nuo ko staiga gulė ant jo sąmonės lyg kokia vidaus galybė ir sunkybė, taip kad jam pradėjo rodytis, jog kad ir jis kažką bedarytų, vis delto jis pridera skaičiuoti, kuriuos Dievas jau iš anksto žino, kad jie bus nusmerkti pražūti. Kitaip tariant, jį pradėjo kankinti įsivaizdavimas, jog jis nėsas pašventinamojoje malonėje ir jog visi jo daromi gerieji darbai esą be naudos. Šis jausmas skleidėsi jo jautriojoje sieloje kaip kokia šalna ir stiprėjo, šaldė ištisomis savaitėmis, mėnesiais. Jis neteko pasimėgimo religingumu, malda, Dievu. Jis kovojo, bet veltui. Ir išaukęs savo gimtųjų namų religinėje atmosferoje baisiai kentėjo. Jo išviršinė išvaizda išblyško, nuvyto. Jo vaikišką Dievo meilę ir šventąjį ilgėsį, virtusį paskui jame ramiu, giliu pasauliu, dabar nuslopino sąmonė, jog jis yra iš anksto nus skirtas pražūti. Jis stovėjo ant bedugnės krašto, jis temo.

Tačiau šita pagunda nė truputį nenutraukė jo religinio gyvenimo. Jis tvirtai laikėsi savųjų religinių pratybų, meldėsi, kaip ir pirmiau, nors ir mechaniškai, nors ir be džiaugsmo, be paguodos. Ir juo pagunda jį labiau stūmė į desperaciją, tuo uoliau jis atlikinėjo savo maldingas pratybas ir tuo didesniu pasitikėjimu jis savo laikinąjį ir amžinąjį likimą sudėjo į Dievo tėviškas rankas. Ir šis atsparumas dantis sukandus, šis „agere contra“, kurį

taip labai rekomenduoja Ignotas Loyola, išnešė jį iš krizės. Kar-
žygiškai kovodamas, jis negalėjo neiaimėti.

Štai vieną dieną, jis, kaip paprastai, užėjo į šv. Jokūbo
bažnyčią (Saint Etienne des Grès) ir klūpodamas prieš Dievo Mo-
tinos paveikslą pastebėjo ant vienos lentos parašytą žinomą šv.
Bernardo maldele, prasidedančią žodžiais: Memorare o pirissima
Virgo Mariā (atmink, o gailingiausioji Mergele Marija). Jis su-
kalbėjo tą maldele pilnu pasitikėjimu, pasižadėjo amžiną skaistybę
ir prisiketino kasdien kalbėti ražančių, jei vėl atgautų turėtają
sielos ramybę, — ir štai tą akimirklį baisusis spaudimas nuslinko
nuo jo sielos, užleisdamas vietą palaimingai ramybei; jis lai-
svai atsikvėpė visai atsipalaidavęs nuo gundančio jausmo.

Tai keistas gundimas. Jis mums, šių dienų žmonėms, kaip
pergyvenimas net nesuprantamas. O tačiau su šiuo reiškiniu pi-
giai neapsidirbsi paskelbdamas jįėjus tiktai iš fiziologijos kūno
struktūros, iš nervų. Jam suprasti ir įvertinti turime žinot, kuo
anuomet buvo užsiėmęs mokslingas katalikybės pasaulis. Gi tuomet
kovota dėl malonės mokslo. Ir šioj kovoje visada užsidurdavo tą
tamsiausią, tą daugiausiai neištirtą ir daugiausiai negalimą iš-
tirt paslaptį, nuo kurios tyrinėjimo įspėja mus visi didieji moky-
tojai: malonės paskyrimo problemą. Tai reiškia: ar Dievas pas-
kiria žmogų į laimę arba neprileidžia į ją atsižvelgdamas į dori-
nius žmogaus darbus, ar gal Dievas tai padaro jau prieš tai; te-
ologiškai kalbant, ar tas paskyrimas padaromas ante praevisa me-
rita, ar post praevisa merita.

Šiuo klausimu dominikonų mokykla kovojo su jėzuitų mo-
kykla. Dominikonai stojo už ante, jezuitai už post. O greta su
jais kovojo tarp savęs mokslininkai, dvasininkai, inteligentai,
studentai. Kova buvo ypačiai aktuali. Nes to meto religijos re-
voliucijonieriai pirmieji ją pradėjo be atodairos: Liuteris čia nu-
ėjo iki valios laisvės paneigimo, o Kalvinas, visame buvęs nuo-
seklesnis ir radikalesnis už Liuterį, skelbė absoliutų iš anksto
nusprendimą į pražūtį, tiesmuką fatalizmą. Šią dvasinę problemos
kovą katalikiškoj spalvoj kovojo ir to meto katalikų galvotojai
tarp savęs proto ginklais. O pigiai iš gilumos susijudinęs Pran-
ciškus Salezas šią savo gadynės kovą pergyveno iš etinės pusės
kaipo dorinį, individualinį pergyvenimą (nes jis nebuvo intelek-
tualistas): ir ar tai nėra visada pirmasis didybės pažymys, jei kas
savy pergyvena ir perkenčia savo gadynės kovas?

O Pranciškui šis religinis patyrimas patapo reikšmingas vi-
sam jo būsimam vidaus gyvenimui. Anos maldelės Memorare va-
landėlė patapo krikščioniško optimizmo gimimo valanda. Kas jam
tuomet buvo virtę vidaus pergyvenimu, vėliau jis sau pateisino
dogmatiškai, ir parėmė savo optimizmą perteklingu Kristaus at-
perkamojo darbo atlyginimu, stovėdamas už tai, jog mūsų sielos
būvis per atpirkimo malonę toli praneša (pralenkia) tą jos pir-
muonio nepažeidimo ir pirmuonės malonės būvį prieš Adomui

nusidedant. Taip tat viskas—kosmos ir pasaulio istorija—suteka į Kristaus atpirkimo darbą.

Šis optimizmas ir lydėjo jį nuo anos pasilaisvinimo valandos, suteikdamas jam to šviesaus linksmumo, kuris jį nuo to laiko apglobė. Jis padarė jį tuoju vidaus džiaugsmo žmogum, kuris nugriauja argumentus tų vargšų, kurie maldingumą laiko esant kaip kokį tamsų dalyką.

Bet anas patyrimas davė jam ir dar daugiau. Jis buvo per giliai sujudintas, kad galėtų jį kuomet nors pamiršti. Ir jis jo nepamiršo. Patapęs sielų vadovu jis sau pačiam ir jo balso klausantiems atmindavo kartkartėmis tas baisingąsias savaites. Jis buvo kentėjęs ir dabar žinojo, kiek skausmo padaro vidaus kančios. Kas patsai kentė, gali geriau ir kitam padėti kęsti. Ir kai jis būdamas vyskupu duodavo patarimus, ramindavo ir stiprindavo tokius paslaptinius, tylūs, o tačiau giliai siekiančius kovotojus, tai ir tada dar kartkartėmis suvirpėdavo jame anas jo studentavimo metų pergyvenimas.

Bet ir dar kai ką suteikė jam anoji palengvėjimo valanda, tai neapsakomai švelnų ir taurų dėkingumo jausmą „Gailingumo Motinai“. Nuo tada jis kasdien kalbėdavo *Memorare* ir rašančių, kuriedvi maldos buvo patapusios jo mėgiamiausiomis maldomis. Kai kuomet jis būdamas kelionėj pasišalindavo nuo savo bendrakeleivių kad bet bažnyčioj pasveikintų Dievo Motiną, tai šypsodamasis jiems sakydavo: „Je vais servir mon quartier dans la cour de ma reine“ [einu patarnaut savo valandėlę mano karalienės rūmuos]. Ir gal būt ypač šis švelnus pažo tarnavimas jį išauklėjo į tai, kame jis palieka nemirštamą paveikslą: *Noblesse religieuse* [religinis taurumas].

Šešerius metus Paryžius prusino jo dvasią, plėtė jo dvasinį akiratį, tobūlino jo kilnų išauklėjimą ir brendino jo dorinį charakterį. Jam sugrįžus į namus, gimdytojai negalėjo atsidžiaugt savo guviu, dvasingu ir religingai pagilėjusiu sūnum. Tėvas jau buvo patyręs apie savo sūnaus palinkimą į dvasinį luomą. Tačiau bevėlydamas savo sūnų matyt įžymiu pasauliniu žmogumi, aukštajam mokslui ir išsilavinimui pabaigti pasiuntė jį dar studijuoti teisių mokslo į Paduvą, tos gdynės neginčijamai pirmutinę jurisprudencijos vietovę. Jis čia turėjo studijuoti teisę, o teologija tiek teužsimti, kiek buvo reikalaujama ano meto universingam išsilavinimui. Pranciškus nesipriešindamas pakluso, tačiau palikdamas ištikimas ir savajam pašaukimui.

Paduva buvo Venecijos valstybėj, kuri tuomet buvo pasiekusi savo aukščiausio kultūros laipsnio. Venecija tatau nepagalėjo nieko, idant savo universitetinį miestą aukštai pastatytų ir išdabintų. Į šį miestą studentiją traukė gausybė aplink šventojo Antano karstą susispietusią bažnyčių ir konventų, didelė daugybė studentų (jų tuomet buvo skaitoma per 20.000), didelio mokytojo Guy'o Pencirole'o mokslo garbė.

Pranciškus buvo 21 metų amžiaus kai įstojo į Paduvos universitetą, ir trejetas metų studijų bei vidaus subrendimas atbaigė jo jaunystės prusinimą. Jau Paryžiuje sustiprėjęs ir pasi- pažinęs su studentų ir jaunų dtdikų gyvenimo pavojais, jis ir čia paliko nepaliestas studentiško ištiziimo ir išdykavimo. Jis ir čia, kaip ir Paryžiuje, gyveno šventojo gyvenimą, greta jurisprudencijos studijuodamas ir teologiją. Savo sielos vadovu jis čia pasirinko lygiai maldingą kaip ir mokslingą jėzujitą Possavią, kuris maldingame jaunikaity tuojaus pažino didį būsimąjį Dievo vyrą ir niekad nepraleido, kad jam padėtų tobūlybės keliu beeinant. Jisai artis artium (menų meno) menininko džiaugsmu sudirbinėjo šios augštyt besistengiančios sielos brangią medžiagą. Jis jam įteikė tokias knygas, kurias Pranciškus nuo tada nešiojosi su savim kišenėj per 17 metų,—tai buvo Scupoli'o „Dvasios kova“ — ir pamokė jį nusistatyt programą Paduvos laiku taip pat ir savo doriniam gyvenimui. Pranciškus taip ir padarė. Ši jo gyvenimo tvarka, kurios jis laikėsi iki smulkmenų ir kuri yra dar ir iki šiandien išlikusi, jau rodo didžiuosius būsimąjo Genevos vyskupo bruožus, rodo ramią jo savistabą, aiškų žvilgį savo paties silpnybėms, jo gyvenimo išmintį, kilnų nusiteikimą dėl aplinkumos pasaulio, žodžiu, rodo būsimą šventąjį, kuris išvidiniam „sielos linksmumui“ laiko esant per reikalinga turėt dorinio ir protinio gyvenimo harmoniją. Šitaip nusistatęs, jis buvo pakankamai tvirtas, kad atsilaukytų pagundoms ir visokių kurtizankų bei tolygių, kurių čia nestigo.

Antai, vieną kartą trejetas jo bendrų studentų, sakydami reikiant atlankyti vieną naujai atvykusį profesorį, nusiviliojo Pranciškų į vienos suvedžiotos namus ir paliko jį vieną su jaja. Kaip tik Pranciškus pastebėjo niekšiškus tos moteriškos siekimus, jis be jokių ceremonijų spiovė jai į akis ir ramiai išėjo iš tų namų, kaip kad ir buvo atėjęs.—Šį atsitikimą veikiai sužinojo visas miestas ir tai davė progos vienai jaunai bajorei užmest savo tinklą ant jauno Savoijos bajoraičio. Bet veltui! Šis nesidavė pagaunamas. — Kai kitą kartą vienas studijų draugas prie jo leidos į nepadorias kalbas, Pranciškus labai rimtai jam pasakė: „Ką gi tau Dievas padarė, kad tu su juo taip elgiesi? Arba, atvirkščiai, ko jis tau nėra padaręs, kad neturėtum savo pareigos, kitaip dėl jo pasistatyti?“ Šie žodžiai tam jaunuoliui padarė tokios įtakos, jog jis jau senai po to dar kalbėdavo: „Kiek kartų aš tai atsimenu, aš vis iš nauja apgailiu tą manąją ydą“. — Dar kartą keletas išdykusių buršų tamsoj pasikėsino jį išpert, kad paskui galėtų iš jo pasijuokt, nes jo nusižeminimą ir romumą jie laikė esant tiktai bailumą. Tatai jie vieną vakarą jį ir užpuolė iš pasalių. Bet Pranciškus nei akimirksnio nepraleido pasinaudoti apsigynimo teise ir išsitraukęs savo kardą taip vikriai puolė užpuolikus, jog šie tuoj šoko gelbėtis pabėgdami. Bet Pranciškus jų taip pigiai neatleido: jis tol juos ginė, kol jie nužemintai prašė dovanot ir prisižadėjo ateity jo nebeužkabinėt.

Pranciškus buvo pakankamai tvirtas, kad ramiai pergyventų ir jį užpuolusią sunkią ligą, kuri jį buvo privariusi beveik visai prie mirties. Mat, prieš studijų pabaigą jis taip sunkiai susirgo, jog gydytojai pareiškė jo ligą esant mirtiną. Šią žinią jis patiko vlsišku sielos ramumu, linksmumu, visiškai pasiduodamas amžinajam Dievo nutarimui, ir karštu maldingumu priėmė mirties sakramentus. Kai jo auklėtojas Deage'as labai dėl jo bauginosi, ligonis atsakė: „Il m'est doux de vivre avec mon Sauvoir, il m'est doux de mourir avec lui“ (man saldu gyvent su mano Atpirkėju, saldu man ir mirt su juo). O kai tas pats paklausė verkdamas, ką jis norėtų įsakyti savo palaidojimo reikalui, ligonis atsakė, jog visa paliekas savo mokytojo meilei, kurią jis juk gerai pažįstas; „tik vieno norėčiau prašyti“, sakė jis, „būtent, idant mano lavoną pavestų medicinos studentams anatomijai“. „Betgi tai būtų gėda (nugarbė) visai giminei“, pasipriešino Deage'as. „Dovanokite“, atsakė ligonis, „kad aš prieštarauju; mirštant man būtų didelė paguoda ta mintis, kad aš, per savo gyvenimą buvęs nenaudingas tarnas, bent po mirties galėčiau bet kam patarnaut, pristatydamas mediciną studijuojantiems lavoną, kuri jie bus gavę be ginčų ir užmušimo“.

Bet Pranciškus stovėjo dar ne prie savo gyvenimo galo, o tik gražiausių, palaimingiausių savo gyvenimo uždavinių pradžioj. Jis nesitikėtai pasveiko ir tuoj pradėjo rengtis teisių mokytis daktaro laipsniui gauti.

Ir tikrai jo intelektualus išsiprusinimas buvo subrendęs. Jis buvo oficialiai išėjęs keturis jurisprudencijos ir keturis teologijos semestrus, o ko dar būtų galėję trūkti, pribaižė jo nenuilstamas privatinis studijavimas ir jo didžio mokytojo Pencirole'o veikmė. Tuomet Pranciškus buvo pradėjęs studijuoti ir Bažnyčios Tėvus — Chrisostomą, Augustiną, Jeronimą, Bernardą; bet iš visų jis labiausiai mėgo Ciprijoną dėl jo gražaus lotynų kalbos stiliaus, aiškumo, dikcijos vaizdingumo ir miklumo. Būsimasis prancūzų klasikas Pranciškus Salezas juomi lavino ir savo stilių. Jis nuosirdžiai studijavo ir to meto klasikinę apologetikos veikalą Belarmino *Controversiae* ir šv. Tomo *Summą*. Jo pažanga teisės moksle buvo puiki, jo mokytojas didžiavosi juo, jis buvo labiausiai žinomas ir gerbiamas visoje Paduvos studentijoje. O kai po puikiai išlaikytų egzaminų jis gavo daktaro laipsnį, tai jo mokytojas pasakė jo adresu puikią kalbą, sakydamas save esant laimingą, jog galėjęs sulaukti savo talentingiausiojo mokinio doktorato dienos; už tai vikrus jaunas pietprancūzių daktaras nepaliko skolingas savo mokytojui, atsakydamas jam taip pat dėkinga ir atsigerinančia kalba. Palikdamas Paduvą su jurispendencijos ir teologijos doktoratais, mūsų jaunikaitis kaip būdavo sakoma, visai stipriai „sedėjo balne“.

Jo studijų užviršavimą sudarė jo kelionė į amžinąjį miestą — Romą. Dar su savo sunkios ligos išpūdžiais ir jau nujaus-

damas savo būsimąjį kunigavimo pašaukimą, jis žiūrėjo į Romą tik kaip į šventkeleivystės vietą. Antikinėj ir renesanso Romoj, kurioj dar buvo žymu šlykščių pėdsakų, jis teregėjo griuvėsių dėsni. Neilgai pabuvojęs vyko atgal, ir grįždamas dar atlankė Loretą*) pour servir son quartier dans la cour de sa reine.

Sugrįžus teviškėn, tėvas juo didžiausia i džiaugėsi ir didžiovosi: džiaugėsi jo puikiu išsiprušiniu, jo kilniu malonumu, jo visų širdis patraukiančiu meilingumu, nes greitai visur pradėjo apie jį garsiai ir patylomis kalbėti. Pranciškus gavo garbingą advokato vietą Chambery'o senate su artimiausia perspektyva į senatorius. Tėvas jau žiūrėjo į jį kaip į puikiausią būsimąjį jo giminės vardo paiaikytoją, būsimąjį parlamento patarėją ir jau galvojo apie pelningas jungtuves. Tik staiga vieną dieną sūnus nustebino jį atvirai pasisakydamas norįs būti kunigu. Maldingai motinai tai padarė tylaus džiaugsmo, o tėvui skaudaus apsilimo; nes jam, kaipo didikui, daugiau rūpėjo savo giminės palaikymas ir jos garbė, nekaip pavienio asmens laimė ir gerovė. Tačiau, slaptomis stebėdamas savo sūnaus būdą ir girdėdamas apie jį šnabždant ir garsiai besikalbant, gal būt, ir jis ėmė jo laimę ir gerovę šiaja kryptim. Todel suspaudęs širdį ir jis sutiko su sūnaus pasiryžimu. Tatai šis, turėdamas 26 m. amžiaus, 1593 m. priėmė kunigo šventimus, kad nuo šio laiko dirbtų tikrojo apaštalo darbą.

Kokio dvasininko būta Pranciškaus Salezo?

Rašyt plačiau apie Salezo dvasininko apaštališką darbą žodžiu, pavyzdžiu ir plunksna — išeina iš šio rašinėlio rėmų. Tatai apie tai kalbėsime tik pačiais trumpiausiais bruožais.

Pirmiausia jaunam kunigui vyskupas buvo pavedęs sugrąžinti į Katalikų Bažnyčią atpuolusius į protestantizmą Chablais'o**) krašto gyventojus. Neišpasakomu trūsu, nepaisydamas visų grasinimų ir įžeidimų jis savo nuostabiausiu švelnumu ir meilingumu atliko tą uždavinį per ketverius metus. Jo apaštališku darbu čia grįžo į tikrąjį tikėjimą 70.000 žmonių. Jo 1602 m. Paryžiuje sakomieji pamokslai buvo priežastis tokių gausingų ir tokių nuostabių atsivertimų, jog mokslingas vyskupas ir paskui buvęs kardinolas du Perron'as sušuko: „Kalvinistų argumentus sugriaut

*) Italijos miestas, kuriame, pagal 2-jo 15-jo šimtmečio pusėj kilusią ir 16 bei 17-me šimtmečiuose išsiplatinusią legendą, esą šventosios Nazareto šeimynos nameliai (la santa casa), kuriuos angelai 1291 m. atnešę į Tersatą (Dolmacijoj), o iš ten 1295 m. į Loretą. Naujieji tyrimai čia surado paklaidą, atsiradusią supainiojus seną maloningą Dievo Motinos paveikslą, kurį maldingi krikščionys pernešę iš Tersato į Loretą, su senąja Loreto bažnytele, kurioje jis buvo paslėptas. (Plg. apie tai puikias G. Hüffer'io dviejų tomų studijos: Loreto, Münster, Aschendorff).

**) Nuo romėnų žodžio caballum, arklys, kadangi čia kadaise buvo auginami arkliū.

galiu ir aš, bet juos atverst, tai yra toks talentas, kurį Dievas palaikė Pranciškui Salezui“.

1602 m. pasimirus Genevos vyskupui, dvasinė vyresnybė privertė Salezą būti jo papėdininku, nors jis ilgai tam priešinosi. Kaip pirmiau Chablais'o, taip dabar Gex'o kraštą jis gražino į Katalikų Bažnyčią. — Susitikęs savęs vertą bendradarbę — tvirtą moterį, apie kurią sakydavęs, jog Salamonas tokių veltui ieškojo visame Jeruzaly—šventąją Prancišką Šantalienę, jis jos padedamas ir bendradarbiaujamas išplėtė savo apaštalavimą ir moterų pasaulį: įkūrė Marijos Atlankymo ordeną, vadinamą vizitacijonistėmis, arba salezijonėmis.

Be to, Salezas yra ir klasikinio stiliaus rašytojas, kurio stilių kaip pavyzdinę gyrė net pati Prancūzų Akademija. Apie jo raštų turinį mokslingas popiežius Benedikias XIV yra taip atsiliepęs: „Juose destomas iš dangaus kilęs mokslas“, padėjęs jam daugely sunkių nusilėmimų. Jo „Philothea“ (Introduction à la vie dévote), kurią parašė 1608 m. karaliaus Enriko IV prašomas, yra gretą „Kristaus Sekimo“, vienos iš daugiausia pasauly plačių sluogsnių skaitomųjų knygelių. Jos tuoj po pasirodymo buvo išverstos ir į svetimas kalbas, o prancūzų kalba iki 1656 m. jų buvo išėję 40 leidimų. Jose turima tikslo pasauly gyvenantiems „parodyti, kaip stipri ir atspari siela gali gyventi pasauly, nepritraukdama savęs pasaulio nuodų“. Jo brandžiausias teologiškas veikalas, tai „Trailé de l'amoui de Dieu“ (Tractatus amoris divini, vadinamos taip pat ir „Theothimu“), kuriame 12 je knygų kalbama apie Dievo meilę kaip visos mistikos pagrindą. Jo pažiūros turėjo didelės įtakos paskesnių laikų mistikos teologijai, ypač prancūziškai; antai, jo įtakoj yra buvęs toks Fenelonas. — Iš smulkesnių raštų čia paminėsime tik jo „Controverses“ ir „L'étendard de la Sainte croix [Kryžiaus vėliava]. ypatingai dar paminėtini jo 900 laiškų, kurių rinkinys jau buvo išspausdintas 1632 m.

Susinaikinęs nuo dažnai per didelio darbo sunkumo, jis pasimirė nuo apopleksijos 1622 m. gruodžio 28 d. Lyone. Jis iškvėpė savo sielą tą momentą, kai aplink jį buvusieji kalbėdami litaniją prie mirštančių priejo iki žodžių: „Visi šventieji nekalti vaikeliai, melskitės už jį“. Gydytojai, darinėdami jo lavoną laidotuviams, rado jame beveik suakmenėjusią tulžį, suskilusią į nedidelius gabalėlius; iš šio nepaprasto reiškinių jie sprendę, kiek valios stiprumo, kokių pastangų jam reikėję, idant per penkiasdešimt metų suvaldytų savo smarkią prigimtį, linkusią prie piktumo. Taigi jis pats buvo padaręs save tuo, kuo buvo.

Gausingi jo užtarymu įvykę stebūklai jau 1661 m. paragina to meto popiežių paskaityti jį palaimintųjų, o 1665 m. ir šventųjų skaičiuje. Pijus IX priėmė jį Bažnyčios Mokytojų skaičiun, paskelbdamas jį Bažnyčios daktaru [Doctor ecclesiae]. Šio meilingo šventojo dvasia gyvuoja dar ir šiandien jo ordene, o taip pat ir kun. Bosko salezijonų draugijoje.

Šiomis jo trijų šimtų metų mirties sukaktuvėmis jį atsimena visas katalikų pasaulis. Laimingai popiežiaujęs Pijus XI šiomis sukaktuvėmis yra išleidęs tam tikrą raštą (encikliką), kuriame paminėjus charakteringiausias jo būdo bei apaštalavimo bruožus, taip pat pakartojus jo raštų svarbiausias mintis ir paraginus juos skaityti, žadinama naudingai švęsti šis jo pasaulinis atminimas iki šių (1923) metų gruodžio 28 d. ir pagaliau skiriama jis Globėju katalikų publicistams bei rašytojams, kaip to darbo srities pavyzdys (Ši turininga enciklika ir lietuviškai gerame kun. Laukaičio vertime atspausdinta šių metų „Ganytojo“ 3-me ir 5-me sąsiuvinuose).

Lietuvoj mūsų šventojo atminimą šiais jo sukaktuvių metais pirmasis yra pažymėjęs Mariampolės moksleivių eucharistinis būrelis, apsirinkdamas jį savo Globėju ir pradėdamas savo viešąjį veikimą 1922 m. šv. Pranciškaus šventės dieną, t. y., sausio 29 d. Tai labai laimingas Globėjo pasirinkimas ir laimingas tas pirmasis žingsnis. Šis raštelis dar labiau tesustiprins tojo būrelio narius būti ištikimais savo Globėjo sekėjais savo jaunystės ir studijų metais, ir taip pat teparagins ir visą gausingąją mūsų katalikiškąją moksleiviją bei studentiją pasekti šio dvasios didvyrio idealais, kaip jie reikėsi jo paties gyvenime ir jo raštuose. Dieve, padėk!

Pr. Dovydaitis.

1923.X.1.

Literatūra. Pilniausias ir geriausias šv. Pranciškaus Salezo veikalų išleidimas yra tai vad. Edition d'Annecy; jis pradėtas 1892 m. ir iki 1918 m. buvo išleista 20 tomelių, kurių dešimtį sudaro vieni jo laišakai. Atskirų jo veikalų yra vertimų ir kitomis kalbomis.

Apie šv. Pranciškaus gyvenimą, dvasią, mokslą ir metodą iš naujesnių veikalų paminėtini šie: H. Bremond, Histoire littéraire du sentiment religieux en France. Tome I, Humanisme devot (1580—1660) Paris, Bloud 1916. — J. P. Camus, L'esprit du Bienheureux François de Sales. Edition Depèry 3 vol. Paris, Gaume 1840; paskutinis vokiškas vertimas pagal šį raštą padarytas L. Ackermann'o 21913. — A. Deplanque, Saint François de Sales humaniste et écrivain latin, Lille, Giard 1907. M. Hamon, Vie de Saint François de Sales. Nouvelle édition par Gonthier et Letourneau Paris, Gabalda 1917; yra ir vokiškas Lagerio vertimas 21903. — A. Margerie, Sainte François de Sales, Paris, Lecottre 1901. — F. Strowski, Saint François de Sales. Introduction à l'histoire du sentiment religieux en France an XVIII-e siècle, Paris, Plon 1898. — Thamiry, La méthode d'influence de Saint François de Sales. Lille, 1922. — F. Vincent, Saint François de Sales. Directeurs d'âmes. L'éducation de la Volonté, Paris, Beauchesne 1923. — Apie Salezą taip pat kalbama ir visoj literatūroj apie Šantaliene (žiūr. „Naujoji Vaidilutė“ 1923 m.).

Vokiečių kalba apie šv. Pr. Salezą paminėsime dar: J. Brucker, Die Lehre des heiligen Franz von Sales von der wahrer Frömmigkeit, 1914.—F. X. Eggersdorfer, Die Aszetik des hl. Fr. v. S. in ihren theoretischen Grundlagen, 1909. — O. Karrer, Franz von Sales'weg zu Gott. 1922, Dr. Becker, Ausgewählte Briefe des Kirchenlehrers Franz von Sales 1898.

Ši mano rašinėli pyniau daugiausia iš medžiagos, kurią patiekia Holl'is savo žinomose biografijose „Die Jugend grosser Männer“ (Freiburg, Herder) ir O. Miller'is labai gilaus ir plataus fono mūsų šventojo biografijoje sudėtiname veikale „Religiöse Erzieher der katholischen Kirche aus den letzten vier Jahrhunderten, herausg. von S. Merkle u. B. Bess (Leipzig, Quelle Meyer).

Apie mūsų šventojo dvasios draugę ir bendradarbę šventąją Joaną Prancišką Šantaliene (de Chantal) pradėta rašyti š. m. „Naujojo Vaidilutė“, kame bus taip pat rašoma ir apie patį jos šventąjį vadovą bei draugą.

Apie Salezo dvasininko apaštalavimą ir jo mokslo dvasią bei metodą reikia tikėtis parašys kunigų ir teologų žurnalai („Ganytojas“ ar „Draugija“).

Pr. D.

Žiemų Lietuvos muzėjus.

Bendradarbių ieškome!

Muzėjų įvairių esama: istorijos, zoologijos, botanikos, karo, etnografinių, mišriųjų ir t. t. Jų atskiromis šiuo tarpu nebus reikalo vertinti, svarstyti ar aptarti. Svarbu tik tai, kad nė viena valstybė, nė viena tauta be muzėjų nepasitenkina, kuri tiki į savo ateitį, kuri eina kultūrėdama vis aukščiau ir aukščiau. Taip pat neteks plačiai aiškinti ir muzėjų reikšmės mokslui, tautai, menui ir apskritai visuomenei. Ne juokais gi pagaliau muzėjų steigimo reikalą suprato kultūringosios pasaulio tautos, kurios nors kiek laisve yra sukvėpavusios. Šio reikalo svarbumą aiškiai supranta ir lietuviai, jie taip pat yra reikalingi muzėjų, visų pirma, savojo krašto praeities ir dabarties būčiai atvaizdinti.

Tokiuose kraštuose, kaip Vokietija, Šveicarija, Prancūzija, Danija, Anglija ir k., be milžiniškų centralinių įvairių rūšių muzėjų yra ir provincijų, dažnai mišrių muzėjų. Tokie muzėjai pavesti vien tik savo provincijos reikalams. Sakysime, Karaliaučiuje „Prūsijos“ muzėjus (provincijos) ne ką kita savim vaizduoja, kaip tik išnykusiųjų mūsų brolių senprusių kultūrą visuose jos stadijose ir apraiškose. Taigi muzėjus yra žmogaus darbo ir dvasios davinių konservuojamoji įstaiga.

Žinome, kad maža, drauge su mumis, lietuviais, įsikūrusi kuone vienkart sau valstybę, tautelė ėstai gyvai susisieloję provincijos muzėjų steigimu, nors labai gerai suprantama, kad tas darbas šitokiais laikais be galo sunkus ir painus. Tačiau jis, tas kūrimo darbas, jau jų dirbamas.

Latviai, nusigirsta, taip pat jau imą galvoti, kaip čia greičiau galėtų visus savo praeities ir kultūros palaikus ir duomenis suglobti ir juos būsimoms kartoms išlaikyti.

Lietuvoj ar rūpinamasi „provincijų“ muzėjų steigimu, ar ne —spaudoje ir kalbose negirdėti. Tuo tarpu, nors ir nedidžiausių, bet dažnelesnėj vietoj, kur nors, sakysime, kokiame Lietuvos viename kitame centre, reiktų bent pradžios, vadinamų „vargo“ muzėjų imti steigti. Tokie muzėjai turėtų būti mišrūs, ne vienalyčiai, specialūs. Jų lytis ilgainiui pats gyvenimas nustatytų.

Sakyta, muzėjus yra senovės ir vakar dienos vaizdas. Muzėjui dirba visa tauta. Dar vieną kitą mažutį pavyzdėlį prisiminkime, kad vaizdžiau būtų. Čekai atgimė tada, kada vergautinė čekų tauta pasipurtė prieš pajungėjus ir sukėlė, ir sukėjusi įdiegė saviesiems tautiečiams tautybės sąmonę. Šit kaip atsitiko, pasileido čekų moksleiviai, studentai kartu su mokytojais ir šiaip intelligentais po šalies pakampus, išsigalvoję sau obalsį kultūros palaikų žmonėse pasirinkti, nors, tiesą pasakius, vyraujamasis jų tikslas buvo susiartinti ir susikalbėti su savaisiais žmonėmis tautos atgimimo prieaušry ir gauti žmonių pasitikėjimą. Jie, tie čekų kultūros palaikų ieškinėtojai, bevaikščiodami landinėjo visur; jie neapleisdavo nė šiaudinių pastogių ir ką ten rasdami (varpstes, ratelius, stovynes, lopšius, žmonių dirbinius...), kas savim atstovautų tautos ar krašto kultūrą, jų savininkui tinkant, gabendavo į paskirtąsias vietas. Ilgainiui čekai susilaukė iš to turtingų etnografijos skyrių muzėjuje.

Vengrai panašiu būdu tautybėje sąmonėjo.

Suomių studentai, mokytojų ir senųjų tautos darbininkų skatinami prieš kelioliką metų važinėdami dviračiais kopijuodavo arba rankiodavo visame krašte išmėtytas rūnas (akmenys su antrašais) — turtą tautos muzėjui.

Mūsų archeologas Daugirdas vienas, reikale pasiprašydamas draugų, prirankiojo šiandienį Kauno muzėjų. D-ras Basanavičius, lietuvių mokslo draugijos pirmininkas, savo laikininkų padedamas, ne tik sudarė Vilniuje L. Mokslo d-jos archyvą, bet taip pat rūpinosi dar „Aušros“ laikais prideramą Lietuvos muzėjų steigti, jam rankiodamas ir globodamas medžiagą. Pagaliau nedrąsiai spaudoje yra užsiminta ir bažnytinio (ar kitaip kaip panašiai) muzėjo steigimo reikalu. Šiaip ar taip kalbėtumėm, bet lietuviams tokių įstaigų, kaip muzėjai, labai reikalinga. Tik atsiminkime su koku pamėgimu buvo pradėtas ir jau šiandien sukurtas mūsų kovų del nepriklausomybės židinys „Karo Muzėjus“ Kaune.

Suprasdamas tautai, kultūrai ir mokslui muzėjų svarbumą, žiemų Lietuvos krikščionių veikėjų draugijos metinis suvažiavimas Linkuvoje liepos 22—23 d. apsvartęs nutarė steigti savajame kraštely „*Žiemų Lietuvos Muzėjų*“ (žinoma, mišrųjį). Tam reikalui suvažiavimo išrinkta organizacinė komisija, kurios adresas yra šitoks: *Linkuva, kun. Kivyliai*. Laikinais ruošiamojo muzėjaus daiktams globoti atatinamą vietą skyrė Linkuvos klebonas kun. Šiaučiūnas. Taip pat vietoje yra susidariusi atsiunčiamiems muzėjui daiktams tvarkyti komisija iš čiabuvių inteligentų.

Darbas pradėtas. Bet atminkite, kad reikia apsieiti tam darbui bendradarbių. Todel muzėjaus organizacinės komisijos pareiga, vadovaujantis Ž. L. Kr. V. d-jos metinio suvažiavimo nutarimu, kreiptis į visus žiemų Lietuvos inteligentus, mokinius, studentus, kad jie padėtų tą muzėjų organizuoti. Čia mūsų vienminčiai kolegos ypačiai, tikimės, neatsisakys ir kuo kas išgalėdamas padės. Beje, žiemų Lietuvos plotas maždaug susidaro šitoks: visas kraštas į žiemius ligi Latvijos pasienio, pradedant Biržais ir einant stačiai į vakarus kuone lig Šiaulių, kurie reikia tikėtis, ateity kaip išsivystęs prekybos, ypač pramonės centras ir paskutinis nuo žemaičių pusės miestas tars savo žodį kalbamuoju klausimu; iš vakarų žiemų Lietuvos siena yra Šiaulių-Joniškio plentas (Joniškis į žiemų Lietuvą įskaitomas), nes nuo plento labiau į vakarus prasideda žemaitėjimo ir kiek atskiresnės kultūros zona. Čia tik artutinai tenka kalbėti, nes to ploto nėra reikalo ir negalima griežtai nustatyti.

Tame žiemų Lietuvos kraštely yra aukštutinės mokyklos Biržuose, Joniškėly, Linkuvoj, Jonišky, Pasvaly. Pagaliau, daug to krašto moksleivių esama Panevėžy, Šiauliuose. Studentai gi išblaškyti. Bet bendraujamasis darbas yra galimas. Todel ir kviečiami prie šio darbo to ploto žmonės. Šičia, nors trumpai teks pasiaiškinti, kaip mūsų vienminčiai inteligentai (mokytojai, kunigai, gydytojai, valdininkai, draugijų atstovai, studentai, moksleiviai) Žiemų Lietuvos Muzėjaus organizacinei komisijai galėtų padėti.

I. Kiekvieniame tos srities miestely turi tuojau apsiimti vienas inteligentas sudaryti iš kelių asmenų komisiją, kuri rūpintųsi grynai techniškai organizaciniais muzėjaus reikalais, kviesdama sau bendradarbius rinkėjus. Visi išvien renka tai, kas muzėjui tinkama ir gabena ar siunčia muzėjui rinkinius aukščiau nurodytu adresu į Linkuvą. Taip pat tokios komisijos tuojau praneša apie savo įsisteigimą ir, tolimesniai informuoja, kaip rinkimo darbas vyksta. Komisijos į tą darbą privalo įtraukti ir moksleivius, kurie mielai sutiks ir rinkti muzėjui medžiagą padės.

II. Kur yra mūsų krašto draugų moksleivių ir ne žiemų Lietuvoje, pav. Panevėžy, Šiauliuose ir k., ten taip pat privalo susidaryti muzėjaus turtinimo rateliai, kurie, žinoma, pasiskelbia muzėjaus organizacinei komisijai, kad pradėję savo darbą. Juo daugiau tokie rinkėjų rateliai (ar būreliai) turės išstvermingų sau

bendradarbių draugų moksleivių tarpe, kurie rinktų visus senovės ir dabarties daiktus, juo sėkmingiau eis pats muzėjaus steigimo darbas.

III. Visus surinktuosius muzėjui daiktus tuojau jam reikia ir išsiųsti, pridedant ar prilipdant prie kiekvieno daikto raštelį su tokiomis žiniomis: kas jį (daiktą) aukoja, aukotojo adresas, kur daiktas rastas, kas jį dirbęs, kiek daiktas senumo ir kas rinkėjas. Neprošalį suteikti organizaciniai komisijai ir daugiau žinių tam tikru rašto pranešimu apie kiekvieną muzėjui siunčiamąjį daiktą.

IV. Vėlėliau, kai visur susidarys tikros komisijos, o draugų moksleivių tarpe rinkėjų rateliai, kai jų bus sąstatas ir adresai pranešti muzėjaus organizacinei komisijai, tada bus reikalas plačiau komisijas bei rinkėjų ratelius instrukuoti. Tą darbą jau atliks org. komisija.

Dabar dar keletas žodžių tenka tarti, kas apskritai muzėjui rinktina. Kaip jau buvo minėta, kalbamasis muzėjus bus mišraus pobūdžio, ne koks specialus. Todel čia tuo tarpu sunku viską, kas reiktų rinkti, surašyti. Pagaliau ir reikalo nėra, kadangi org. komisija tikisi, kad rinkėjais vadaus moką tąjį darbą dirbti mūsų inteligentai. Rinktina visos senovės randamos kultūros liekanos, ar jos būtų lietuvių ar kitų kokių tautų, pav. ornamentika, kryžių koplytėlės, statulos, namų padarinė, senovės ir dabarties (rusų, obosto) pinigai kolekcijomis, paveikslai, brėžiniai, fotografijos, dokumentai, piešiniai, žmonių rankų dirbiniai, muzikos instrumentai, rusų laikų, vokiečių, bolševikų, bermotninkų okupacijų „testamentai“-dokumentai, fotografijos ir apskritai jų pėdsakų fiksuotos žymės mūsų gyvenime, vietiniai spausdiniai, senos knygos, laikraščiai, rankraščiai, veikėjų ir organizacijų atvaizdai ir tt. ir tt.

Matote, šis klausimas dar pirmą kartą spaudoje keliamas. Tai yra tik skatinamasis atsiliepimas į savo bendradarbius. Kai bus pranešta susidariusių komisijų ir rinkėjų adresai, tuokart teks mums muzėjui medžiagos rinkimo reikalu informuoti plačiau jau betarpiškai. Bet rinkimo darbą reikalinga tuojau visur pradėti, atmenant, kad jau organizacinės komisijos ir kai kurių moksleivių bei studentų pradžia yra padaryta.

Nors tas darbas yra rodos sunkus ir reikalingas specialistų rankos, bet kol tų specialistų mes šiandien dar nematome (jų beveik Lietuvoje ir nėra), tai kiek bendromis pastangomis nudirbsime šioj srity, kiek ne, tačiau žinosime, draugai, kad šį tą vistiek esame padarę savo kraštui, savajai tautai ir mokslui. Manome, kad ir visuomenė mus supras bei mums pritars. Padavę vieni antriems bendradarbio ranką ir stokime į darbą! Mes nenorime skaldyti jėgų, nėra mūsų tikslas lenktiniuoti, bet kaip mokame, taip ryžtamės dirbti.

Į bendradarbių būrelius, gerb. inteligentai, draugai mokiniai ir studentai, kilusieji iš Žemių Lietuvos!

Žemių Lietuvos Muzėjaus Organizacinė Komisija.

Knygos ir žurnalai

Voldemaro Bonsels'o. **Bitė Maja ir jos nuotikiai.** Romanas vaikams. Iš vokiečių kalbos vertė Pr. Mašiotas. „Švyturio“ Bendrovės leidinys. Kaunas 1923 m.

Perskaičius šios knygelės užvardinimą, turinio nelabai noris skaityti. Tačiau skaitant turinį pasirodo, kad ji turi gana naudingų scenų ne tik vaikams, bet ir suaugusiems. Ir kartą pradėjus skaityti nesinori mesti nepabaigus.

Turinys maždaug tokis. Jauna bitė Maja patyrusi iš senos prityrusios bitės, koki darbai jos laukia avily, išlėkusi pirmu kart į pasaulį, pažinusi gamtos gražumą, nutaria pabėgti iš avilio ir laisvai gyventi pasauly. Čion prasideda jos avantūros, galimi ir negalimi nuotikiai. Ji apsilanko pas įvairius vabzdžius, patiria jų gyvenimą, džiaugiasi jų gyvenimo geromis pusėmis ir labai piktinasi, kaip vabzdžiai vieni kitus kankina ir žudo. Papuola belaisvėn vorui, iš ten šiaip taip išsisuka ir galutinai papuola belaisvėn širšėms. Širšės amžinos bičių priešininkės ir jau iš ten buvo labai maža vilties išsigelbėti. Čion prisimena savo tėvynę, išgirsta gresiantį jai pavojų, ir pasiryžta žūt būt išsiliuosuoti ir pranešti namiškėms apie baisų plėšimo užmanymą. Nakčia pragaužia kalėjimo sieną ir jau eina prie angos. Tačiau čion sutinka gerai šarvuotą sargą, kuris matomai nerimauja ir, pamatęs bitę leidžiasi į kalbas. Pasikalbėjimai baigiasi tuomi, kad sargas pabėgo iš širšių miesto ieškoti savo numylėtinės Cirpės, o per tai bitė įgauna laisvę ir skuba pranešti aviliui, kad švintant užpuls širšės. Avilin pribūna laiku ir tuom išgelbsti visą avilį: nes kai širšės padarė puolimą, visas avily buvo pilnai pasirengęs jį atremti. Po kovos su širšėmis ji tampa pakviesta padėjėja valdyti avilį.

Majos žygiai labai vaizduoja žmogaus žygius. Ji eina, mąsto, džiaugiasi, gėrasi, kenčia, rūpinasi lygiai kaip kad žmogus. Na ir iš jos žygių žmogus perskaitęs daug gali rasti pamokinančios naudos. Vaikas — arba jau bręstantis iš jos žygių gali pasimokyti, kaip savo egoistinius norus nuraminti ir pasiduoti vyresnių priežiūrai. Moksleivis ras gana vaizdingų scenų apie gamtą ir vabzdžių gyvenimą. Atšalęs nuo tėvynės kaip tik ras, kad tėvynės meilės idėja niekuomet nemiršta. Dar kol gerai visa sekasi, kaip Majai, tai paskendęs gyvenimo smagumuose, tos meilės neatjaučia. Tačiau kaip tik papuola į gyvybei gresiantį pavojų tuomet tas jausmas stoja į akis ir tėvynę taip nupiešia, kad joje už vis yra geriausia.

Taigi ši knygutė, nors pavadinta romanu, tačiau jai geriau tiktų apysakėlės vardas, visgi lietuvių kalboje jaunimui yra gana naudinga, kaipo vaizdingas, idealingas pasiskaitymas.

Tačiau tikybinių įsitikinimų visur vengiama. Net atsitikimuose, kur visai gresia mirtis ir ten niekur nėra šaukimosi Dievo pagalbos, o visur pasitikima savo protu, jėgomis, gudrumu. Jeigu jau Majoje personifikuojama žmogaus veiksmas, tai, rodos, žmogus, dažniausiai ir pats didžiausias netikėlis, mirties pavojų užėjus, šaukiasi Dievo pagalbos. Rodymas egoistiškumo ir pasitikėjimo vien savimi ir yra šios knygutės didžiausias minusas. Tačiau kiekvienam moksleiviui patartina perskaityti.

A. Jonys.

„Jaunoji Lietuva“, Lietuvių studentų Tautininkų Korporacijos „Neo-Lithuania“ neperiodinis laikraštis.

Pirmieji žingsniai sukurti tautininkų organizaciją pradėta daryti rodos 1922 metų pradžioje. Iškeltieji tautininkų organizacijos iniciatorių, obalsiai rado kai kurių studentų tarpe pritarimo ir tų pačių metų lapkričio mėnesį Lietuvos Universitete susikūrė studentų tautininkų korporacija. Šiomet, prasidėjus naujiems mokslo metams, ta pati korporacija išleido savo organą „Jaunoji Lietuva“.

Paėmus į rankas „Jaunoji Lietuva“ daro gan rimto įspūdžio. Laikraštis turi 20 puslapių ir yra gana didelio formato. Straipsniuose nėra šiurkščių užsipuolimų, koliojimų ir įvairių pravar-džiavimų, kaip kad „Aušrinėje“ ir „Naujojoje Bangoje“ labai dažnai pasitaiko.

Pačiu pirmuoju dalyku eina Maironio eilėraštis: „Mūsų didvyriams“. Po to seka „Redakcijos Žodis“. Čia redakcija nurodo „Jaunosios Lietuvos“ uždavinius. Tie uždaviniai yra: savo idėjas skleisti, pratinti narius rašliavoje dirbti ir vystyti savo ideologiją diskusijų keliu. Nurodo dar, kaip ji mananti tuos uždavinius įvykinti ir, pagaliau, pasisako, kaip ji sutiksianti kitų antpuolius. „Pirmoje eilėje, — sako „J. L.“ redakcija, — bus stengiamasi pasinaudoti tuo, kas bus jai teisybės pasakyta, o toliau—atsakinėti ir turinio ir formos žvilgsniu taip, kad iš to būtų lietuvių tautai kultūriniai plusai, o ne minusai“. Kas gi belieka pridėti prie tokio tuo klausimu redakcijos nusistatymo? Tik pageidauti, kad to gyvenime prisilaikytų.

Toliau seka „Lietuvių Studentų Tautininkų Korporacijos deklaracija“. Ji jau buvo atspausdinta „Lietuvoje“ ir kituose laikraščiuose. Buvo skaityta viešame studentų tautininkų korporacijos susirinkime. Apie pagrindines joje išreikštas mintis jau buvo rašyta „Ateity“, tad antru kart nėra reikalo kalbėti.

K. M-nis savo straipsny „Korporacijos „Neo-Lithuania“ istorija“, stengias atvaizduoti tautininkų veikimą nuo pat organizacijos įkūrimo iki šių dienų.

Toliau seka smulkūs Žemaičio („Ar eiti lietuvių tautos idėjos keliu“), E. Jakubėnaitės („Tautininkų organizacija ir studentės“) straipsneliai ir trumputis J. Puikūno eilėraštis.

Kiek ilgesnis ir ypatingesnis yra V. Gustainio straipsnis: „Tauta ir jos vadai“. Ties juo šiek tiek ilgiau ir apsistosiu. Trumpas jo turinys yra šioks.

Nėra ko gailėtis jei likimas lėmė mažoje tautoje gimti, nes ir mažų tautų vaikams yra ne siauresni keliai į žmogaus prakilnumo ir pilnybės pilį. Savo gabumams taip pat nemažesnė pritaikinimo dirva. Žmonijos harmonijai mažosios tautos šalia didžiųjų lygiai reikalingos, kaip ir didžiosios šalia mažųjų. Harmoningam atskiros tautos gyvenimui išvystyti reikalingi geri vadai. Iš studentų tarpo, kaip tik ir išeina tieji būsimieji vadai. Bet, kad būti geru vadu, reikalinga specialus auklėjimas ir prisiruošimas, kurių pas mus nei oficialinė mokykla, nei esamos organizacijos negali duoti. Tą ypatingą išsilavinimą galėsianti duoti tik viena tautininkų(!) korporacija. Bet ne kiekvienas žmogus galima išauklėti geru vadu. Gerais vadais galima išauklėti tik tie, kurie iš prigimties turi vadovavimo ir organizavimo gabumus. Ir pati tautininkų korporacija neįstengianti visus savo narius išauklėti gerais vadais — tik vieną kitą. Tačiau tautininkų korporacijos vertė dar nesumažėja. Ji išskirianti iš savų narių tarpo ypatingų gabumų žmones. Esant tautininkų korporacijoje, noroms nenoroms pasireikš vadų gabumai, kurie paskum bus tinkamai auklėjami. Tautininkų korporacija išauklėsianti ne vien tik pasireiškusių vado gabumus, bet ir visą žmogų. Ir išauklėsianti jį taip, kad visi jo vedamieji, kaip savo vadu visiškai pasitikės. Kokie gi to ypatingo auklėjimo pagrindiniai dėsniai? Gi štai: aktingumas, charakterio savistovybė, garbės jausmas, drąsa. Štai pagrindinės mintys, kurias išreiškia V. Gustainis savo staipsny.

Rūpintis tautos vadais ir stengtis kuo daugiausiai jų išauklėti yra labai prakilnus ir labai pagirtinas tikslas. O ypatingai šiais laikais, kada Lietuvai jų labai trūksta. Bet deja, reikia pasakyti, jeigu jau nė viena, esančiųjų Lietuvoje organizacijų, neįsteigianti išauklėti lietuvių tautai gerų vadų, tai juo labiau to padaryti negalės tautininkai, auklėdami tuos būsimuosius vadus tais principais, kuriuos savo straipsny nurodo Gustainis. Gustainis, kalbėdamas apie vadų auklėjimo principus, užmiršta religiją ir dorą. Matyti tuodu dalyku skaito antraeiliais ar visai bereikalingais dalykais. Jis vadams auklėti siūlo beveik tuos pačius principus, kuriuos Nitčė davė aukštesnės rūšies žmonėms ir savo viršžmogui auklėti. Nitčės filosofija buvo skaudžiai išbandyta vokiečių tautos, kurios vadai daugumoje laikėsi Ničės mokslo ir nuvedė vokiečių tautą į pražūtį. Taigi mums antru kart bandyti kažin ar vertėtų, o ypač, kad tie eksperimentai labai brangiai kainuoja.

Gustainis aukščiausiu vado uždaviniu laiko harmoningai išvystytą tautos gyvenimą.

Bet žmogus turi dar aukštesnių dalykų, yra dar aukštesnių verčių, kaip tautą. Tos aukštesnės vertės yra žmogaus sielos tobulybė, Absoliutas. Tautos ar valstybės vado uždavinys yra ne vien tik harmoningai išvystyti tautos ar valstybės gyvenimą, bet kartu vesti ir prie tų aukštesnių tikslų, aukštesnių verčių. Tatai

užmiršta šių dienų vadai ir politikai, tatai užmiršta ir Gustainis. Tauta, valstybė negali būti mūsų aukščiausiu tikslu, bet tik priemonė dar aukštesniems tikslams, aukštesnėms vertybėms siekti, kaip dar Platonas yra išsireiškęs.

Taigi, Gustainio siūlomais principais išauklėti vadai toli gražu nebus toki idealingi, kaip jis savo straipsny vaizduoja.

Gustainiui tautininkai vaizduojasi kaž kokioje idealingoje spalvoje. Jis, bekalbėdamas apie tautininkų organizaciją, jos būsimuosius darbus ir uždavinius kartais įpuola tiesiog į utopizmą. Pradeda kalbėti panašiu tonu, kaip socialistai utopininkai, kurie tvirtino, kad įvykus socialistinei tvarkai ir jūrų vanduo virsias limonadu, ir oras pasidarysias šiltesnis, žuvys vežiosią laivus ir tt. Beveik panašių žadėjimų daro ir Gustainis, kalbėdamas apie nepaprastai išauklėtus tautininkų vadus.

Po Gustainio straipsnio seka Vaižganto beletristikos dalykėlis: „Praskiedimai“. Čia autorius papasakoja atsitikimą iš savo mokslo metų, kur jaunas, gabus ir vikrus žydukas, Dinabarko realinės mokyklos mokinys atsiveda į klasę ošką ir padaro didelio džiaugsmo savo ir kitų klasių draugams, o mokytojams rūpesčio.

Šį dalykėlį, kaip ir visus Vaižganto raštus, manau, kiekvienas skaitytojas su malonumu perskaitys.

Toliau eina trumpytis A. Drevinsko straipsnelis: „Vilniaus neišsižadėjome ir neišsižadėsime“.

J. P-gis savo straipsny: „Studentai tautininkai ir Lietuvos Universitetas“ šiek tiek duoda paaiškinimų, kaip tautininkai supranta kultūrą apskritai ir kaip supranta tautinę kultūrą. „Kultūra, sako P-gis,—suvokiama, kaip tikslingas žmogaus pastangomis išvystymas, išstobūlinimas tų naturalinių kurio daikto savybių, kurios yra naudingos žmogaus reikmėms“. Bet kurios naudingos, kurios nenaudingos savybės tą klausimą autorius palieka atviru. Pasitenkina tik nusiskandimu, kad į tai labai sunku atsakyti. Taigi tautininkų kultūros sąvokos supratimas dar toli gražu lieka neišaiškintas. Kultūros sąvoka yra tautininkų pasaulėžiūros kertinis akmuo. Tos sąvokos tinkamai neišaiškinus, tautininkų pasaulėžiūra lieka neaiški, miglota.

Tautinę kultūrą P-gis supranta atrinktų lietuvių tautos ypatybių auklėjimą ir ugdymą. Tautinės kultūros aptarimas būtų aiškesnis. Jeigu būtų aiški aukščiau aptarta kultūros sąvoka. Kaip ir ten, taip ir čia galima pastatyti klausimas, kokias ypatybes tautininkai skaito geromis, o kokias blogomis, juk ne visos ir lietuvių tautos ypatybės yra geros. Taigi tie abu klausimai ir dabar dar lieka neaiškūs. Pabaigoje savo straipsnio autorius dar paliečia santykius Lietuvos Universiteto vyriausybės su lietuvių studentais ir studentais svetimtaučiais.

Martynas Jankus savo straipsny: „Bruožai iš Mažosios Lietuvos politinių kovų“ paduoda žiupsnelį atsiminimų iš Mažosios Lietuvos tautinio veikimo.

Toliau seka K. Marčiulionio, A. Drevinsko, Tautininko ir A. Sliesoraičio straipsniai liečianti daugiau vienus tautininkus ir grynai studentų reikalus. Pabaigoje yra oficialinė dalis, kur patalpinta aplinkraštis, tautininkų korporacijos įstatai, statutas ir projektas regulamino piniginiams operacijoms.

Tai toks „Jaunosios Lietuvos“ turinys.

Kalbant apskritai apie „Jaunosios Lietuvos“ turinį reikia pasakyti, kad jis šiek tiek yra nuobodus. Reikia truputį save pakankinti, kad visą ištisai perskaičius. Kaip matėme joje tilpę yra beveik vieni rimti straipsniai, kuriuose kalbama beveik apie vienus ir tuos pačius dalykus: apie tautinę kultūrą, inteligentines tradicijas ir t. t. Dailiosios literatūros yra visai maža. Visa kas šiame N. tilpo sudarys ne daugiau trijų puslapių.

Kokią rolę „J. L.“ suvaidins gyvenime, kokios reikšmės turės studentų tarpe atspėti sunku. Tą parodys ateitis. Galima pasakyti tik tiek, kad kol kas jos keliai dar yra migloti ir neaiškūs.

Kazys Šiurpa.

Mūsų veikimas

Plungės ateitininkų kuopos 1922/23 mokslo metų veikimo apžvalga.

Plungės at-kų kuopos šiais 1922-23 mokslo metais veikimas buvo daug žymesnis už praleistuosius dvejus metus. Pradžioje metų narių skaičius buvo 30, o metams baigiantis padaugėjo trigubai (90). Iki Kalėdų tvarkyta įvairiais sumanymais pati kuopa. Prieš pat Kalėdas sukurta jaunesniųjų ateitininkų kuopa. Iki 1923 metų pradžios padaryta 7 susirink. Juose skaityta referatai, paskaitos, deklamuota.

Antrojo pusmečio pradžioje priaugus didesniame narių skaičiui nutarta valdybos susiskirstyti į dvi kuopelį. Susidarė trys koncentrai.

- I koncentr. (V ir VI kl. mok.)
- II „ (IV, III, II vyresn. at-kai mok.)
- ir III „ (jaunesnieji at-kai)

Pastebėta, kad susiskirsčius koncentrais veikimas eina daug sparčiau. Kovo m. 13 d. švęsta mūsų kuopos trijų metų sukaktuvės. Tam paminėti dar pradžioje metų sumanyta leisti almanachas. Sumanymas įvykdytas metų gale. Tos trijų metų sukaktuvės pajvairino mūsų gyvenimą, surišo artimesniais ryšiais ir įtraukė į darbą daugiau naujų asmenų. Susirinkimai daryta kas trys savaitės; ištikus svarbiai priežastiai ir rečiau.

Visuotinių susirinkimų (nuo susiskirstimo) padaryta 5. Atskirų koncentrų: I — 4; II — 6; III — 11. Smulkesnių statistinių žinių neduosiu. Bereikalinga. Iš sekcijų gyvuoja folkloristų, kuri per visą metą nieko nenuveikė ir visuomeninkų, paskutinioji susikūrė metų gale. Bendrai pasakius Plungės kuopoje sekcijos neturi pritarimo; bet visas veikimas persimeta į atskirus koncentrus. Galima tvirtinti, kad šiemet nebuvo iš pašalinių asmenų prelegentų, bet paskaitas, referatus laikė vien patys nariai. Išdo stovis silpnas. Suvedus sąskaitas būtų minusas, bet užtat išdo pinigais perkama knygos, įsigyta šapirografas.

Knygynas didelis. Jame yra įvairaus turinio 240 knygų. Knygynu naudojasi visi koncentrai bendrai.

Yra Susisėlpimo Fondo skyrius. Jo pinigų suma siekia virš 500 lt. „Ateities“ skaitoma daugokai. Paskutiniu laiku užsisakyta 60 ekzempl. (narių 90; daugiau kaip pusė: $\frac{1}{3}$ narių belieka be organo). Metinėje Kuuno konferencijoje dalyvavo 4 atstovai.

Žemaičių At-kų Kretingos konferencijoje 7 atst. Šiais metais, tikimės, dar toliau ir giliau ta darbo vaga, pradėtoji praeitais metais, bus varoma.

Z. I. Kaušas.

Panevėžys. Pereitais mokslo metais Panevėžio ateitininkų kuopos veikimas buvo neperpuikiausias. Bet vis tik buvo šis tas nuveikta.

Kuopa turėjo 151 narį, padarė 10 bendrų susirinkimų, kuriuose buvo skaityta 7 referatai, būtent: 1) Spauda, 2) Hypnotizmas, 3) Pasaulio slėpiniai, 4) Kultūrinės mūsų tautos savybės, 5) Žydai, 6) Tautybė, 7) Alhogolis ir abstinencija. Buvo surengta vienas šeimyninis vakarėlis, kur buvo skaityta referatas, dainuota, deklamota ir šokta. Kuopa buvo pasiskirsčiusi į 3 sekcijas: 1) sporto, 2) abstinentų ir 3) spaudos-literatūros. Be to veikė atskirai mergaičių kuopelė.

Mergaičių kuopelė turėjo 40 narių ir padarė 5 susirinkimus, kuriuose buvo skaityta 4 referatai, būtent: 1) Gerumas, 2) Pareiga, 3) Mergaičių santykiai su vaikinais. Kiekvieno „Vaidilutės“ numerio išplatindavo po 70 egz.

Sporto sekcija turėjo 48 narius, dv. futbolo ir vieną kumščiasvydininkų komandą. Sekcija turi įsigijusi visus reikalingus sporto įrankius ir jos futbolo komandos tvirčiausios iš Panevėžy esančių komandų. Sekcija padarė 4 susirinkimus, surengė vieną referatą ir suruošė viešą sporto vakarą.

Abstinentų sekcija, nors susikūrė tik mokslo metų pabaigoje, bet spėjo padaryti 3 susirinkimus ir paskaityti du referatu. Ši sekcija turėjo 14 narių.

Spaudos-literatūros sekcija leido kuopos organą „Mūsų Vairą“. Nuo sausio mėn. 1 dienos išplatindavo kiekvieno „Ateities“ numerio po 125 egz. ir rūpindavosi katalikiškos spaudos praplatinimu po sodžius.

Susišelpimo Fondo skyrius silpnai tegyvavo, tik Studento Krasnickio Jurgio fondui buvo surinkta 120 litų 40 centų žukų.

Kuopa veikė už gimnazijos sienų ir tiesioginiai niekeno nebuvo persekiojama. Bet kadangi be srovinių kuopų, veikusių už gimnazijos sienų, pačioje gimnazijoje veikė dar bendros, daugiausia mokytojų globojamos, kuopos, kadangi gimnazijos vadybės mokiniai buvo auklėjami abejingai žiūrėti į srovinių kuopų veikimą, tai ateitininkų kuopa negalėjo plačiau ir energingiau praplėsti savo veikimo.

Be ateitininkų ir socialistinės moksleivių kuopos jau gimnazijos sienose stipriai veikė sekančios kuopos-organizacijos: Skautai, Meno kuopa, Gamtininkų būrelis, Esperanto kuopa (ši veikė kiek silpniau) ir kooperatyvas.

Dar visos gimnazijos vardu buvo surengta du vieši dideli vakarai, teisingiau sakant keturi, nes juose pastatytieji du scenos veikalai buvo po du syk pakartoti. Vienas iš pastatytų veikalų buvo pačių mokinių išversta Kraševskio „Čigonė Aza“, antras — pačios gimnazijos pajėgomis pagaminta fantastinė opera „Miškelio Pasaka“. Pirmas veikalas davė apie 3000 litų gryno pelno, kuris buvo paskirtas „Žiburėlio“ naudai, antras — davė apie 2000 litų gryno pelno, kuris buvo paskirtas gimnazijos dūdų orkestro įsteigimo reikalam.

O kas šeštadienį būdavo rengiami literatūriniai vakarėliai, kuriuose būdavo skaitoma referatų bei paskaitų, toliau dainuojama, žaidžiama ir šokama.

Baigiant negalima užtylėti apie geriančiųjų „su saiku“ būrelio veikimą, nes jis ypatingai daug „energijos“ ir „veiklumo“ yra parodęs. Šis „griežtai disciplinuotas“ būrelis nenuilstamai veikė per visą mokslo metų bėgį — tai gerokai „įsilinksminę“ į literatūrinius vakarėlius atsilankydavo, tai įžymius gyvenimo nuotikius ar savo kolegų varduves „iškilmingai“ ir „garsiai“ pažymėdavo, bet „aukščiausiai iškilo“ mokslo metams besibaigiant, kada prasidėjo karšta kova, dėliai abiturientų išleistuvių — ar jos turi būti su svaiginamais gėrimais ar be — ir čia geriančiųjų „su saiku“ būrelis parodė tiek energijos, pasišventimo, tiek griežto pasiryžimo, neatsižvelgiant į jokiais kliūtis siekti savo taip „aukšto“ ir „kilnaus idealo“, kad abstinantai, nors ir gerai organizuoti, buvo sumušti visuose frontuose ir abiturientų išleistuvės buvo surengtos „kaip priguli“.

Juozas Bangpūtis.

Kaunas. Lietuvos Universiteto St. At-kų kuopa. Auga universiteto klausytojų skaičius, auga ir mūsų kuopos narių skaičius. Pereitais metais buvo kuopoje vos 35 žm., o šiemet iki vasaros atostogų 102. Po atostogų narių skaičius eina vis didyn.

Kuopos darbą šiek tiek sutrukdė įvykę rinkimai į II Seimą, kada didelė kuopos dalis buvo išvažinėję į įvairias Lietuvos vietas agituoti. „Misijas“ atlikus, veikimas vėl įėjo greitai į normalias vėžes.

1923 m. pavasario semestrą veikimas reiškėsi dviejose kryptyse: savęs lavinimosi ir santykių su kitomis studentų organizacijomis. Savęs lavinimasis ėjo kuopoje ir sekcijose. Įvyko keletas kuopos susirinkimų su paskaitomis ar referatais. Paskaitos buvo rengiamos ir šiaip šalia susirinkimų. Iš paskaitų pažymėtina prof. Būčio „Kristus ir karas“, prof. St. Šalkausko „Tikras patriotizmas ir jo reiškimosi lytys“.

Be kuopos susirinkimų darė sus-mus ir sekcijos. Taip abstinentų sekcija padarė kelis sus-mus su profesorių Eieto, Ernitzo, Reinio ir Būčio paskaitomis. Eucharistininkų būrelis nagrinėjo Šventąjį Raštą, darė paskaitas prof. prof. Česnys, Dovydaitis ir Būčys, vykdė bendrai religinę praktiką. Sporto sekcijos veikimas reiškėsi daugiausia mankštinimais. Ji įsteigė kliubą „Achilas“ *). Folkloristų sekcija surinko kiek mūsų senovės liekanų. Atėjus pavasariui buvo daroma bendrai pasivaikščiojimai, pasilinksminimai.

Į Pabaltės valstybių studentų konferenciją pasiuntėm savo atstovą, kame užmegsta artimesnių santykių su Latvijos, Estijos ir Suomijos studentais. Suprasdami reikalą turėti visiems lietuviams studentams savo atstovybę kaip vidaus akademiniame gyvenime, taip ir santykiuos su kitų tautų studentais bendrai su kitais lietuviais, daugiausia tautininkų korporacija, įsteigėme Lietuvių Studentų Draugovę. Prie šios draugovės studentai socialistai, žinoma, neprisidėjo. Draugovės veikimas pereitą semestrą dėl Universiteto vyresnybės trukdymų ne daug kame pasireiškė.

Pradžioj šio semestro jaučiama didelis gyvumas, susidomėjimas. Reik tikėtis, kad šiemet bus nuveikta daug daugiau, nes atvažiavo naujų jėgų ir senosios daugiau prityrę. O darbo yra daug, kaip savęs tobulinimos srityje, taip ir lietuvių studento tipo ir tradicijų tvėrime.

Juozas.

Tauragė. Tauragė jau buvo paskendusi bedievytės bangose. Rodėsi, kad mokiniai jau liks bedievytės auka. Bet ne! Daugiausia kapeliono D. pastangomis bedievytės debesis liko nuvyti nuo Tauragės padangės ir vėl nušvito skaisčioji saulutė.

Dabar pedagogų nutarta būtinai mokiniams kas sekmadienis lankyti bažnyčią. Ir kaip tai gražu. Kaip malonu darosi katalikiškai sielai, kuomet mokiniai suklaupę prieš Dievo Aukurą gieda ir klausosi šv. Mišių! Kaip malonu širdžiai, matant juos pilnais pasitenkinimo, ramumo ir tikrosios meilės nušviestais veidais!

Gražu ir džiaugsminga žiūrėti į susiprantančią Tauragės moksleiviją. Pasiklausęs mokslinio jaunosios širdies pulso, tuoj pajunti, kad jų kvėpuojama tyrosios Kristaus meilės dvasia.

*) Apie jį plačiau žiūr. „Ateitis“ 7—8 Nr.

Moksleiviai nurodo tikrąją tiesą ir stengiasi arčiau ją pažinti. Džiaugiasi moksleiviai, kad gerb. kapelionas puikiai išaiškina visas dvejojamas tikėjimo tiesas ir sutvirtina tikėjime.

Ąteitininkų nuopos čia esant nepalankioms aplinkybėms dar neįkurta. Dabar jau su visu smarkumu atgijom ir tikimės, kad netrukus ateitininkų kuopa pasiseks įkurti.

Sukruskime draugai! Susispieskime į ateitininkų kuopą, įstokime į tikrąjį kelią!

Šalin iš mokyklos piktoji sėkla — bedievybė!

Sveiki, tikrieji broliai!

Jėlviakas.

Mariampolė. Mokytojų seminarija. M. M. Seminarija įsikūrė 1919 m. Pradžioje atsidarė tik dvi rengiamosios klasės, o šiais met. veikia ir IV kursas. Visoje seminarijoje yra virš 200 moksleivių.

Antrais seminarijos gyvavimo metais įsikūrė ateitininkų kuopelė. Tuometinė seminarijos atmosfera buvo nepalanki ateitininkų veikimui: viena — seminarijoje buvo draudžiama veikti moksleivių organizacijoms, antra, — klasėse ir kurse viešpatavo žymi aušrininkų įtaka. Visa tai šaldė, blaškė ateitininkus ir darė juos labai pasingais, tat, žinoma ir naujai įsikūrusios kuopelės veikimas buvo slaptas, nedrąsus ir be platesnio užsimojimo.

Augant seminarijai, augo ir ateitininkų jėgos. Jau sekančiais mokslo metais, seminarijon įstojus būreliui ateitininkų iš gimnazijų, kilo reakcija prieš aušrininkų įtaką ir pradėta dirbti platesniu žvilgiu. Ateitininkų pirmi ėmės iniciatyvos išgauti leidimą viešai veikti. Narių skaičius žymiai padidėjo, tat, ir kuopelė pasidalino į dvi dali.

Praėjusiais mokslo metais seminarijoje veikė penkios at-kų kuopelės: viena III ir II kurso vyrų, antra ir II kurso mergaičių ir kitos trys mišrios. Kai kuriose kuopelėse (ypatingai mergaičių) veikimas buvo gana gyvas.

Šiais mokslo metais susiorganizavo vel 5 kuopelės. Nariuose pastebima žymus susidomėjimas pasaulėžiūros ir įvairiais mokslo klausimais. Tas ryškiai reiškiasi didesniu knygų skaitymu (vien „Ateities“ kas mėnesį seminaristų tarpe išsiplatina 100 egz.) bei naujų veikimo būdų ieškojimu. Žodžiu sem. ateitininkai pradeda darbą su susidomėjimu, pasiryžimu ir pasitikėjimu savo jėgomis.

Seminarijos at—kai dirba kontakte su gimn. at—kais: kartu su jais sudaro vieną kuopą, dalyvauja bendrose sekcijose, komisijose, chore ir tt., bei į at—kų konferencijos visuotiniuose susirinkimuose praveda atatinkamą savo delegatų skaičių. Šiaip veikimo sąlygos sunkesnės negu gimnazijos ateitininkams.

Be ateitininkų seminarijoje dar gyvuoja aušrininkų ir bešalių kuopelės, tik mažiau skaitlingos ir jų veikimas žymiai silpnesnis. Be to, pereinamųjų metų pabaigoje buvo įsikūrusi ir me-

nininkų kuopelė su puikiausiais ir drąsiais planais. Tik, deja, arais išskridę, vabalais nutūpė ir visai išnyko...

Tvirtai dvasia kupini norų pradedame darbą. Tikim, kad ir kitų mokytojų seminarijų ateitininkai „Ateityje“ parašys apie savo veikimą.

Seminaristas.

Ateitininkų gyvenimo kronika.

— D-ras V. Mykolaitis — Putinas, ateitininkų organizacijos narys, „Ateities“ bendradarbis yra pakviestas į Lietuvos Universitetą profesoriauti. Šį semestrą Teolog.-Filosofijos fakultete, Filosofijos skyriuje dėstys; „Įvadą į bendrąją literatūrą“ ir „Lietuvių literatūrą“.

— Liepos mėnesį š. m. gavo Vokietijoje daktaro laipsnį mūsų draugai: Petras Karvelis ir Domas Jasaitis. Pirmas Breslau universitete politikos ekonomijos mokslų ir dabar paskirtas Finansų, Prekybos, ir Pramonės ministerijos patarėju, o antras Berlyno universitete medicinos daktarą. Petras Karvelis pasižymėjęs ypatingai Rusijoje ateitininkų gyvenime, daug prisidėjęs prie Susisėlpimo Fondo įkūrimo. Domas Jasaitis buvo Rusijos Ateitininkų Centro Tarybos nariu ir kelis metus Ateitininkų Studentų Sąjungos pirmininku.

— Prof. Dr. J. Eretas, daug pasidarbavęs at-kams „pavasarininkų“ garbės narys, buvęs „Pavario“ Sąjungos pirmininkas vėl naujai išrinktas į tos Sąjungos pirmininkus.

— Į L. K. Jaunimo Sąjungos „Pavasaris“ Centro Valdybą buvo išrinkti sekantieji draugai at-kai ir šit kokias pareigas pasiėmė eiti: stud. A. Tylenis, — Centro Valdybos vicepirmininkas, abstinentų sekcijų vedėjas; stud. kun. Pr. Mačys — išdininkas, Eucharistijos sekcijų vedėjas; stud. J. Grinius — sekretorius, spaudos, mokslo ir meno sekcijų vedėjas.

— L. K. J. Sąjungos „Pavasaris“ organą „Pavasaris“ pasiėmė redaguoti at-kai stud. Grinius ir stud. Steponaitis — pirmasis eina atsakomojo redaktoriaus pareigas, o antrasis — redaktoriaus padėjėjo; „Pavasarininkų Vado“ faktinuoju redaktorium bus at-kas stud. J. Ambrazevičius.

— Ateitininkė Irena Jackevičaitė, studijuojanti Romoje dailę (tapybą), šį pavasarį sukūrė originalų nemažos vertės paveikslą: „Pavergtoji Vilnija“.

— Rugsėjo mėn. 21-22 d. įvyko Studentų Ateitininkų Sąjungos metinė konferencija. Labai skaitlingai lankėsi posėdžiuiosna Kauno Studentai-tės ateitininkai; be to buvo iš Müncheno, Mün-

sterio, Karaliaučiaus, Berlyno, Romos ir k. vietų atstovai. Gyvai buvo diskutuojamas studentams ateitininkams organo ir tolimesnio veikimo klausimai. Didelį siurprizą konferencijai padarė iš užjūrio giedrininkų atstovo sveikinimas. Smulkesnis konferencijos aprašymas tilps sekančiam numery — Studentų At-kų Sąjungos Tarybą išrinkta: Matulionis (pirm-kas), M. Gineitytė (vice pirm-kas), K. Šapalas (sekretorius), Br. Valterytė (iždininkas), J. Dagelis (laisvas narys).

— Š. m. rugsėjo mėn. 29 d. įvyko Kauno ateitininkų kuopos Tarybos posėdis. Pasiskirsčius pareigomis naujoji kuopos Taryba apsvarsė būdus, kuriais ji galės vykdyti visuotino susirinkimo jai pavestus darbus. Šiais metais ypač manoma atkreipti dėmesį į eucharistininkų sekciją, nes ji auklėja ir stiprina tikrąją ateitininko dvasią.

— Mariampolės kuopos valdybą išrinkta: A. Januševičius (pirm.), St. Barzdukas (vicep.), J. Babina (sekr.), M. Krasnickaitė (ižd.), O. Liorentaitė (knyg.), J. Dobrovolskis (spaud. reik. ved.) ir Pr. Dielininkaitis (archivarijus).

— Šiomet Mariampolės Valstybinę Rygiškių Jono gimnaziją baigė šie ateitininkai-ės: Augustaitis Vladas, Daugirdas Andrius, Babarskis Bronius, Eidukevičius Juozas, Juronis Vincas, Insoda Petras, Kaminskas Mikas, Katilius Albinas, Kajeckas Juozas, Lastas Elegijus, Kazlauskaitė Monika, Kristašaitė Irena, Liutvinaitė Emilija, Matulaitytė Elena, Miknevičaitė Izabelė, Pašukonis Jonas, Povilaitis Juozas, Pupius Petras, Rėklaitis Kazys, Ratninkaitė Marija, Vosylis Juozas, Šapalas Kazys, Žievys Pranas, Valterytė Bronė.

— Kauno „Aušros“ gimnaziją baigė šie ateitininkai: Asevičaitė Angėlė, Grigaitytė Monė, Lipčaitė Teklytė, Petrauskaitė Aliutė, Radzevičaitė Eldziutė, Štuopys Jurgis.

— Šiaulių gimnaziją baigė šiemet šie ateitininkai: Atkočaitis Petras, Braždžiunaitė Elena, Kumpinevičiūtė Stelė, Jakševičius Vytautas, Petrauskaitė Zosė, Petrauskaitė Tera, Kiršinaitė Jonė, Januškevičiūtė Aldona, Paukštelis Juozas, Rudzinskas Vincas.

— Š. m. Rugsėjo m. 23 d. „Saulės“ namų salėje įvyko pirmas po vasaros atostogų visuotinas Kauno ateitininkų kuopos susirinkimas. Nariai labiausiai buvo susirūpinę ateinančių metų darbute. Šiuo klausimu kilo ginčų ir ilgų kalbų. Pagalios, nustatęs savo veikimo planą, susirinkimas išrinko valdybą, kuriai ir pavedė savo sumanymus vykdyti.

— „Ateities“ Redaktorius sau padėjėjais į Redakciją pakvietė dar šiuos asmenis: Joną Grinių ir Kazį Šapalą, o Administracijai vesti T. Šidiškį.